

2007-2008

Ročenka
konkurenceschopnosti
České republiky
– Kvalita lidských zdrojů

Národní observatoř zaměstnanosti a vzdělávání
Národního vzdělávacího fondu

**SOUBOR
INDIKÁTORŮ**

Ročenka konkurenceschopnosti České republiky 2007 – 2008

Soubor indikátorů

Část – Kvalita lidských zdrojů

Obsah

Úvod	4
Kvalifikace a dovednosti obyvatelstva	
1. Vzdělanostní struktura populace.....	5
Tab. 1: Struktura populace 25–64 let podle nejvyššího dosaženého vzdělání	18
Tab. 1a: Struktura populace podle nejvyššího dosaženého vzdělání ve vybraných věkových skupinách.....	18
2. Kvalita terciárního vzdělání	5
Tab. 2: Kvalita terciárního vzdělání z hlediska potřeb konkurenceschopné ekonomiky.....	19
3. Flexibilita populace	5
Tab. 3: Flexibilita a adaptabilita lidí v ekonomice	19
4. Úroveň počítačových dovedností	6
Tab. 4: Podíl osob ve věku 16-74 let s nízkou, střední a vysokou úrovní počítačových dovedností	20
5. Využívání internetu obyvatelstvem	6
Tab. 5: Podíl osob ve věku 16–74 let využívajících internet na této skupině	20
6. Úroveň kompetencí mladé populace – PISA.....	7
Tab. 6: Celkové výsledky žáků v matematické, přírodovědné a čtenářské gramotnosti	21
Tab. 6a: Míra závislosti výsledků žáků na nejvyšším dosaženém vzdělání rodičů	21
Tab. 6b: Podíl žáků v jednotlivých úrovních čtenářské gramotnosti	22
Tab. 6c: Podíl žáků v jednotlivých úrovních matematické a přírodovědné gramotnosti	22
Účast na vzdělávání	
7. Předčasné odchody ze vzdělávacího systému.....	8
Tab. 7: Podíl osob ve věku 18-24 let s maximálně ukončeným základním vzděláním, které se dále nevzdělávají.....	23
8. Účast na terciárním vzdělávání	8
Tab. 8: Podíl osob účastnících se terciárního vzdělávání	23
9. Účast dospělé populace na vzdělávání	9
Tab. 9: Podíl populace ve věku 25–64 let účastnících se vzdělávání	24
Tab. 9a: Podíl vybraných věkových skupin populace účastnících se vzdělávání	24
10. Vzdělávání v podnicích	9
Tab. 10: Vzdělávání zaměstnanců	25
Tab. 10a: Důvody neposkytování DOV	25
Tab. 10b: Vliv politik na poskytování DOV	26
Tab. 10c: Obsahové zaměření kurzů DOV.....	26
Tab. 10d: Podíl nákladů na kurzy DOV na celkových nákladech práce.....	27
11. Výuka cizích jazyků na školách	10
Tab. 11: Průměrný počet vyučovaných cizích jazyků na studenta (ISCED 2 a 3).....	27
12. Účast v počítačových kurzech	11
Tab. 12: Podíl populace ve věku 15-74 let účastnících se počítačových kurzů	28
13. Mobilita v terciárním vzdělávání	11
Tab. 13: Příliv studentů z EU-27, ze zemí EHP a z kandidátských zemí jako % všech studentů	28
Tab. 13a: Studenti studující v jiné zemi EU27, EHP a v kandidátských zemích jako % všech studentů.....	29
Tab. 13b: Mobilita studentů terciárního vzdělávání v rámci EU-27, EHP a kandidátských zemí.....	29

Výdaje na vzdělávání

14. Celkové výdaje na vzdělávací instituce	12
Tab. 14: Celkové výdaje na vzdělávací instituce na žáka/studenta	30
15. Soukromé výdaje na vzdělávací instituce	12
Tab. 15: Podíl soukromých výdajů na vzdělávací instituce na HDP	30
16. Veřejné výdaje na vzdělávání	13
Tab. 16: Podíl veřejných výdajů na vzdělávání na HDP v %	31

Kvalita lidských zdrojů v odvětvích

17. Kvalita lidských zdrojů v odvětvích	13
Tab. 17: Odvětvová struktura zaměstnanosti	31
Tab. 17a: Podíl terciárně vzdělaných na celkové zaměstnanosti v odvětvích	32
Tab. 17b: Podíl účastníků dalšího vzdělávání na celkové zaměstnanosti v odvětvích	32
Tab. 17c: Podíl kvalifikačně náročných profesí na celkové zaměstnanosti v odvětvích	33

Lidské zdroje pro rozvoj technologií

18. Absolventi technických a přírodovědných disciplín	14
Tab. 18: Počet absolventů technických a přírodovědných disciplín na 1000 obyvatel ve věku 20–29 let	33
19. Odborníci a techničtí pracovníci	15
Tab. 19: Podíl odborníků a technických pracovníků na celkové zaměstnanosti	34
20. Zaměstnanost v informačních a komunikačních technologiích	15
Tab. 20: Podíl ICT zaměstnání na celkové zaměstnanosti	34
21. Kvalita lidských zdrojů v high-tech a medium-high-tech zpracovatelském průmyslu	16
Tab. 21: Podíl high tech a medium-high-tech průmyslu na celkové zaměstnanosti	35
Tab. 21a: Podíl terciárně vzdělaných v high-tech a medium-high-tech průmyslu	35
Tab. 21b: Podíl kvalifikačně náročných profesí na zaměstnanosti v high-tech a medium-high-tech průmyslu	36
Tab. 21c: Podíl osob ve věku do 29 a nad 50 let na celkové zaměstnanosti v high-tech a medium high-tech průmyslu	36
22. Kvalita lidských ve znalostně náročných a high-tech službách	17
Tab. 22: Podíl znalostně náročných a high-tech služeb na celkové zaměstnanosti	37
Tab. 22a: Podíl terciárně vzdělaných v high-tech službách	37
Tab. 22b: Podíl kvalifikačně náročných profesí na celkové zaměstnanosti v high-tech službách	38
Tab. 22c: Podíl osob ve věku do 29 a nad 50 let na celkové zaměstnanosti v high-tech službách	38

Ročenka konkurenceschopnosti České republiky 2007 – 2008

Kvalita lidských zdrojů - Soubor indikátorů

Garant:

Ing. Věra Czesaná, CSc. – kvalita lidských zdrojů (NOZV NVF)

Kolektiv autorů:

Národní observatoř zaměstnanosti a vzdělávání NVF

Ing. Věra Czesaná, CSc. (V.C.), czesana@nvf.cz

Ing. Věra Havlíčková (V.H.), havlickova@nvf.cz

Ing. Zdeňka Matoušková, CSc. (Z.M.), matouskova@nvf.cz

Mgr. Zdeňka Šimová (ZŠ), simova@nvf.cz

Mgr. Hana Žáčková (H.Ž.), zackova@nvf.cz

Technická spolupráce:

Jana Kantorová

Recenzent:

RNDr. Michaela Kleňhová, Ústav pro informace ve vzdělávání

Publikace vznikla za podpory MŠMT Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky 1M0524.

ÚVOD

Publikace si klade za cíl poskytnout svým čtenářům přehled o nejdůležitějších ukazatelích mapujících kvalitu lidských zdrojů. Jedná se o ukazatele zpracovávané prestižními mezinárodními i národními institucemi jako je Statistický úřad Evropské unie (EUROSTAT), Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), Mezinárodní institut pro rozvoj managementu (IMD), Světové ekonomické fórum (WEF), Český statistický úřad (ČSÚ). V publikaci jsou obsaženy ukazatele vycházející z pravidelných statistických šetření, ale i z ad hoc šetření realizovaných v určitých časových intervalech. Některé ukazatele nevyužívají tzv. „tvrdá“, statistická data, ale i „měkká“ data, která odrážejí názory/hodnocení národních expertů. V publikaci jsou obsaženy i ukazatele propočítané v NOZV na základě primárních dat z Výběrového šetření pracovních sil poskytnutých EUROSTATem a ČSÚ.

Publikace je rozdělena do dvou částí. První část má **metodický charakter**, obsahuje popis výpočtu jednotlivých ukazatelů. Znalost metodiky je mimořádně důležitá pro správnou interpretaci jevů či procesů, o kterých ukazatele vypovídají.

Druhá část má **datový charakter**, obsahuje časové řady hodnot jednotlivých ukazatelů především členských států Evropské unie, v některých případech i kandidátských států a států Evropského hospodářského prostoru. Snahou autorů bylo poskytnout uživatelům publikace co možná nejdelší časové řady, které by umožnily postihnout prosazujících se vývojových tendencí. Nicméně u různých ukazatelů jsou zpracovány různě dlouhé časové řady, bylo zohledňováno zejména období, za které jsou k dispozici data za ČR. Kromě hodnot pro jednotlivé státy jsou zahrnuté i průměrné hodnoty EU-15 a EU-27, případně OECD.

Publikace poskytuje informace o jednotlivých aspektech kvality lidských zdrojů. Prvním aspektem jsou **kvalifikace a**

dovednosti obyvatelstva. Tento aspekt je charakterizován prostřednictvím deseti ukazatelů mapujících vzdělanostní strukturu a flexibilitu populace, kvalitu terciárního vzdělávání a úroveň některých dovedností dospělé populace. Jsou zde zahrnuty i výsledky šetření PISA o úrovni gramotnosti patnáctileté populace.

Dalším aspektem je **účast na vzdělávání**, která podstatným způsobem formuje znalosti a dovednosti populace. V této části je zařazeno čtrnáct ukazatelů informujících nejen o účasti ve formálním vzdělávání, ale i neformálním vzdělávání, jsou zde zařazeny i výsledky šetření CVTS, které je zaměřeno na zjišťování informací o podnikovém vzdělávání. Prohlubující se globalizace terciárního vzdělávání je sledována prostřednictvím mobility studentů.

Účast na vzdělávání je **spojena s výdaji na vzdělávání**, které jsou charakterizovány prostřednictvím tří ukazatelů. Podávají přehled o vývoji celkových výdajů, veřejných a soukromých výdajů.

Kvalita lidských zdrojů je dále popsána ukazateli mapujícími **odvětvové rozdíly**. Ke kvalitě lidských zdrojů v jednotlivých odvětvích se vážou čtyři ukazatele zabývající se zejména podílem zaměstnaných zastávajících pracovní místa s rozdílnou kvalifikační náročností a s rozdílnou úrovní nejvyššího dosaženého vzdělávání na celkové zaměstnanosti.

Lidské zdroje pro rozvoj technologií jsou charakterizovány prostřednictvím jedenácti ukazatelů. Jsou to ukazatele sledující zejména osoby, které rozhodujícím způsobem ovlivňují vývoj a zavádění nových technologií. Jedná se jak o absolventy technických a přírodovědných oborů, tak odborníci a technici. Pozornost je věnována také kvalitě lidských zdrojů v technologicky náročném zpracovatelském průmyslu a znalostně a technologicky náročných službách.

1. Vzdelanostní struktura populace

Vzdelanostní struktura obyvatelstva vypovídá o kvalitě lidského kapitálu v dané zemi. Vzdelanost populace hraje stále významnější roli s ohledem na rostoucí nároky kladené na jednotlivce v souvislosti s uplatněním na trhu práce i s aktivní participací na životě společnosti. Evropská unie si v rámci Lisabonské strategie stanovila jako jeden z cílů dosáhnout toho, aby do roku 2010 mělo alespoň středoškolské vzdělání 85 % obyvatelstva ve věku 22 let a 80 % obyvatelstva ve věku 25–64 let. Hodnoty ukazatelů nepředstavují cílové hodnoty pro jednotlivé členské země EU, ale referenční průměrnou hodnotu EU.

Ukazatel vzdelanostní struktury populace se vztahuje k obyvatelstvu ve věku 25–64 let. Úroveň dosaženého vzdělání je statisticky sledována prostřednictvím mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání ISCED 97, která rozlišuje 7 vzdelanostních úrovní (ISCED 0–6). Údaje o vzdelanostní struktuře obyvatelstva však EUROSTAT nepublikuje v tomto podrobném členění, ale v rozčlenění pouze do tří skupin.

Do první skupiny je zařazeno obyvatelstvo bez vzdělání (ISCED 0) nebo pouze s primárním (ISCED 1) či nižším sekundárním vzděláním (ISCED 2). Na základě naší vzdelávací soustavy je do této skupiny zařazeno obyvatelstvo, které má tzv. základní vzdělání, tzn. maximálně ukončený 2. stupeň základní školy a základní školy praktické, odpovídající ročníky víceletého gymnázia či konzervatoře, jedno a dvouleté obory praktických škol.

Druhá skupina je tvořena obyvatelstvem s vyšším sekundárním vzděláním (ISCED 3) nebo post-sekundárním (nikoli terciárním) vzděláním (ISCED 4). V ČR to znamená získání maturitního vysvědčení, výučního listu, ukončený 4. ročník šestiletých a 5. ročník sedmiletých oborů konzervatoře, ukončenou praktickou tříletou školu, ukončený vzdelávací program v délce 1 roku nebo 2 let denní formy vzdělávání (ISCED 3). Do ISCED 4 je zahrnuto obyvatelstvo, které má ukončené nástavbové studium, pomaturitní studium na školách s právem jazykové zkoušky, zkrácené vzdělávání v oborech ukončených maturitní zkouškou či výučním listem, které trvá v závislosti na typu 1–2 roky v denní formě studia.

Do třetí skupiny patří obyvatelstvo s ukončeným terciárním vzděláním (ISCED 5–6). V naší vzdelávací soustavě to znamená ukončené neuniverzitní terciární vzdělávání poskytované vyššími odbornými školami, konzervatořemi a ukončené univerzitní terciární vzdělávání poskytované vysokými školami na úrovni bakalářského studia a magisterského studia (ISCED 5) a doktorské vzdělání ukončené titulem CSc., DrSc., Ph.D. (ISCED 6).

Výpočty vzdelanostní struktury populace vycházejí z Výběrového šetření pracovních sil, které bylo realizováno ve druhém čtvrtletí příslušného roku. Ukazatel vyjadřuje procentní zastoupení obyvatelstva ve věku 25–64 let s příslušnou úrovní vzdělání na celkovém počtu obyvatelstva dané věkové skupiny.

2. Kvalita terciárního vzdělání

Kvalita terciárního vzdělávání je důležitá nejen z hlediska konkurenceschopnosti pracovní síly a tím atraktivitu země pro zahraniční investice s vysokou přidanou hodnotou, ale může se stát i významným ekonomickým vývozním artiklem. K tomu dochází tehdy, když do země přicházejí studenti ze zahraničí, kteří hradí školné a svým pobytem v dané zemi zvyšují poptávku po různých druzích zboží a tím stimulují i jejich produkci.

Kvalita poskytovaného vzdělávání se hodnotí různými metodami. Nejpřesnější výsledky se získávají na základě testování znalostí a dovedností žáků/studentů/populace. Tento způsob je však časově i finančně velmi náročný. Hodnocení na základě mezinárodně standardizovaných testů se zatím pod patronací OECD využívá pro hodnocení kompetencí patnáctiletých žáků (výzkum PISA - Programme for International Student Assessment) a dospělé populace (výzkum IALS - International Adult Literacy Survey a v současné době připravovaný PIAAC - Programme for the International Assessment for Adult Competencies). Pro studenty terciárního vzdělávání obdobný způsob hodnocení realizován doposud nebyl. Problémem je zejména srovnatelnost výsledků, neboť terciární vzdělávání představuje vnitřně silně diferencovaný systém s národními specifiky.

Kvalitu terciárního vzdělávání v jednotlivých zemích hodnotí švýcarský Mezinárodní institut pro rozvoj managementu (International Institute for Management Development – IMD) a publikuje v Mezinárodní ročence konkurenceschopnosti. Kvalita terciárního vzdělávání je vyhodnocována na základě dotazníkového šetření, kterého se účastní na čtyři tisíce respondentů. Respondenty jsou reprezentativní zástupci z každé z cca 60 hodnocených zemí. Aby byla zajištěna co možná největší míra objektivnosti, panel respondentů se skládá jak z domácích, tak zahraničních odborníků působících v dané zemi i z představitelů domácí exekutivy. Odborníci jsou vybíráni tak, aby byli schopni zasadit místní charakteristiky do mezinárodního kontextu. IMD využívá více méně stálý okruh respondentů, který je v případě potřeby aktualizován. IMD spolupracuje také se sítí partnerských institucí z každé země, které zajišťují, aby skupina místních expertů byla reprezentativní.

Hodnocení kvality vysokoškolského vzdělávání se provádí na základě zjištěných odpovědí na otázku „Jak kvalita vysokoškolského vzdělávání odpovídá potřebám konkurenceschopné ekonomiky“. Respondenti hodnotí kvalitu prostřednictvím škály v rozmezí od 1 do 6, přičemž 1 je spojena s nízkou kvalitou, 6 s kvalitou vysokou. Z odpovědí je propočítána průměrná hodnota za každou zemi a následně jsou data převedena ze šestistupňové škály na škálu od 0 do 10. Poté jsou hodnoty jednotlivých odpovědí transformovány na hodnoty standardních odchylek, ze kterých je vypočítána pozice jednotlivých zemí.

Při interpretaci ukazatelů získávaných z dotazníkového šetření je třeba brát v úvahu skutečnost, že hodnoty těchto ukazatelů jsou poměrně citlivé na celkovou ekonomickou situaci v roce, kdy probíhá šetření. V letech, kdy je situace příznivá, či v období očekávání pozitivních změn, je hodnocení obvykle optimističtější než v dobách ekonomické recese. Z výrazných obousměrných meziročních výkyvů hodnocení kvality terciárního vzdělávání nelze vyvozovat jednoznačné závěry, neboť zlepšování či zhoršování kvality vzdělávání jsou procesy dlouhodobější a pozvolné. Tyto výrazné meziroční změny do určité míry snižují vypovídací hodnotu daného ukazatele.

3. Flexibilita populace

Flexibilita je obecně chápána jako schopnost jednotlivce přizpůsobit se měnícím se požadavkům v různých oblastech života. Z ekonomického hlediska je nejdůležitější schopnost přizpůsobit se měnícím se požadavkům na trhu práce. V důsledku zrychlování těchto změn se stává stále významnější individuální charakteristikou. Je ovlivněna nejen vzděláním, ale i postojem jednotlivce, jeho hodnotovým žebříčkem a v neposlední řadě i motivací.

Flexibilita je z ekonomického pohledu hodnocena jako velice pozitivní jev, jako jeden ze zdrojů ekonomického růstu, nicméně je třeba vidět i její méně pozitivní stránky. Ty souvisejí s obavami a pocity nejistoty, které jsou u různých lidí různé silné a jsou vyvolávány zejména měnícími se nároky na výkon jednotlivých profesí, změnami v geografickém rozložení pracovních příležitostí. Určitá míra jistoty je zaměstnancům zajišťována prostřednictvím legislativy, která upravuje přijímání a propouštění lidí do a ze zaměstnání. Každá země hledá takovou míru regulace, která by na jedné straně ochránila zaměstnance před propouštěním a na straně druhé umožnila zaměstnavatelům dostatečně pružně reagovat na nové trendy v poptávce, na technologický pokrok, na nutnost provést určité organizační změny.

Regulace propouštění a najímání zaměstnanců je předmětem dotazníkového šetření, které realizuje ženevské Světové ekonomické fórum (World Economic Forum). Prostřednictvím tohoto dotazníku jsou osloveni vedoucí manažeři v jednotlivých zemích, kteří hodnotí stupeň volnosti zaměstnavatelů při najímání a propouštění zaměstnanců na škále od 1 do 7, kdy 7 je spojena s nejvyšší volností zaměstnavatele. Zjištěná hodnocení jednotlivých zemí jsou publikována spolu s celou řadou dalších ukazatelů v pravidelně vydávané ročně The Global Competitiveness Report.

Flexibilita populace je jako jeden z mnoha aspektů konkurenceschopnosti rovněž hodnocena v Mezinárodní ročně konkurenceschopnosti, kterou vydává švýcarský Mezinárodní institut pro rozvoj managementu (Institute for Management Development - IMD). Flexibilita populace je zde vyhodnocována na základě dotazníkového šetření, kterého se účastní na čtyři tisíce respondentů. Ti představují reprezentativní zástupce z každé z cca 60 hodnocených zemí. Aby byla zajištěna co možná největší míra objektivnosti hodnocení, panel respondentů se skládá jak z domácích, tak zahraničních odborníků působících v dané zemi, ale i z představitelů domácí exekutivy. Tito odborníci by měli být schopni zasadit místní charakteristiky do mezinárodního kontextu. IMD využívá více méně stálý okruh respondentů, který je v případě potřeby aktualizován.

Hodnocení se provádí na základě odpovědi na otázku „Flexibilita a adaptabilita lidí v ekonomice je nízká – vysoká, když jsou konfrontováni s novými náročnými úkoly“. Respondenti hodnotí míru flexibility a adaptability prostřednictvím škály od 1 do 6, kdy 6 znamená vysokou míru flexibility a adaptability. Z odpovědi je propočítána průměrná hodnota za každou zemi a následně jsou data převedena ze šestistupňové škály na škálu od 0 do 10. Hodnoty jednotlivých odpovědí jsou transformovány do standardních odchylek, ze kterých je vypočítána pozice dané země. Při interpretaci ukazatele je třeba brát v úvahu skutečnosti, které mohou ovlivňovat hodnoty ukazatele a které byly zmíněny v ukazateli Kvalita vysokoškolského vzdělání. K nim lze přidat také případný vliv míry kritičnosti respondentů, který může být v jednotlivých zemích výrazně odlišný.

4. Úroveň počítačových dovedností

V souvislosti s rozvojem informační společnosti se práce s počítačem a využívání Internetu stává téměř nezbytnou podmínkou nejen pro uplatnění na trhu práce, ale i pro osobní soukromý život. Kompetence k práci s digitálními technologiemi je tak v současné době považována za jednu z klíčových kompetencí. Přehled ostatních klíčových kompetencí je uveden v ukazateli 10 Výuka cizích jazyků ve školách. Úroveň počítačových dovedností je silně ovlivněna věkem, ale i ekonomickou úrovní státu a domácností.

Kompetencí k práci s digitálními technologiemi se v dokumentech Evropské komise rozumí jisté a kritické používání technologií informační společnosti při práci, ve volném čase a v komunikaci. Předpokladem je používání počítačů k získávání, hodnocení, ukládání, vytváření a výměně informací a ke komunikaci a spolupráci v rámci sítí prostřednictvím internetu.

Počítačové dovednosti a internetové dovednosti jsou v rámci EU zjišťovány dotazníkovým šetřením v jednotlivých členských zemích pod metodickým vedením EUROSTATu od roku 2002. Úroveň těchto dovedností je hodnocena na základě zjišťování zkušeností respondentů ve věku 16-74 let s vykonáváním určitých činností.

Pro měření dosažené úrovně **počítačových dovedností** (computer skills) je respondent tázán, zda již vykonával následující úkony s počítačem:

- kopíroval či přesunoval soubory či složky,
- použil nástroje pro kopírování a vložení informací v rámci souboru,
- použil základní aritmetické funkce v tabulkovém procesoru,
- komprimoval soubor,
- připojoval a instaloval nové zařízení (např. modem či tiskárnu),
- napsal na počítači program ve specializovaném programovacím jazyce.

Do roku 2005 včetně byla místo zkoumání schopnosti „připojování a instalování nového zařízení“ zkoumána schopnost „použití myši ke spouštění programů“.

Dosažená úroveň počítačových dovedností je rozdělena do třístupňové škály ve vazbě na počet provedených úkonů. Nízké úrovně dosahují ti, kteří již někdy provedli jeden nebo dva z uvedených úkonů. Střední úrovně dosahují jedinci, kteří již někdy provedli tři nebo čtyři z vymezených šesti úkonů. Vysoké úrovně dosahují jedinci, kteří již někdy provedli pět nebo všech šest úkonů. Je třeba si uvědomit, že se jedná pouze o rámcové hodnocení dovedností, které neodráží dostatečným způsobem kvalitu dovedností.

Kromě přístupů založených na zjišťování předchozí zkušenosti se pro měření počítačových dovedností používají i sebehodnotící přístupy. Respondent odpovídá na otázku, zda by určitý úkon dokázal. Neobjektivnější výsledky jsou získávány prostřednictvím tzv. in-hall testů, kdy je respondent reálně postaven před vyřešení konkrétního praktického úkolu. Tento postup je však časově a finančně velmi náročný. Vedle indikátorů měřících přímo počítačové dovednosti se používají např. indikátory OECD, které měří přístup studentů k počítačům a použití počítačů učiteli a školami. Tento indikátor se dívá na školy a studenty jako na nositele dalšího rozvoje úrovně počítačových dovedností a šíření využívání ICT do všech oblastí života společnosti.

5. Využívání internetu obyvatelstvem

Ekonomický růst a sociální změny ve společnosti jsou stále více ovlivňovány informačními a komunikačními technologiemi (ICT). Rozšíření, způsob a míra využívání ICT představují pro jednotlivé ekonomiky cestu ke zvyšování jejich konkurenceschopnosti a dynamiky rozvoje. Pro obyvatelstvo se počítačová či informační gramotnost stává nejen předpokladem pro začlenění a udržení se na trhu práce, ale postupně i předpokladem pro běžný občanský život. Dostává se tak na stejnou úroveň jako všechny tradiční gramotnosti: čtenářská, matematická, přírodovědná, schopnost řešit problémy.

To je jedním z hlavních důvodů, proč všechny vyspělé země věnují pozornost tomu, aby si populace bez ohledu na vzdělání, věk a příjmovou situaci mohla osvojit nezbytné dovednosti a měla přístup k ICT.

Důležitost, která je přikládána vlivu ICT na ekonomickou situaci jednotlivých zemí i postavení jednotlivce na trhu práce a ve společnosti, se projevuje v rozvoji statistických šetření, jež se zabývají dostupností ICT, mírou využívání a ICT dovednostmi jednotlivce. Jde o šetření nejen domácností a jednotlivců, ale i firem a veřejné správy. Mapuje se jak vybavenost, tak frekvence a účely, pro které se ICT využívají. Stupeň rozvoje internetové infrastruktury sleduje OECD prostřednictvím ukazatele hustota počítačů připojených k internetu (počet počítačů připojených k internetu na 1000 obyvatel bez ohledu na vlastnictví počítačů).

O počítačové gramotnosti obyvatelstva vypovídají např. EUROSTATem publikované následující ukazatele: přístup domácností k internetu, užívání internetu ke kontaktu s veřejnou správou (pro získání informací, získání formulářů, odeslání vyplněných formulářů), užívání internetu k objednávání/nakupování zboží a služeb.

Z hlediska počítačové gramotnosti obyvatelstva je důležité také využívání počítačů pro výuku. Podrobné šetření o vybavenosti základních škol počítači a výukovými programy i o tom, k jakým účelům patnáctiletí žáci počítače využívají, se realizuje pod patronací OECD v rámci šetření PISA – Program pro mezinárodní hodnocení studentů. Statistika sledující využívání ICT je však stále v počátcích, což se negativně projevuje v tom, že žádný z ukazatelů není k dispozici za všechny země EU a v delší časové řadě. Lze předpokládat, že tato situace se postupně bude zlepšovat. Za základní ukazatel je možné považovat podíl osob využívajících internet, neboť tento ukazatel v sobě zahrnuje nejen celkovou dostupnost počítačů s připojením na internet, ale i příslušnou gramotnost, i když bez rozlišení její úrovně.

Podíl osob využívajících internet je EUROSTATem definován jako podíl obyvatelstva ve věku 16–74 let, které v průměru alespoň jednou týdně v průběhu posledních tří měsíců před statistickým šetřením využilo internet bez ohledu na to kde. Může jít o využití doma, ve škole, v práci, knihovně, internetové kavárně apod. Data pro výpočet ukazatele jsou získávána z výběrového šetření domácností v jednotlivých členských státech, které se realizuje čtvrtletně dle jednotné metodiky stanovené EUROSTATem.

Hodnoty ukazatele v jednotlivých letech jsou vypočítány z dat ze šetření provedeném v druhém čtvrtletí příslušného roku. Ukazatel vyjadřuje podíl osob dané věkové skupiny, které v posledním čtvrtletí využily internet, na celkovém počtu obyvatel této věkové skupiny v %. Průměrné hodnoty za EU-15 a EU-27 jsou počítány pouze tehdy, jsou-li k dispozici data za země, které představují 60 % populace EU-15, resp. EU-27 a data jsou dostupná alespoň za 55 % starých a 55 % nových členských zemí.

6. Úroveň kompetencí mladé populace

Znalosti a dovednosti si mladá populace osvojuje především v průběhu počátečního vzdělávání, od kterého se očekává zejména vybudování základů vzdělanosti, osvojení určitého okruhu znalostí a dovedností, na které je možné v dalších životních etapách navazovat. Žáci/studenti i by se měli také naučit učit se a orientovat se v možnostech získávání informací a jejich vyhodnocování. Důležitou součástí počátečního

vzdělávání musí být tako motivování jednotlivců k tomu, aby se vzdělávání stalo jejich celoživotní potřebou.

Úroveň kompetencí patnáctiletých žáků pravidelně zjišťuje OECD pomocí **mezinárodního výzkumu PISA** (Programme for International Student Assessment). Hlavním cílem výzkumu je poskytovat informace o úspěšnosti a efektivitě vzdělávacích systémů, zejména prostřednictvím mezinárodního srovnání tří typů kompetencí (tzv. „gramotností“) – čtenářských, matematických a přírodovědných.

V České republice byli do výzkumu PISA zařazeni žáci devátých ročníků základních škol a žáci odpovídajících ročníků víceletých gymnázií a prvních ročníků středních škol.

Koncept gramotnosti vychází z toho, že osvojení si konkrétních vědomostí v průběhu povinné školní docházky je sice důležité, ale neméně důležité je osvojení si takových dovedností, jako je efektivní vyhledávání a třídění informací, kritické posouzení předložených tvrzení nebo schopnost zaujímat vlastní stanoviska a tato stanoviska zdůvodňovat.

Jednotlivé typy gramotnosti jsou tedy koncipovány nejen jako soubory znalostí v určitém oboru, ale kladou důraz zejména na schopnost aktivně se uplatnit v životě společnosti a nabyté znalosti efektivně aplikovat. Kompetence měřené ve výzkumech PISA tak tvoří základ pro účast jednotlivců v celoživotním vzdělávání, které se v souvislosti se zrychlujícím se technickým pokrokem stává nezbytností. Pozice jednotlivých zemí v mezinárodním srovnání vypovídá o potenciálu mladé generace přispět v blízké budoucnosti ke zvyšování konkurenceschopnosti dané země.

Výzkum PISA probíhá ve tříletých cyklech (dosud proběhl v letech 2000, 2003 a 2006). Tato pravidelnost umožňuje zmapovat vývoj kompetencí patnáctiletých žáků a prostřednictvím toho hodnotit i směr posunu v kvalitě počátečního vzdělávání. Pro výzkumy PISA je charakteristické, že se každý rok podrobněji zaměří na zkoumání jedné ze tří oblastí gramotnosti. S tím je spojeno i vytvoření složitější metodiky pro příslušnou oblast. Statistická srovnatelnost jednotlivých kompetenčních škál v průběhu všech tří cyklů testování, které dosud proběhly, je díky této skutečnosti omezena.

Čtenářská gramotnost byla hlavní šetřenou oblastí v roce 2000 a v dalších letech byla metodika jejího zkoumání vytvářena již s ohledem na statistickou srovnatelnost. Je to tedy jediná škála, jejíž výsledky můžeme bez problému srovnávat mezi jednotlivými lety. Druhý výzkum v roce 2003 rozšířil a prohloubil zkoumání matematické gramotnosti. S výsledky z roku 2000 zůstaly srovnatelné pouze dvě její dílčí škály. Výsledky matematické gramotnosti z třetího výzkumu v roce 2006 jsou s rokem 2003 již srovnatelné. Přírodovědná gramotnost byla v širším rozsahu testována až při třetím výzkumu, v roce 2006. Srovnávat tedy můžeme pouze roky 2000 a 2003, kdy byla pro zkoumání použita stejná metodika.

Základním ukazatelem výsledku země ve výzkumech PISA je **střední hodnota (medián) počtu bodů na škálách výsledků**, které vyjadřují úspěšnost žáků při řešení testových úloh. Dalším ukazatelem je **zařazení žáků do určité úrovně způsobilosti**, které poskytuje informaci o tom, s jakým úspěchem si žáci osvojili měřené kompetence a vědomosti. Výsledky žáků dosažené při řešení testových úloh jsou vyjádřené pomocí **pěti** (čtenářská gramotnost) **nebo šesti** (přírodovědná a matematická gramotnost) **úrovní způsobilosti**.

Rozdělení žáků do jednotlivých úrovní poskytuje informaci o tom, s jakým úspěchem si žáci osvojili kompetence a vědomosti z dané oblasti. Podle toho, jakého skóru žák

v testu dosáhl, je mu přiřazena jedna z úrovní. Žáci na nejnižší úrovni způsobilosti dosahují nejnižších výsledků a ovládají pouze nejjednodušší kompetence, nejvyšší úroveň odpovídá nejlepším výsledkům a nejsložitějším kompetencím. Pro posouzení výsledku země, její srovnání s jinými zeměmi a odhacení slabších míst je důležité rozložení žáků napříč úrovněmi způsobilosti.

Součástí výzkumu je i žakovský dotazník, který sleduje faktory ovlivňující výsledky žáků a školní dotazník, který sleduje vzdělávací prostředí žáků v jednotlivých školách. Jako zajímavý ukazatel byl vybrán **vliv vzdělání rodičů na výsledek žáků** vyjadřovaný ve výzkumech PISA pomocí podílu variance výkonů žáků, který je vysvětlitelný nejvyšším dosaženým vzděláním rodičů. Tento indikátor však nemusí postihovat závislost výkonu žáků na rodinném zázemí jako takovém, ve kterém jsou zahrnuty další faktory spoluvytvářející socio-ekonomický status rodiny.

7. Předčasné odchody ze vzdělávacího systému

Předčasné odchody ze vzdělávacího systému mají negativní dopad na vzdělanostní úroveň populace a znamenají rovněž neefektivní využití zdrojů, které byly v průběhu studia investovány do studentů, kteří nedokončili úspěšně své vzdělávání. Lidé s nižším vzděláním se obvykle hůře uplatňují na trhu práce, dosahují nižších průměrných příjmů a častěji spadají pod hranici chudoby. Proto je ukazatel předčasných odchodů ze vzdělávání také součástí laekenských indikátorů, které hodnotí životní úroveň a rozsah chudoby.

Předčasné odchody z počátečního vzdělávání jsou ovlivněny celou řadou příčin, které se vzájemně podmiňují. Mezi nejdůležitější patří zejména nestimulující rodinné prostředí, špatná volba oboru a/nebo náročnosti studia a s tím související dlouhodobější neúspěchy ve studiu, které se často kombinují i s kázeňskými přestupky. Předčasné odchody ze vzdělávání nejsou pouze neúspěchem jednotlivce a jeho rodiny, ale i poradenského systému a práce pedagogického a výchovného sboru na jednotlivých školách. Dobře fungující a dostupný poradenský systém by měl korigovat, resp. předcházet špatné volbě vzdělávací cesty, kvalitní pedagogický a poradenský sbor by měl pomoci řešit studijní neúspěchy.

Ukazatel **předčasné odchody ze vzdělávacího systému** je definován jako podíl osob ve věku 18-24 let, které dosáhly vzdělání maximálně na úrovni ISCED 0,1,2 a krátkých programů ISCED 3C a které se po dobu 4 týdnů před průzkumem neúčastnily žádné formy vzdělávání či odborné přípravy, na celkovém počtu osob v této věkové kategorii. Vzhledem k tomu, že v ČR neexistuje ISCED 3C kratší než dva roky, je dále uveden přehled pouze ISCED 0, 1, 2. Vzdělanostní úroveň ISCED 0, 1, 2, je v ČR dosahována v následujících typech škol:

0 preprimární vzdělávání (mateřské školy včetně škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, přípravný stupeň základní školy speciální, přípravné třídy základní školy pro děti se sociálním znevýhodněním),

1 primární vzdělávání (1. stupeň základní školy a základní školy speciální),

2 nižší sekundární vzdělávání (2. stupeň základní školy a základní školy speciální, 1.a 2. ročník šestiletého gymnázia, 1. až 4. ročník osmiletého gymnázia a konzervatoře obor tanec, jednoleté a dvouleté obory praktické školy, kurzy pro získání základů vzdělání, kurzy pro získání základního vzdělání).

Data pro výpočet ukazatele předčasných odchodů ze vzdělávacího systému jsou čerpána z Výběrového šetření pracovních sil. V původní metodice platné do roku 1998 byla šetřena účast pouze na takovém vzdělávání, které bylo relevantní k potenciálnímu zaměstnání respondenta. Od roku 1998 se pojetí vzdělávání výrazně rozšířilo a je šetřena účast na formálním a neformálním vzdělávání bez ohledu na vazbu k zaměstnání. Vymezení formálního a neformálního vzdělávání viz ukazatel Účast dospělé populace na vzdělávání.

8. Účast na terciárním vzdělávání

Vysoký počet studujících v terciárním stupni vzdělávání je předpokladem pro rozvoj ekonomik založených na znalostech, pro realizaci výzkumu a vývoje, pro tvorbu inovací a jejich zavedení do praxe. Lidé s terciárním vzděláním představují přínos nejen pro rozvoj společnosti jako celku, ale setkávají se s menšími obtížemi při uplatnění na trhu práce ve srovnání s lidmi s nižší úrovní vzdělání. Jsou také ochotnější celoživotně se vzdělávat, obnovovat si a rozšiřovat již nabyté znalosti a dovednosti. Také obvykle setrvávají déle na trhu práce.

Rozsah terciárního vzdělávání je pro potřeby mezinárodního srovnávání sledován zejména prostřednictvím ukazatelů o počtech studujících a absolventů této úrovně vzdělávání. Statistiky vzdělávání metodicky koordinuje EUROSTAT ve spolupráci s UNESCO.

Účast na terciárním vzdělávání je definována jako podíl studujících v terciárním vzdělávání na věkové skupině obyvatelstva, která je pro tuto úroveň vzdělání v jednotlivých zemích charakteristická. Příslušná věková skupina je závislá na systému počátečního vzdělávání v jednotlivých zemích.

Účast na terciárním vzdělávání je propočítávána jako podíl, kdy v čitateli je počet studujících ve všech formách terciárního studia (prezenční, distanční, kombinované) a ve jmenovateli počet obyvatel pětileté věkové skupiny následující po věku typickém pro ukončení středoškolského vzdělávání. Pokud jsou v čitateli zahrnuti pouze ti studující, kteří spadají do věkové kategorie typické pro tuto úroveň vzdělávání, jde o **čisté hodnoty** ukazatele. Jsou poměřovány shodně věkové skupiny. Častější je však vyjadřování **hrubých hodnot** ukazatele, kdy do čitatele jsou započítáváni všichni studující bez ohledu na svůj věk. Hrubé hodnoty ukazatele tak mají nižší vypovídací schopnost, ale jejich zjišťování je jednodušší a tím i časově a finančně méně náročné.

Při konstrukci ukazatele jednotlivé země respektují mezinárodně platnou klasifikaci užívanou pro statistiky vzdělávání, kterou vypracovalo UNESCO a pro kterou se používá označení ISCED 97. **Terciární vzdělávání** je rozděleno do tří kategorií, v ČR je zabezpečováno následujícími programy:

ISCED 5B neuniverzitní terciární vzdělávání (vyšší odborné školy),
běžná délka studia 3–3,5 roku;

ISCED 5A univerzitní terciární vzdělávání (bakalářské studium, magisterské studium),
běžná délka u bakalářského studia 3 roky,
u magisterského 2 roky, u neděleného 5 let;

ISCED 6 univerzitní terciární vzdělávání vedoucí k vědecko-výzkumné kvalifikaci, (doktorské studium),
běžná délka studia 3 roky.

Při porovnávání situace v jednotlivých zemích je třeba mít na paměti, že jde o hrubé hodnoty a že výše ukazatele je ovlivněna nejen samotným počtem studujících, ale i systémem terciárního vzdělávání, délkou studia, opakováním jednotlivých ročníků a změnami v četnosti populace typické pro terciární vzdělávání.

9. Účast dospělé populace na vzdělávání

Celoživotní učení je v současné době obecně uznávaným předpokladem pro dosažení takových strategických rozvojových cílů, jako je zvýšení konkurenceschopnosti a rozvoj občanské společnosti. Koncepce celoživotního učení odráží i skutečnost, že pro uplatnění na trhu práce již nestačí získat odpovídající počáteční vzdělání, ale že toto vzdělání je nezbytné doplňovat prostřednictvím dalšího vzdělávání. Naplnění konceptu celoživotního učení je spojeno se zaváděním rozličných vzdělávacích cest, které umožňují přístup ke vzdělávání všem věkovým skupinám i skupinám z rozdílného sociálního prostředí. Je proto třeba nejen zvyšovat výdaje na vzdělávání (veřejné i soukromé), ale také rozšiřovat zapojení jednotlivců, vzdělávacích institucí, ale i ostatních aktérů (podniků, obcí, knihoven, zájmových a profesních organizací) do dalšího vzdělávání. Současně je nezbytné i zvyšovat jeho kvalitu.

Jedním z ukazatelů, který poskytuje určitý obrázek o rozvoji celoživotního učení, je **účast dospělé populace na vzdělávání**. EUROSTAT definuje tento ukazatel jako procento dospělé populace ve věku 25 až 64 let, která se účastnila vzdělávání v posledních čtyřech týdnech předcházejících statistickému šetření. Čtyři týdny byly stanoveny jako referenční období proto, že v případě delšího období by respondenti mohli mít problémy vzpomenout si na všechny kurzy, které absolvovali.

Ukazatel zahrnuje formální a neformální vzdělávání. **Formální vzdělávání** lze stručně charakterizovat jako vzdělávání, které probíhá ve vzdělávacích institucích, vede k získání určitého stupně vzdělání a jeho absolvování je většinou doloženo osvědčením. Typickým příkladem je vzdělávání ve školách v rámci denního, večerního, dálkového, distančního nebo kombinovaného studia. **Neformální vzdělávání** nevede k získání obecně uznávaného osvědčení. Nicméně stejně jako formální vzdělávání je záměrné, cílené, organizované pod vedením učitele/lektora. Typickým příkladem jsou různé druhy kurzů (jazykové, počítačové aj.). Do ukazatele není zahrnuto **informální učení**, kterým se rozumí proces získávání znalostí nebo osvojování dovedností prostřednictvím každodenních činností. Charakteristickým rysem informálního vzdělávání je to, že není organizované a institucionálně koordinované. Jde např. o četbu odborné literatury, sledování vzdělávacího pořadu v televizi, rozhlas apod.

Data pocházejí z Výběrového šetření pracovních sil. Vzhledem k tomu, že docházelo k metodickým změnám v šetření, není zajištěna srovnatelnost časové řady dat za jednotlivé země. V roce 1998 bylo rozšířeno pojetí vzdělávání. Před tímto rokem byla zjišťována účast pouze na vzdělávání spojeném s výkonem stávajícího nebo zamýšleného zaměstnání respondenta, od tohoto roku se ve všech zemích zjišťuje účast na jakkoli zaměřeném vzdělávání. Nadále však musí jít o formální nebo neformální vzdělávání. Dalším důležitým zlomovým rokem byl rok 2003, kdy byla důsledně harmonizována metodika šetření o vzdělávání dospělé populace ve všech členských zemích. Všechny tyto změny vedou k tomu, že tabulka hodnot ukazatele musí být doprovázena celou řadou poznámek, ale také k tomu, že nelze sledovat dlouhodobější vývoj vzdělávání dospělé populace.

10. Vzdělávání v podnicích

Vzdělávání v podnicích představuje jednu z nejvýznamnějších součástí dalšího vzdělávání. Podniky své zaměstnance vzdělávají rozmanitými formami, které souvisí s pracovními pozicemi osob, pro které je vzdělávání určeno, a s oblastí, ve které si vzdělávání zaměstnanci mají osvojit nové znalosti či dovednosti. Rozhodnutí o vzdělávání je výlučně v pravomoci soukromých podniků, nicméně stát toto rozhodování ovlivňuje jednak zákonnými normami, které podniky musí respektovat a jednak nástroji, prostřednictvím kterých stimuluje podniky ke zvýšené péči o rozvoj zaměstnanců.

Informace o vzdělávání v podnicích jsou získávány prostřednictvím šetření, které se koná pravidelně v sedmiletých intervalech ve všech členských a kandidátských zemích EU pod metodickým a koordinačním vedením EUROSTATu (CVTS - Continuing Vocational Education and Training Survey). Česká republika se účastnila dvou šetření, šetření CVTS 2, které se uskutečnilo v roce 2000 s referenčním rokem 1999, a CVTS 3 z roku 2006 s referenčním rokem 2005. Šetření jsou realizována převážně písemnou formou na podnicích s 10 a více zaměstnanci. Do šetření nejsou zahrnuty podniky působící v odvětví zemědělství, myslivost, lesnictví; rybolov a chov ryb; veřejná správa a obrana; vzdělávání; zdravotnictví a sociální péče; činnosti domácnosti a exteritoriální organizace a instituce. V rámci CVTS 2 bylo v České republice šetřeno 7 tis. podniků, v rámci CVTS 3 celkem 10 tis. podniků.

Dotazník je společný pro členské státy EU. Je rozdělen do šesti částí. V první části jsou zjišťovány základní strukturální údaje o podniku, které se týkají zaměstnanců, pracovní doby, nákladů práce a inovací. Druhá část je zaměřena obecně na angažovanost podniku v dalším odborném vzdělávání a to nejen v referenčním roce, ale i v roce předcházejícím a následujícím. Třetí část je věnována informacím o kurzech dalšího odborného vzdělávání, je zjišťována účast na těchto kurzech, jejich délka, tematické zaměření, ale i finanční náklady. Ve čtvrté části dotazníku jsou zahrnuty otázky související se vzdělávací politikou, se systémem přístupem ke vzdělávání a se spoluprací se vzdělávacími nebo poradenskými institucemi. Je zkoumán také vliv opatření státní politiky na rozhodování podniku o vzdělávání zaměstnanců. V další části dotazníku jsou zkoumány důvody neposkytování dalšího vzdělávání a poslední část je věnována angažovanosti podniku v počátečním odborném vzdělávání.

Další odborné vzdělávání bylo pro potřeby šetření CVTS definováno jako „opatření a činnosti, jejichž prvotním cílem je získávání nových znalostí a dovedností nebo zlepšování a rozvoj těch stávajících (včetně povinných školení vyplývajících ze zákonných norem – např. školení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, požární ochrany, řidičů, svářečů, elektrikářů), které podnik alespoň částečně hradí za své zaměstnané osoby“. „Vzdělávání musí být předem plánováno a organizováno s konkrétním vzdělávacím cílem“.

Poskytování dalšího odborného vzdělávání (DOV) bylo šetřeno prostřednictvím otázek, které se vztahovaly ke kurzům DOV a ostatním formám DOV. **Kurzy DOV** byly pro potřeby šetření definovány jako kurzy „většinou striktně oddělené od pracoviště (vzdělávání se koná na místech speciálně určených pro vzdělávání jako jsou učebny nebo vzdělávací centra)“. Mají vysoký stupeň organizace (čas, prostor a obsah) ze strany školitele či vzdělávací instituce. Jejich obsah je plánován pro skupinu školených osob (např. existují učební osnovy).

Do **ostatních forem DOV** bylo zařazeno pět následujících forem, které byly podrobně definovány:

- vzdělávání na pracovišti,
- rotace pracovních míst, výměny s jinými podniky, zapůjčení pracovníků jiné organizaci nebo studijní návštěvy (pobyty),
- účast na vzdělávacích kroužcích, kroužcích kvality, samostudium,
- účast na konferencích, seminářích, veletrzích a přednáškách.

V podnicích, které nevzdělávaly své zaměstnance, byly zjišťovány tři nejzávažnější důvody, proč v daném roce neposkytovaly kurzy DOV ani ostatní formy DOV svým zaměstnancům. Zástupce podniku vybíral z nabídky devíti následujících důvodů:

- stávající dovednosti a schopnosti zaměstnaných osob odpovídaly současným potřebám podniku,
- podnik upřednostňoval získávání osob s požadovanými dovednostmi a schopnostmi,
- obtíže s identifikací potřeb DOV v podniku,
- nedostatek vhodných kurzů DOV na trhu,
- vysoké náklady na kurzy DOV,
- upřednostňování počátečního odborného vzdělávání před DOV,
- vzdělávací aktivity se uskutečnily v předchozím roce,
- vysoké pracovní zatížení a nedostatek času zaměstnaných osob,
- jiné důvody.

Zástupce zaškrtoval tři důvody bez uvádění pořadí důležitosti. Z odpovědí byly propočítány procentní podíly podniků, které daný důvod uvedly.

Vliv **státní politiky** na rozhodování podniků o realizaci vzdělávání byl v rámci CVTS zjišťován prostřednictvím otázky „Mělo některé z následujících opatření státní politiky vliv na plánování, politiku a postupy DOV v podniku?“. Zástupce podniku odpovídal „ano! či „ne“ na následující opatření .

- veřejně financované poradenské služby zaměřené na identifikaci potřeb vzdělávání a/nebo plánů vzdělávání,
- finanční příspěvky na vzdělávání (vč. rekvalifikací) zaměstnaných osob,
- daňová úleva z výdajů na vzdělávání zaměstnaných osob,
- postupy k zajištění potřebné úrovně školení (např. prostřednictvím národních registrů školitelů, systému hodnocení školitelů apod.),
- obecné standardy a rámce pro uznávání kvalifikací a certifikací.

Z odpovědí byly propočítány procentní podíly podniků, které zaškrtny u jednotlivých opatření odpověď „ano“. Z výsledkové tabulky je patrný nejen význam jednotlivých opatření, ale i to, zda je dané opatření součástí státní politiky zaměřené na podporu rozvoje lidských zdrojů v podnicích.

Kurzy DOV jsou věnovány rozdílným tématům. **Obsahové zaměření kurzů DOV** bylo v rámci CVTS3 zjišťováno prostřednictvím hodinového rozsahu placené pracovní doby, kterou zaměstnanci podniku strávily v kurzech věnovaných následujícím oborům vzdělávání.

- Jazyky (cizí a mateřský jazyk)
- Obchod a marketing
- Účetnictví, finance a správa a kancelářské práce

- Osobní rozvoj a pracovní prostředí
- Výpočetní technika a využití počítačů a internetu
- Technika, zpracování a výstavba
- Ochrana životního prostředí a bezpečnost a ochrana zdraví při práci
- Osobní služby, přepravní služby, ochrana majetku a osob a vojenství
- Jiné obory vzdělávání

Přestože do nabídky obsahového zaměření kurzů byla zařazena i možnost „jiné obory vzdělávání“, podniky byly vyzvány, aby v případě, že nemohou své kurzy přesně zařadit, vybraly nejbližší vhodnou skupinu. Podniky, které neměly přesné záznamy o rozsahu placené pracovní doby strávené zaměstnanci v jednotlivých kurzech, uváděly kvalifikované odhady.

Význam kurzu příslušného obsahového zaměření byl stanoven jako procentní podíl hodin strávených zaměstnanci v tomto kurzu na celkovém rozsahu hodin strávených ve všech kurzech DOV.

Vzdělávání zaměstnanců je možné vyhodnocovat také na základě průzkumu názorů určité skupiny obyvatelstva. Tento přístup aplikuje Světové ekonomické fórum v rámci přípravy Globální zprávy o konkurenceschopnosti (The Global Competitiveness Report), která je vydávána každoročně. Jedním ze sledovaných ukazatelů je i rozsah vzdělávání zaměstnanců. **Rozsah vzdělávání zaměstnanců** zjišťovaný Světovým ekonomickým fórem (WEF) je založen na názorech podnikových manažerů na stávající situaci v příslušné zemi ve srovnání s nejvyššími standardy ve světě. Dotazníkové šetření se realizuje v průběhu prvních pěti měsíců každý rok mezi manažery a podnikateli – představiteli malých podniků do 50 zaměstnanců, středních podniků a velkých multinárodních společností s více než 20 000 zaměstnanci. Vzorek firem také zahrnuje různá odvětví a různé vlastnické formy (domácí soukromé firmy, firmy vlastněné zahraničním kapitálem a firmy s vládní účastí).

WEF spolupracuje s partnerskými institucemi v každé zemi, které jsou zodpovědné za výběr respondentů, rozeslání dotazníků a shromáždění vyplněných dotazníků. Musí při tom respektovat určité základní požadavky, týkající se zejména struktury respondentů, která musí odrážet strukturu ekonomiky dané země.

V případě zjišťování vzdělávání zaměstnanců respondenti odpovídají na otázku „Jaký je obecný přístup firem v dané zemi k lidským zdrojům?“. Přístup firem hodnotí prostřednictvím sedmistupňové škály, kdy 1 znamená, že se domnívají, že společnosti investují málo do školení a rozvoje zaměstnanců, 7 naopak, že firmy investují hodně, aby přitáhly, vyškolily a udržely zaměstnance. Ze získaných odpovědí je vypočítán medián a směrodatná odchylka, která mapuje míru shody názorů respondentů. Prokazuje se určitá vazba mezi hodnotou mediánu a směrodatnou odchylkou. V zemích, které dosahují příznivých hodnot mediánu, je nízký rozptyl odpovědí, zatímco země, ve kterých je situace hodnocena jako nepříznivá, je výše směrodatné odchylky poměrně vysoká, což značí vyšší názorový rozptyl respondentů.

11. Výuka cizích jazyků na školách

Znalost cizích jazyků je důležitá zejména v zemích, jejichž národní jazyk nepatří k celosvětově rozšířeným jazykům. Význam znalosti cizích jazyků však výrazně vzrůstá ve všech zemích v souvislosti s globalizačními procesy v ekonomice i s rozvojem turismu jako důležitého ekonomického odvětví. Komunikaci v cizích jazycích Evropská komise chápe jako

jednu z osmi klíčových kompetencí. Komunikace v cizích jazycích je definována jako schopnost porozumět, vyjádřit a tlumočit představy, myšlenky, pocity, skutečnosti a názory v ústní i psané formě v příslušných společenských a kulturních situacích podle přání či potřeb daného jedince. Komunikace v cizích jazycích rovněž vyžaduje takové dovednosti, jako je pochopení jiných kultur. Evropská komise již roku 1995 stanovila rozvoj výuky cizích jazyků jako prioritu na příštích 30 let. V roce 2002 bylo na zasedání v Barceloně doporučeno, aby minimálně dva cizí jazyky byly vyučovány od velmi útlého věku. Podpora rozvoje výuky cizích jazyků se soustředí jednak na individuální podporu rozvoje jazykových kompetencí jedinců bez ohledu na jejich věk a jednak na podporu škol v rozšiřování výuky jazyků.

Za cizí jazyky jsou podle metodiky EUROSTATu považovány všechny moderní jazyky, které jsou ve školách vyučovány podle osnov vydávaných centrálním školským orgánem jako „cizí jazyky“ a jsou vyučovány jako povinné či povinně volitelné předměty. Zahrnuty tedy nejsou cizí jazyky vyučované jako nepovinné ani výuka národních jazyků daného státu určená pro žáky jiných národností. Regionální jazyky a nářečí jsou za cizí jazyky považovány pouze tehdy, pokud jsou ve školních osnovách zahrnuty jako alternativa k výuce cizích jazyků. Jedním z používaných indikátorů rozsahu výuky cizích jazyků na školách je **průměrný počet vyučovaných cizích jazyků na žáka**. Je vypočítán jako podíl žáků učících se cizímu jazyku ke všem žákům zapojeným do systému formálního vzdělávání na daném stupni vzdělávání. Žák, který se učí více cizím jazykům, je do čísel započítán jednou za každý cizí jazyk, kterému se učí. Ukazatel nezahrnuje mentálně hendikepované žáky, kteří se vzdělávají ve specializovaných školách.

Průměrný počet vyučovaných cizích jazyků na žáka je sledován odděleně na úrovních nižšího a vyššího sekundárního vzdělání (ISCED 2 a 3). Typy českých škol, které jsou zahrnuty do kategorií ISCED 2 a 3, jsou popsány v ukazatelích předčasné odchody ze vzdělávacího systému a vzdělanostní struktura populace.

Kromě průměrného počtu vyučovaných cizích jazyků na jednoho žáka sleduje EUROSTAT např. i počty žáků, kteří se učí jednotlivé světové jazyky. Oba zmíněné indikátory však neinformují o rozsahu výuky a o dosažených jazykových kompetencích. Další indikátory (např. kvalifikace učitelů, výuka jazyků na primárním stupni vzdělání) byly zjišťovány v rámci EURYDICE – sítě pro sběr a šíření informací o školských systémech v členských a kandidátských zemích EU.

12. Účast v počítačových kurzech

Dostupnost počítače s připojením k internetu a schopnost tyto technologie ovládat se stává téměř nezbytností nejen pro uplatnění na trhu práce, ale i v běžném životě. Mladá generace si tyto dovednosti již osvojuje alespoň na základní úrovni v průběhu počátečního vzdělávání, starší generace musí vyvinout určitou osobní iniciativu ať již ve formě sebevzdělávání nebo účastí ve speciálních kurzech.

Účast v počítačových kurzech je sledována v dotazníkovém šetření „Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci“. Šetření je realizováno v členských zemích EU jednou ročně národními statistickými úřady pod metodickým vedením EUROSTATu od roku 2002. Cílovou skupinou jsou jednotlivci ve věku 16-74 let a domácnosti s alespoň jedním členem ve věku 16-74 let.

Předmětem šetření je přístup k informačním a komunikačním technologiím v domácnostech, využívání mobilních telefonů,

počítačů a Internetu jednotlivci. Je také šetřeno, do jaké míry obyvatelstvo využívá služeb e-Government, tedy možnosti kontaktovat jednotlivé správní úřady pomocí internetu nejen s ohledem na získávání relevantních informací, ale i vyřizování určitých agend. Dotazníkové šetření se také zabývá rozsahem bariér internetového obchodu, úrovní počítačových dovedností a formou jejich získávání. Respondenti jsou dotazováni zda znalosti získali ve škole, v počítačovém kurzu, samostudiem, prací s programem metodou úspěchu a omylu nebo za pomoci jiných osob, ať již přátel, kolegů nebo jiným způsobem.

Účast v počítačových kurzech se zjišťuje na základě otázek „Zúčastnil/a jste se někdy školení nebo výuky týkající se práce s počítačem?“ „Kdy to bylo naposledy?“ Od roku 2005 je účast sledována v tomto časovém rozlišení: v posledních 3 měsících; před 3-12 měsíci; před 1-3 lety; déle než před třemi lety; nikdy se neúčastnil. V letech 2003-2004 bylo v dotazníku obsaženo pouze třídění v posledních 12 měsících; před více než rokem; nikdy, což může mít za následek drobnou diskontinuitu v datech. V prvním roce šetření, v roce 2002 účast v počítačových kurzech šetřena nebyla. Od roku 2007 je zařazena otázka mapující důvody neúčasti u těch, kdo se v posledních třech letech žádného kurzu nezúčastnili. Respondenti vybírají z šesti možností (např. dostatečné znalosti, nedostatek času, nevyhovující nabídka, vysoká cena) nebo mohou zaškrtnout jiné důvody.

Za počítačové kurzy jsou dle metodiky EUROSTATu považovány všechny typy kurzů spojené s užitím počítače (např. formátování textu, užití tabulkového procesoru, programování, web-design apod.). Zahrnuty jsou pouze školení a kurzy, které trvají alespoň tři hodiny. Vyloučeno je informální učení, jako např. pomoc od kolegů či samostudium.

Podíl účastníků počítačových kurzů je uveden v rozlišení na účast někdy v životě a účast v posledních 12 měsících. Účast před více než 12 měsíci představuje rozdíl mezi těmito dvěma ukazateli. Neúčast v kurzech je možné dopočítat jako rozdíl mezi stem a účastí někdy v životě.

13. Mobilita v terciárním vzdělávání

Globalizační procesy se v terciárním vzdělávání projevují stejně jako v ostatních odvětvích, zvýšenou konkurencí. Jednotlivé státy, resp. jejich instituce terciárního vzdělávání mezi sebou soutěží o talentované studenty, špičkové profesory, ale i o výzkumné granty. Globalizační procesy se tak projevují ve zvýšené mobilitě studentů terciárního vzdělávání. I když je mobilita studentů obecně považována za pozitivní jev, přesto vyvolává i určité obavy z odchodu nadaných studentů a špičkových akademických pracovníků. Pokud se tyto studenti a akademici vracejí do své mateřské země, znamená to pozitivní posun nejen v úrovni vzdělávání, ale i kvality pracovní síly. Pokud tak tomu není, dochází k odlivu mozků se všemi negativními důsledky na ekonomický a sociální rozvoj daného státu.

Mezinárodní mobilita studentů je podmíněna technickým pokrokem, který umožnil snížení finančních i časových nákladů na získávání informací o studijních příležitostech i na překonání geografických vzdáleností, udržování kontaktů s domovem. Nezbytným předpokladem je i touha studentů po získání mezinárodních zkušeností a kvalitním vzděláním zejména v zemích, kde jsou studijní příležitosti omezené jak z hlediska dostupnosti, tak kvality. Vzhledem k očekávaným pozitivním efektům je mobilita studentů podporována národními i nadnárodními iniciativami. Tyto iniciativy mají nejen podobu finanční podpory mobilit studentů, ale zejména

opatření, jejichž cílem je odstraňování rozhodujících bariér, které brání nebo ztěžují možnosti studovat v zahraničí. Opatření jsou namířena také na posilování konkurenceschopnosti národních systémů terciárního vzdělávání.

Data o mobilitě studentů jsou sledována ve statistikách shromažďovaných v rámci spolupráce UNESCO-UIS, OECD a EUROSTATu. Za jednotlivé země jsou data získávána od relevantních státních orgánů, zpravidla od ministerstev školství nebo jimi pověřených institucí. K měření míry mobility studentů používá UNESCO-UIS tři základní indikátory.

Míra odchozí mobility (outbound mobility ratio) je za jednotlivé země vypočítána jako podíl studentů z dané země, kteří studují v zahraničí na celkovém počtu studujících terciárního vzdělávání v dané zemi. Vzhledem k tomu, že jednotlivé země obvykle nemají podrobné statistiky o počtech studujících v zahraničí, jsou jejich počty kalkulovány na základě údajů hostitelských zemí. Pro jednotlivé země jsou počty studujících v zahraničí počítány jako součet počtu studujících s daným občanstvím v jednotlivých hostitelských zemích. Celkový počet studujících, který je uváděn ve jmenovateli ukazatele, zahrnuje všechny studenty terciárního vzdělávání studující v dané zemi bez ohledu na jejich občanství. Studenti uvedení v čitateli v této celkové účasti na vzdělávání tudíž nejsou zahrnuti.

Příliv studentů do země ze zahraničí je obvykle sledován prostřednictvím indikátoru **míra příchozí mobility** (inbound mobility rate). Jedná se o podílový ukazatel, kdy v čitateli je počet zahraničních studentů, kteří studují v dané zemi a ve jmenovateli je celkový počet studujících v terciárním vzdělávání v této zemi. Ve jmenovateli tohoto ukazatele jsou všichni studenti terciárního vzdělávání v dané zemi, tedy i zahraniční studenti. Do počtu studentů jsou zahrnováni všichni studenti bez ohledu na jejich věk a formu studia.

Použité indikátory sledují mobilitu pouze mezi členskými státy EU-27, státy Evropského hospodářského prostoru a kandidátskými zeměmi. Studenti z třetích zemí a studenti studující v třetích zemích nejsou bráni v úvahu.

Zahraníční studenti (foreign students) jsou pro potřeby statistického sledování definováni jako studenti, kteří nemají státní občanství země, ve které studují. Z metodologického hlediska není tento způsob sledování přílivu studentů příliš vhodný, protože nadhodnocuje ukazatel v zemích, které mají obecně imigrační charakter. V těchto zemích dlouhodobě žije relativně vysoký podíl osob s cizím státním občanstvím. Pokud se tyto osoby terciárně vzdělávají, jsou vykazovány jako zahraniční studenti, přestože se nejedná o skutečný příliv zahraničních studentů. Charakteristickým rysem zahraničních studentů je příchod do dané země jednoznačně za účelem terciárního vzdělávání.

Aby statistická sledování reálněji odrážela skutečnost, bylo od roku 2005 pilotně ověřováno využití nové kategorie (definice) zahraničních studentů. Byla zavedena kategorie tzv. mezinárodních/mobilních studentů (international/mobile students). Ti jsou definováni jako studenti, kteří překročili hranice a přestěhovali se do jiné země se záměrem studovat nebo dosáhli předchozího vzdělání v jiné zemi. Skutečnost je, že volný pohyb studentů v zemích EU značně komplikuje evidenci těchto studentů.

Možnosti využití kategorie tzv. mezinárodních studentů jsou v současné době vyhodnocovány. Statistiky o mobilitě studentů terciárního vzdělávání jsou proto stále založeny na datech o zahraničních studentech.

14. Celkové výdaje na vzdělávací instituce

Celkové výdaje na vzdělávací instituce odrážejí význam, který společnost, jednotlivci a firmy vzdělávání přisuzují. Podíl výdajů na vzdělávání na celkových výdajích státu, firmy či rodiny poukazuje fakticky na to, zda je vzdělávání považováno za prioritu či nikoli. Výdaje na vzdělávání představují investici s delší dobou návratnosti, návratnost této investice se však obtížně propočítává vzhledem k obtížnosti kalkulace celkových přínosů této investice.

Vykazování výdajů na vzdělávání metodicky koordinuje společná odborná skupina následujících tří organizací: UNESCO, OECD a EUROSTAT (UOE). EUROSTAT pravidelně publikuje dva ukazatele celkových výdajů na vzdělávání instituce v přepočtu na jednoho žáka/studenta. Jeden ukazatel vyjadřuje objem těchto výdajů ve standardu kupní síly (PPS), druhý jako podíl k hrubému domácímu produktu (HDP) na obyvatele.

Celkové výdaje na vzdělávací instituce vyjadřují souhrn veřejných, soukromých a zahraničních prostředků vydávaných na fungování a rozvoj vzdělávacích institucí. Vzdělávacími institucemi jsou veřejné a soukromé instituce, které bezprostředně poskytují primární, sekundární a terciární vzdělávání, a dále veřejné a soukromé instituce, které podporují poskytování vzdělávání (blíže viz ukazatel soukromé výdaje na vzdělávací instituce). Veřejné prostředky představují prostředky veřejných rozpočtů a veřejných fondů, soukromé prostředky zahrnují výdaje domácností a jiných soukromých subjektů, zahraniční prostředky jsou prostředky mezinárodních agentur či cizích států, které jsou poskytovány buď přímo vzdělávacím institucím nebo plynou do veřejných rozpočtů či fondů a odtud do vzdělávacích institucí.

Celkové výdaje zahrnují běžné a investiční výdaje. Běžné výdaje jsou tvořeny výdaji na zboží a služby spotřebované v průběhu běžného roku, které musí být vynakládány opakovaně, aby se udrželo poskytování vzdělávacích služeb. Investiční výdaje představují výdaje na výstavbu, renovaci a podstatné opravy budov a na nákup nového obnovujícího nebo rozšiřujícího vybavení.

Celkové výdaje na vzdělávací instituce jednotlivých úrovní jsou vztaheny k celkovému počtu žáků/studentů vzdělávacích institucí příslušných úrovní. Žák/student je definován jako osoba spotřebovávající vzdělávací službu. Počet žáků/studentů zahrnuje žáky/studenty studující v jakékoli formě studia (denní a různé formy dálkového studia). Studenti jiných než denních forem studia jsou přepočítáváni na tzv. „full time“ žáky/studenty (na žáky/studenty denního studia). Hodnoty v národních měnách jsou prostřednictvím parity kupní síly (PPP) převedeny na standard kupní síly (PPS), který představuje fiktivní měnovou jednotku. Tím se eliminuje vliv rozdílů v kupní síle národních měn, tedy vliv odlišných cenových hladin.

15. Soukromé výdaje na vzdělávací instituce

Objem soukromých výdajů na vzdělávání je ovlivněn nejen tím, jaký význam jednotlivci a soukromé firmy vzdělávání přisuzují, ale i příslušnými zákonnými normami, které se týkají zejména školného a nástrojů na podporu investic do vzdělávání. Vzhledem k omezenosti veřejných zdrojů, je nezbytné zaměřit pozornost i na zvyšování soukromých výdajů, a to jak jednotlivců, tak především firem.

Statisticky jsou sledovány soukromé výdaje na vzdělávací instituce nebo soukromé výdaje na vzdělávání. Do **soukro-**

mých výdajů na vzdělávání se dle metodiky UOE (viz ukazatel celkové výdaje na vzdělávací instituce) započítávají vedle výdajů na vzdělávací instituce i výdaje na zboží a služby, které jsou vyžadovány školami, ale nejsou jimi hrazeny (např. nákup učebnic), nebo jsou studentem využívány při přípravě do školy (např. počítač) a platby za soukromé doučování. Častěji se však výdaje na vzdělávání vztahují pouze ke vzdělávacím institucím. Tento přístup vede k získání spolehlivých dat na národní úrovni, ale způsobuje obtíže z hlediska mezinárodní srovnatelnosti. Služby, poskytované v jedné zemi vzdělávacími institucemi, jsou v jiné zemi zajišťovány specializovanými institucemi. Pro mezinárodní srovnatelnost je důležité využít při definování výdajů na vzdělávací instituce i koncept zboží a služeb (viz ukazatel veřejné výdaje na vzdělávání – přímé veřejné výdaje).

Soukromé výdaje na vzdělávací instituce zahrnují výdaje domácností a jiných soukromých subjektů. Do výdajů domácností na vzdělávací instituce spadají výdaje, které bezprostředně souvisejí se vzděláváním – školné, registrační poplatky, výdaje na dopravu do školy, ubytování, stravování, pokud jsou tyto služby zajišťovány vzdělávacími institucemi. Výdaje jiných soukromých subjektů zahrnují přímé platby vzdělávacím institucím a finanční pomoc studentům nebo jejich rodinám. Přímé platby vzdělávacím institucím zahrnují veškeré příspěvky školám, univerzitám a výdaje zaměstnavatelů, které souvisejí se vzděláváním v tzv. duálních systémech (vzdělávání ve škole a praktická výuka v podniku). Finanční pomoc žákům/studentům nebo jejich rodinám má nejčastěji formu stipendií a grantů.

Vzdělávací instituce rozděluje UOE do následujících pěti skupin: instituce přímo poskytující vzdělávání (primární, sekundární a terciární); instituce podporující poskytování vzdělávání (např. tisk učebnic); instituce poskytující doplňkové služby (poradenské činnosti, stravování apod.); instituce spravující studentské půjčky a stipendia; instituce, které vytvářejí vzdělávací programy, provádějí testování, analýzy vzdělávání a vzdělávacích politik.

Soukromé výdaje na vzdělávací instituce jsou vztaženy k objemu HDP v příslušném roce. Při interpretaci ukazatele je třeba brát v úvahu to, že soukromé výdaje jsou zjišťovány u jednotlivých vzdělávacích institucí, které si nemusí vždy přát, aby byly monitorovány veškeré jejich soukromé příjmy. To vede k podhodnocení těchto výdajů. Dále je třeba si uvědomit i vliv rozdílného zastoupení soukromých vzdělávacích institucí v jednotlivých zemích a rozdílnou výši školného. Podíl na HDP může být zkreslený v neprospěch těch zemí, které vykazují HDP výrazně vyšší než HNP.

16. Veřejné výdaje na vzdělávání

Kvalitní vzdělání představuje jednu z hlavních konkurenčních výhod společnosti, proto jsou členské země EU vyzývány ke zvyšování investic do lidských zdrojů prostřednictvím zvyšování výdajů na poskytování široce dostupného a kvalitního vzdělávání. Vzhledem k nutnosti udržovat rovnováhu veřejných financí je však nezbytné zvyšovat i výdaje soukromé a zejména dbát na efektivnost využívání všech zdrojů.

Statisticky sledované **veřejné výdaje na vzdělávání** zahrnují přímé výdaje na vzdělávací instituce a transfery soukromým subjektům z veřejných zdrojů, tj. ze státních, regionálních a místních veřejných rozpočtů či fondů. Důsledně se dbá na vyloučení duplicitního započítávání výdajů v případě převodů mezi jednotlivými rozpočtovými úrovněmi a převodů jednotlivcům. Dále je třeba zásadně odlišit veřejné a soukromé výdaje. Např. pokud studující neplatí školné přímo škole, ale

nejprve vládní agentuře, která pak převádí prostředky do příslušné školy, nejde o veřejné výdaje. Vzdělávací instituce zahrnují instituce, které přímo poskytují vzdělávání, a instituce, které podporují poskytování vzdělávání (blíže viz ukazatel soukromé výdaje na vzdělávací instituce).

Přímé výdaje na vzdělávací instituce slouží k pokrytí: mzdových nákladů včetně příspěvků na důchodové zabezpečení; nákupu učebních pomůcek poskytovaných vzdělávacími institucemi; nákladů na výuku v podnicích v případě duálního vzdělávání; správy; kapitálových výdajů a pronájmů; dopravy studentů, školního stravování, ubytování; poradenství, zdravotní péče a speciálních vzdělávacích potřeb; služeb poskytovaných vzdělávacími institucemi obyvatelstvu; výzkumu vzdělávání a tvorby vzdělávacích programů; výzkumu a vývoje realizovaného v institucích terciárního vzdělávání. Do výdajů na vzdělávání nejsou zahrnovány výdaje vzdělávacích institucí související s péčí o děti po skončení vyučování; výdaje fakultních nemocnic, které nesouvisí s výukou mediků; úhrada úroků z úvěrů na výstavbu nebo rekonstrukci vzdělávacích institucí; ostatní výdaje vzdělávacích institucí, které nejsou uvedeny výše (např. náklady na kurzy, které mají charakter zájmového vzdělávání).

Transfery veřejných prostředků soukromým subjektům směřují přímo žákům/studentům ve formě příspěvků, stipendií či půjček na studium nebo soukromým firmám a neziskovým organizacím, které poskytují vzdělávací služby či podporují poskytování těchto služeb. Výdaje na půjčky studentům z veřejných rozpočtů jsou vykazovány v poskytnutém objemu. V úvahu se nebere výše splátek ani platba úroků. Důvodem je, že tyto výdaje představují výši podpory současným studentům, splátky pocházejí od absolventů.

Nejběžnějším ukazatelem veřejných výdajů na vzdělávání je podíl těchto výdajů na HDP, který umožňuje porovnávat výdaje na vzdělávání s výdaji na jiné účely v rámci jednotlivých zemí a mezinárodní komparaci. Při interpretaci výsledků mezinárodního porovnávání je třeba brát v úvahu vliv rozdílné mzdové úrovně ve školství v jednotlivých zemích. Právě výdaje na mzdy představují v průměru cca 70 % veřejných výdajů na vzdělávání. Ukazatel vztažený k HDP je dále vychýlen v neprospěch zemí, ve kterých je HNP výrazně nižší než HDP v důsledku odlivu zisku zahraničních firem.

17. Kvalita lidských zdrojů v odvětvích

Kvalita lidských zdrojů v jednotlivých odvětvích odráží, do jaké míry se dané odvětví posunuje k odvětví založenému na znalostech. S určitou mírou zjednodušení je možné konstatovat, že čím vyšší je podíl pracujících s terciární úrovní vzdělání na celkovém počtu pracujících v daném odvětví, tím je dané odvětví více založené na znalostech. Předpokladem samozřejmě je, že jejich kvalifikace je odpovídajícím způsobem využívána. Kvalifikovaná pracovní síla představuje také rozhodující předpoklad pro zvyšování či alespoň udržení konkurenceschopnosti jednotlivých odvětví vzhledem ke své schopnosti přizpůsobovat se technologickým změnám, podněcovat a zavádět inovace. Konkurenceschopnost celé země je potom významně odvislá právě od konkurenceschopnosti jednotlivých odvětví, zejména těch, které mají vysoký podíl na celkové zaměstnanosti.

Pro sledování podílu jednotlivých odvětví na celkové zaměstnanosti je využito mezinárodní klasifikace NACE Rev. 1.1 (Statistical Classification of Economic Activities). Tato klasifikace, která rozděluje ekonomiku na 17 sekcí označovaných písmeny A-Q je využívána všemi členskými státy Evropské unie. V České republice se používá Odvětvová

klasifikace ekonomických činností (OKEČ), která vychází z NACE a odlišuje se od ní až na podrobnějších stupních třídění a jen velmi mírně. Základní třídění na 17 sekcí je následující:

- A Zemědělství, myslivost, lesnictví
- B Rybolov a chov ryb
- C Těžba nerostných surovin
- D Zpracovatelský průmysl
- E Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody
- F Stavebnictví
- G Obchod; opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost
- H Ubytování a stravování
- I Doprava, skladování a spoje
- J Finanční zprostředkování
- K Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti
- L Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
- M Vzdělávání
- N Zdravotní a sociální péče; veterinární činnosti
- O Ostatní veřejné, sociální a osobní služby
- P Činnosti domácností
- Q Exteritoriální organizace a instituce

Od 1. 1. 2008 vstupuje v platnost nová revize klasifikace NACE – Rev. 2. V důsledku toho v ČR nahradí klasifikaci OKEČ nová klasifikace CZ-NACE přejímající strukturu NACE Rev. 2. Tato nová klasifikace ekonomických činností bude v základním třídění obsahovat 21 sekcí. Hlavními důvody úprav klasifikace byly požadavky, aby lépe odpovídala současné evropské ekonomice zejména v sektoru služeb a aby byla kompatibilnější s dalšími mezinárodními klasifikacemi. Pro zavádění nové klasifikace vypracoval EUROSTAT implementační postup, aby bylo zajištěno maximální možné zachování srovnatelnosti údajů z časových řad.

Ukazatel odvětvové zaměstnanosti vychází z dat z Výběrového šetření pracovních sil (Labour Force Survey – LFS). V této souvislosti je třeba upozornit, že data o zaměstnanosti v odvětvích podle LFS se liší od tzv. evidenčního počtu zaměstnanců. Evidenční počet zaměstnanců je zjišťován šetřením na podnicích, zatímco LFS je realizováno v domácnostech, ve kterých jsou šetřeni všichni jednotlivci obývající danou domácnost.

Pro zkoumání kvality lidských zdrojů v odvětvích byly vybrány čtyři indikátory:

- odvětvová struktura zaměstnanosti,
- podíl terciárně vzdělaných v odvětvích,
- podíl účastníků dalšího vzdělávání v odvětvích,
- podíl kvalifikačně náročných profesí v odvětvích.

Indikátor **odvětvové struktury zaměstnanosti** je vyjadřován jako podíl pracujících v daném odvětví na celkovém počtu pracujících v daném státě. Poskytuje základní přehled o významu daného odvětví v rámci ekonomiky z hlediska celkové zaměstnanosti.

Podíl terciárně vzdělaných v odvětví informuje o podílu vysoce kvalifikované pracovní síly v odvětví. V čitateli je obsažen počet osob s terciárním vzděláním, kteří pracují v daném odvětví, ve jmenovateli pak počet všech pracujících v tomto odvětví. Za terciárně vzdělané jsou považovány ty osoby, které dosáhly úrovně vzdělání ISCED 5 či 6, v českých podmínkách tedy vyššího odborného vzdělání či vysokoškolského vzdělání bakalářské, magisterské nebo

doktorské úrovně. Podrobnější popis klasifikace vzdělání ISCED lze nalézt u indikátoru Vzdělanostní struktura.

Podíl účastníků dalšího vzdělávání v odvětvích ilustruje, do jaké míry si pracující v jednotlivých odvětvích aktualizují poznatky získané v počátečním vzdělávání a rozvíjejí své dovednosti v průběhu svého pracovního života. Výše podílu pracovníků účastnících se dalšího vzdělávání tak může vypovídat, jak je sektor v dané zemi schopen reagovat na technologické změny. Indikátor se počítá jako podíl osob ve věku 25-64 let pracujících v daném odvětví, které se v uplynulých čtyřech týdnech účastnily formálního či neformálního vzdělávání, na celkovém počtu osob v této věkové kategorii, které pracují v daném sektoru. Více viz indikátor Účast dospělé populace na vzdělávání.

Ukazatel **podíl kvalifikačně náročných profesí na celkovém počtu pracujících v daném odvětví** vypovídá zejména o technologické a znalostní náročnosti odvětví v dané zemi. Mezi kvalifikačně náročnými profesemi jsou řazeny profese spadající do následujících kategorií klasifikace zaměstnání ISCO:

ISCO 1 Zákodníci, vedoucí a řídicí pracovníci

ISCO 2 Vědečtí a odborní duševní pracovníci

ISCO 3 Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech

Bližší informace ke klasifikaci ISCO (KZAM) jsou uvedeny u indikátoru Zaměstnanost v ICT.

18. Absolventi technických a přírodovědných disciplín

Lidé s terciárním vzděláním v technických a přírodovědných disciplínách představují nezastupitelný potenciál, který do značné míry předurčuje ekonomickou vyspělost země. Rozhodujícím způsobem ovlivňují přechod na ekonomiku založenou na znalostech. Proto si EU vytkla jako jeden z cílů zvýšit do roku 2010 počet absolventů technických a přírodovědných disciplín v průměru o 15 % ve srovnání s rokem 2000 a současně snížit genderovou nerovnováhu, tzn. zvýšit podíl absolventek.

Pro mezinárodní srovnání se využívají relativní ukazatele vztahující počty studentů nebo absolventů technických a přírodovědných disciplín k celkovému počtu přijímaných do terciárního vzdělávání, resp. všech absolventů terciárního vzdělávání. Dále je využíván ukazatel vyjadřující **podíl absolventů technických a přírodovědných oborů na tisíc obyvatel ve věkové skupině 20–29 let**. Tato věková skupina je považována za typickou pro dokončování terciárního vzdělávání ve většině evropských zemí. Podíl absolventů technických a přírodovědných oborů na tisíci obyvatel ve věku 20–29 let vychází podle definice EUROSTATu z počtu nových absolventů těchto oborů v daném kalendářním roce bez ohledu na jejich věk a státní příslušnost a to, zda absolvovali na soukromé nebo veřejné instituci terciárního vzdělávání. Počet obyvatel ve věku 20-29 let vyjadřuje četnost této věkové skupiny k 1. lednu daného roku.

Při konstrukci ukazatele jednotlivé země respektují mezinárodně platnou klasifikaci užívanou pro statistiky vzdělávání ISCED 97. Terciární vzdělávání je v této klasifikaci zastoupeno kategoriemi ISCED 5A, 5B a 6 (definice těchto kategorií viz indikátor účast na terciárním vzdělávání). Do technických studijních oborů jsou dle klasifikace ISCED – obory vzdělávání zařazeny následující tři studijní obory:

- technika a technická řemesla,
- výroba a zpracovatelský průmysl,
- architektura a stavebnictví.

Do přírodovědných studijních oborů jsou touto klasifikací zařazeny následující čtyři studijní obory:

- vědy o živé přírodě (biologické vědy),
- vědy o neživé přírodě (fyzikální a chemické vědy),
- matematika a statistika,
- informatika a výpočetní technika.

Na základě hodnot daného ukazatele lze odvozovat změny v zásobě takto vzdělané pracovní síly. Je však třeba vzít v úvahu vliv migrace za vzděláním i pracovní migrace, která může ovlivňovat tuto zásobu jak pozitivně, tak negativně a výsledný dopad závisí na poměru mezi přílivem takto vzdělané populace a jejím odlivem. Příliv populace je spojen s populací bez ohledu na státní příslušnost, která absolvovala technické a přírodovědné vzdělání v zahraničí, ale hledá uplatnění na „domácím“ trhu práce. Odliv představují absolventi „domácích“ vysokých škol daného zaměření a pracovní síla s touto kvalifikací hledající uplatnění na zahraničních trzích nebo odcházející z pracovního trhu.

19. Odborníci a techničtí pracovníci

Nové technologické postupy, nové produkty i organizační změny jsou realizovány zejména díky rozvoji vědy a výzkumu. I když hmotná vybavenost je nezbytným předpokladem jejich rozvoje, je dostupnosti a kvalitě lidských zdrojů přisuzována role rozhodující, neboť inteligence, znalosti a kreativita jsou motorem rozvoje těchto oborů lidské činnosti. Vzhledem k významu vědy a technologií se vyvíjí i jejich statistické sledování. Jedním ze základních ukazatelů je ukazatel lidské zdroje ve vědě a technologiích.

Ukazatel **lidské zdroje ve vědě a technologiích** je definován ve společném manuálu OECD a EUROSTATu vydaném v roce 1995 – v Canberrském manuálu (Manual on the Measurement of Human Resources Devoted to S&T – Canberra Manual). Do lidských zdrojů ve vědě a technologiích jsou zařazeny osoby, které splňují jednu ze dvou následujících podmínek:

- dokončené terciární vzdělání,
- bez terciárního vzdělání, ale zaměstnaní na pracovních pozicích, které tuto úroveň vzdělání vyžadují (ISCO-88 hlavní třída zaměstnání 2, 3) a na manažerských pozicích (ISCO-88 skupina zaměstnání 121, 122, 131).

Z tohoto širokého pojetí lidských zdrojů ve vědě a technologiích se odvíjí ukazatel užší, vyjadřující pouze počet odborníků a technických pracovníků. Odborníci jsou považováni za nositele technického pokroku, techničtí pracovníci za vykonavatele znalostně náročných aktivit. Do tohoto užšího ukazatele tedy nevstupují ti, kteří zastávají manažerské pozice, i když role manažerů je z hlediska rozvoje a ekonomického využívání nových poznatků nezastupitelná, ale ani ti, kteří mají terciární vzdělání, ale pracují na jiných pozicích.

Pro mezinárodní srovnání lidských zdrojů pro rozvoj a využívání vědy a technologií se používá ukazatel **podíl odborníků a technických pracovníků na celkové zaměstnanosti**. V čitateli je počet zaměstnaných odborníků a technických pracovníků a ve jmenovateli počet všech pracujících. Ukazatel je vyjadřován v procentech. a pro hlubší analýzy je možné jej dále strukturovat podle věku, pohlaví, úrovně dosaženého vzdělání a odvětví. Rychlejší růst počtu odborníků a techniků než růst celkového počtu zaměstnaných je charakteristikou probíhajícího přechodu ekonomiky na znalostně založenou

ekonomiku. Důležité je, aby tento růst byl doprovázen zvyšujícím se podílem osob s terciárním vzděláním zastávajících tyto profesní pozice.

Odborníci a techničtí pracovníci jsou vymezení prostřednictvím mezinárodní standardní klasifikace zaměstnání ISCO-88 (International Standard Classification of Occupation 1988), které v české statistice odpovídá klasifikace zaměstnání KZAM. (Blíže ke KZAM viz ukazatel Podíl ICT zaměstnání na celkové zaměstnanosti.) Do kategorie odborníků a technických pracovníků jsou zařazeni ti, jejichž zaměstnání patří do druhé a třetí hlavní třídy zaměstnání:

- KZAM 2 – Vědeckí a odborní duševní pracovníci,
- KZAM 3 – Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech.

Data použitá při výpočtu tohoto indikátoru pocházejí ze standardizovaného výběrového šetření pracovních sil (Labour Force Survey), které probíhá každé čtvrtletí ve všech zemích EU. Využita jsou data ze šetření vztahujícího se k druhému čtvrtletí příslušného roku.

20. Zaměstnanost v informačních a komunikačních technologiích

Vliv informačních a komunikačních technologií (ICT) na ekonomický růst i sociální změny ve společnosti je výrazný. To se projevuje i v zavedení a vykazování specifických ukazatelů monitorujících pronikání informačních a komunikačních technologií do všech sfér života společnosti. V rámci EU byl navržen soubor ukazatelů, který monitoruje pokrok při využívání ICT, resp. při realizaci Akčního plánu e-Evropa. Tento soubor obsahuje ukazatele vztahující se k následujícím čtyřem oblastem: (a) využívání internetu obyvatelstvem a firmami, (b) rozšíření on-line veřejných služeb (e-vláda, e-vzdělávání, e-zdravotnictví), (c) rozšíření e-obchodování, (d) bezpečnost informační infrastruktury.

Zavádění ICT vedlo k vymezení ICT sektoru a ICT zaměstnání. **ICT sektor** byl vymezen na základě čtyřmístné klasifikace ISIC Rev.3 (International Standard Industrial Classification). Podle tohoto vymezení do ICT sektoru patří jednak odvětví zpracovatelského průmyslu a jednak odvětví služeb. Ze zpracovatelského průmyslu se jedná o výrobu

- kancelářských strojů a počítačů; izolovaných vodičů a kabelů, elektronek a jiných elektronických součástek;
- rozhlasových a televizních vysílačů a přístrojů pro drátovou telefonii a telegrafii;
- rozhlasových a televizních přijímačů, přístrojů na záznam a reprodukci zvuku nebo obrazu a podobných rádiových zařízení;
- měřicích, kontrolních, zkušebních, navigačních a jiných přístrojů a zařízení kromě zařízení pro řízení průmyslových procesů;
- zařízení pro řízení průmyslových procesů.

Ze sektoru služeb do ICT sektoru patří

- velkoobchod se stroji, strojním zařízením a potřebami; t
- telekomunikace; pronájem kancelářských strojů a zařízení včetně počítačů;
- činnosti v oblasti výpočetní techniky.

Jako ukazatel zastoupení ICT zaměstnání v jednotlivých ekonomikách se pro mezinárodní srovnání využívá relativní ukazatel, který vyjadřuje **podíl ICT zaměstnání na celkové zaměstnanosti**. Definice ICT zaměstnání vychází z klasifikace zaměstnání ISCO-88 (International Standard Classification of Occupation, 1988). Předmětem klasifikace je konkrétně

ní činnost, kterou pracovník vykonává (i když není jeho povoláním) a která je zdrojem jeho hlavních pracovních příjmů. Český statistický úřad vypracoval na základě ISCO národní klasifikaci KZAM, která je v podstatě identická s ISCO, odlišuje se až v nejpodrobnějším členění.

I když se mezinárodně používá klasifikace zaměstnání ISCO-88, neexistuje mezinárodně odsouhlasený seznam zaměstnání vztahujících se k ICT. Budeme respektovat vymezení, které bylo obsaženo v publikaci OECD „Science, Technology and Industry: Scoreboard 2001“. Do ICT zaměstnání byla v této publikaci zahrnuta následující čtyři zaměstnání (kód ISCO-88): 213 - Vědci a odborníci v oblasti výpočetní techniky, 312 - Techničtí pracovníci v oblasti výpočetní techniky, 313 - Obsluha optických a elektronických zařízení, 724 - Mechanici, seřizovači, opraváři elektrických a elektronických zařízení a přístrojů. V rámci ICT zaměstnání byly podle kvalifikační náročnosti vymezeny dvě skupiny zaměstnání. První skupina zahrnuje zaměstnání s vysokou náročností na odbornost (ISCO 213, 312, 313), druhá skupina zaměstnání s nízkou náročností (ISCO 724). Vstupní data pro výpočet ukazatele podíl ICT zaměstnání na celkové zaměstnanosti jsou získávána z Výběrového šetření pracovních sil (LFS), které je realizováno v členských a kandidátských státech EU pod metodickým vedením EUROSTATu, aby byla zajištěna mezinárodní srovnatelnost.

21. Kvalita lidských zdrojů v high-tech a medium-high-tech zpracovatelském průmyslu

Obory lidské činnosti, které využívají nejprogresivnější technologie, podstatným způsobem stimulují ekonomický růst. Pro jejich označení se vžil termín high-tech činnosti a obvykle jsou do nich zahrnována technologicky středně náročná (medium-high-tech) a náročná (high-tech) odvětví zpracovatelského průmyslu a technologicky náročná (high-tech) služby. Zastoupení těchto činností v jednotlivých národních ekonomikách je statisticky sledováno a analyzováno prostřednictvím jejich podílu na celkové zaměstnanosti, na přidané hodnotě nebo na vývozech.

Technologicky středně náročná a náročná odvětví zpracovatelského průmyslu jsou definována na základě klasifikace ekonomických činností Evropské unie – NACE. Kritériem pro zařazení jednotlivých odvětví do odvětví technologicky náročných je intenzita výzkumu a vývoje jednotlivých ekonomických činností. V ČR se pro klasifikaci ekonomických činností používá OKEČ – odvětvová klasifikace ekonomických činností. Třídění bylo převzato do úrovně čtyř míst z klasifikace NACE, pouze na pátém místě byly vytvořeny upřesňující položky vyjadřující některá národní specifika.

Do **technologicky náročných (high-tech) odvětví** jsou zařazena následující tři odvětví zpracovatelského průmyslu:

- OKEČ 30 Výroba kancelářských strojů a počítačů,
- OKEČ 32 Výroba radiových, televizních a spojových zařízení a přístrojů,
- OKEČ 33 Výroba zdravotnických, přesných, optických a časoměrných přístrojů.

Technologicky středně náročná (medium-high-tech) odvětví tvoří těchto pět odvětví zpracovatelského průmyslu:

- OKEČ 24 Výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken,
- OKEČ 29 Výroba a opravy strojů a zařízení j. n.,
- OKEČ 31 Výroba elektrických strojů a zařízení j. n.,
- OKEČ 34 Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), výroba přívěsů a návěsů,

OKEČ 35 Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení.

Data o kvalitě lidských zdrojů v high-tech a medium-high-tech odvětvích jsou získávána z výběrových šetření pracovních sil, která jsou realizována čtvrtletně v jednotlivých členských zemích EU pod metodickým vedením EUROSTATu. Podrobnější informace o tomto šetření viz indikátor Kvalita lidských zdrojů v odvětvích.

Pro sledování kvality lidských zdrojů v high-tech odvětvích zpracovatelského průmyslu je využíváno následujících čtyř ukazatelů:

- podíl high-tech a medium-high-tech průmyslu na celkové zaměstnanosti,
- podíl terciárně vzdělaných v high-tech a medium-high-tech průmyslu,
- podíl kvalifikačně náročných profesí na zaměstnanosti v high-tech a medium-high-tech průmyslu,
- podíl pracujících ve věku do 30 a nad 50 let na zaměstnanosti v high-tech a medium-high-tech průmyslu.

Zaměstnanost v high-tech zpracovatelském průmyslu vyjadřuje podíl pracujících v technologicky náročných odvětvích zpracovatelského průmyslu na celkovém počtu pracujících v %. Analogicky ukazatel **zaměstnanosti v medium-high-tech zpracovatelském průmyslu** vyjadřuje podíl pracujících v těchto odvětvích na celkovém počtu pracujících. Je možné se setkat také s ukazatelem širším, v jehož čitateli je součet počtu zaměstnaných v technologicky náročném a středně náročném zpracovatelském průmyslu.

Interpretace trendů meziročních změn v hodnotách ukazatele může být poněkud nejednoznačná. Klesající podíl zaměstnanosti v high-tech zpracovatelském průmyslu nemusí znamenat negativní vývojovou tendenci, neboť může být způsoben rostoucí produktivitou tohoto sektoru nebo outsourcingem některých aktivit. Tento pokles může být nahrazen nebo převyšován rychlejším přírůstkem pracovních míst ve službách. Pokud se tento přírůstek soustředí do high-tech služeb, potom i při poklesu podílu zaměstnanosti v high-tech zpracovatelském průmyslu dochází k růstu technologické náročnosti ekonomiky.

Ukazatel zaměstnanosti v high-tech zpracovatelském průmyslu podává rámcovou představu o zastoupení těchto odvětví v ekonomice. Je však třeba si uvědomit, že v jednotlivých zemích se tato odvětví nemusejí vyznačovat stejnými charakteristikami z hlediska skutečné technologické náročnosti, resp. intenzity výzkumu a vývoje. Při interpretaci ukazatele je třeba brát tuto skutečnost v úvahu. Nelze tedy jednoznačně vyvozovat závěr, že vyšší hodnota tohoto ukazatele odráží i vyšší technologickou vyspělost země. S ohledem na uvedené metodologické problémy je nutné pojímat zaměstnanost v high-tech a medium-high-tech průmyslu jako dílčí ukazatel.

Pro komplexnější postavení situace v jednotlivých zemích z hlediska technologické vyspělosti je vhodné využít i další ukazatele. Vzhledem k rozsahu vzorku Výběrového šetření pracovních sil nebylo možné kvůli spolehlivosti dat kvantifikovat následující tři ukazatele odděleně pro high-tech a medium-tech zpracovatelský průmysl. Bylo nezbytné je spojit do jedné kategorie.

Ukazatel **podíl terciárně vzdělaných na celkové zaměstnanosti v high-tech a medium-high-tech průmyslu** odráží náročnost high-tech zpracovatelského průmyslu. Za terciárně vzdělané jsou považovány ty osoby, které dosáhly úrovně vzdělání ISCED 5 či 6, v českých podmínkách tedy vyššího

odborného vzdělání či vysokoškolského vzdělání bakalářské, magisterské nebo doktorské úrovně.

Podíl kvalifikačně náročných profesí na celkovém počtu pracujících v high-tech a medium-high-tech zpracovatelském průmyslu vypovídá zejména o technologické a znalostní náročnosti odvětví v dané zemi. Mezi kvalifikačně náročnými profesemi jsou řazeny profese spadající do následujících kategorií klasifikace zaměstnání ISCO:

ISCO 1 Zákodníci, vedoucí a řídicí pracovníci,
ISCO 2 Vědečtí a odborní duševní pracovníci,
ISCO 3 Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech.

Podíl pracovníků na zaměstnanosti v high a medium-high-tech průmyslu podle věku vypovídá o budoucích perspektivách tohoto odvětví. Sledován je podíl osob do 30 let a podíl osob nad 50 let na celkové zaměstnanosti v high-tech a medium-high-tech průmyslu, který podává informaci o podílu lidí v daném odvětví, kteří jsou na počátku a před koncem svého profesního života.

22. Kvalita lidských zdrojů v high-tech službách

Zastoupení technologicky náročných služeb a kvalita lidských zdrojů v nich jsou společně se zastoupením technologicky náročných odvětví zpracovatelského průmyslu jedním z důležitých ukazatelů vyspělosti ekonomiky, jejího směřování k ekonomice založené na znalostech.

Zastoupení high-tech odvětví v ekonomice se obvykle sleduje prostřednictvím jejich podílu na zaměstnanosti, na vytvořeném produktu nebo na přidané hodnotě. Technologicky náročná služba jsou vymezeny na základě odvětvové klasifikace ekonomických činností NACE (OKEČ) (viz ukazatel zaměstnanost v high-tech zpracovatelském průmyslu). Kritériem pro zařazení služeb do high-tech služeb je objem výdajů na výzkum a vývoj. Do technologicky náročných služeb, resp. do high-tech služeb jsou tedy zařazeny ty služby, které vykazují větší náročnost na výzkum a vývoj ve srovnání s ostatními druhy služeb.

Do **high-tech služeb** OECD zařadila následující tři odvětví v klasifikaci NACE:

64 Spojení,
72 Činnosti v oblasti výpočetní techniky,
73 Výzkum a vývoj.

Vedle technologicky náročných služeb jsou vymezeny **znalostně náročnými službami**, jejichž pojetí je ve srovnání s high-tech službami širší. Do znalostně náročných služeb je zařazeno celkem 14 odvětví služeb, ke třem odvětvím tvořícím high-tech služby je přičteno dalších 11 seskupených do tří obecnějších kategorií (tržní, finanční a ostatní znalostně náročná služba).

Tržní služby:

61 Vodní doprava
62 Letecká a kosmická doprava
70 Činnosti v oblasti nemovitostí
71 Pronájem strojů a přístrojů bez obsluhy, pronájem výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost
74 Ostatní podnikatelské činnosti

Finanční služby:

65 Finanční zprostředkování kromě pojišťovnictví a penzijního financování
66 Pojišťovnictví a penzijní financování kromě povinného sociálního zabezpečení
67 Pomocné činnosti související s finančním zprostředkováním

Ostatní znalostně náročná služba:

80 Vzdělávání
85 Zdravotnictví a sociální péče
92 Rekreační, kulturní a sportovní činnosti

Data o kvalitě lidských zdrojů v high-tech službách jsou získávána z výběrových šetření pracovních sil realizovaných čtvrtletně v jednotlivých členských zemích EU pod metodickým vedením EUROSTATU. Podrobnější informace o těchto šetřeních viz indikátor Kvalita lidských zdrojů v odvětvích.

Pro sledování kvality lidských zdrojů v high-tech službách je využíváno následujících čtyř ukazatelů:

- podíl high-tech služeb na celkové zaměstnanosti,
- podíl terciárně vzdělaných v high-tech službách,
- podíl kvalifikačně náročných profesí na zaměstnanosti v high-tech službách,
- podíl pracujících ve věku do 30 a nad 50 let na zaměstnanosti v high-tech službách.

Podíl zaměstnanosti v high-tech službách na celkové zaměstnanosti představuje jeden z dvaceti ukazatelů, na základě kterých EUROSTAT vypočítává souhrnný inovační index. Těchto dvacet ukazatelů mapuje situaci ve čtyřech následujících oblastech:

- (a) lidské zdroje pro inovace,
- (b) tvorba nových znalostí,
- (c) přenos a aplikace znalostí a
- (d) financování inovací, výstupy inovací a trhy inovací.

Ukazatel zaměstnanosti v high-tech službách slouží v rámci této metodiky EUROSTATU pro sledování lidských zdrojů pro inovace společně s dalšími čtyřmi ukazateli: absolventi technických a přírodních disciplín, obyvatelstvo s terciárním vzděláním, účast na celoživotním vzdělávání, zaměstnanost v high-tech zpracovatelském průmyslu. Se všemi těmito čtyřmi ukazateli je možné se seznámit v ostatních oddílech mapujících kvalitu lidských zdrojů.

Ukazatel **zaměstnanost v high-tech službách** je vypočten jako podíl, kdy v čitateli zlomku je počet zaměstnaných v technologicky náročných službách a ve jmenovateli je celkový počet zaměstnaných v ekonomice. Ukazatel je vyjadřován v procentech. Vypovídací schopnost tohoto ukazatele je ovlivněna obdobnými skutečnostmi jako u ukazatele zaměstnanost v high-tech zpracovatelském průmyslu. I v tomto případě je třeba hodnoty a vývoj ukazatele interpretovat v souvislosti s hodnotami a vývojem ostatních ukazatelů mapujících zejména náročnost odvětví na kvalifikace osob zde zaměstnaných a na změny v produktivitě práce a zaměstnanosti v technologicky náročných odvětvích zpracovatelského průmyslu.

Podíl terciárně vzdělaných v high-tech službách odráží skutečnou náročnost těchto odvětví a doplňuje tak ukazatel zaměstnanosti. V čitateli je počet osob s terciárním vzděláním, které pracují v high-tech službách, ve jmenovateli pak počet všech pracujících v těchto odvětvích.

Podíl kvalifikačně náročných profesí na celkovém počtu pracujících v high-tech službách vypovídá zejména o technologické a znalostní náročnosti odvětví v dané zemi. Je počítán analogicky k indikátoru podílu terciárně vzdělaných.

Porovnání podílu pracovníků na zaměstnanosti v high-tech službách podle věku vypovídá o budoucích perspektivách tohoto odvětví. Sledován je podíl osob do 30 let a podíl osob nad 50 let na celkové zaměstnanosti v high-tech službách, který podává informaci o podílu lidí v daném odvětví, kteří jsou na počátku a před koncem ekonomické aktivity.

Tabulka 1. Struktura populace ve věku 25–64 let podle nejvyššího dosaženého vzdělání (v %)

	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006		2007	
	3–4	5–6	3–4	5–6	3–4	5–6	3–4	5–6	3–4	5–6	3–4	5–6	3–4	5–6	3–4	5–6
EU-27	44,9	19,4	45,2	19,6	45,8	19,9	45,9	20,8	46,5	21,7	46,9	22,3	47,1	22,9	47,2	23,5
EU-15	39,8	21,2	40,0	21,5	40,6	21,8	40,7	22,7	41,6	23,5	42,1	24,0	42,2	24,5	42,3	25,1
Belgie	31,2	27,1	31,3	27,8	32,4	27,9	33,2	28,2	33,9	29,8	34,7	30,7	34,6	31,0	36,3	31,4
Bulharsko	48,7	18,4	49,8	21,3	50,4	21,1	49,9	21,1	50,2	21,4	51,1	21,4	53,3	21,7	54,7	22,1
Česká republika	74,6	11,5	74,7	11,6	76,0	11,8	76,5	11,9	76,7	12,3	76,8	13,1	76,8	13,5	76,8	13,7
Dánsko	54,0	25,8	52,5	28,1	51,4	29,0	48,5	31,8	49,0	32,4	48,1	32,9	47,1	34,8	43,4	31,4
Estonsko	55,8	28,9	56,2	29,8	57,9	29,6	57,8	30,4	57,3	31,5	55,5	33,6	54,9	32,9	55,3	34,0
Finsko	40,5	32,6	41,0	32,5	42,2	32,4	42,7	32,8	43,6	34,0	44,6	34,5	44,5	34,9	44,6	35,5
Francie	41,1	24,1	41,3	24,3	41,7	25,0	41,3	26,0	41,6	26,9
Irsko	35,7	21,6	35,5	23,4	35,0	25,1	35,0	26,8	34,7	28,3	35,6	29,0	35,4	30,8	35,1	32,0
Itálie	35,6	9,6	33,2	10,0	34,0	10,4	36,1	10,8	37,5	11,4	38,4	11,9	38,4	12,7	38,5	13,5
Kypr	36,4	25,1	36,1	26,8	36,0	29,1	35,2	29,5	34,9	29,4	37,5	27,8	39,1	29,9	38,9	33,0
Litva	42,4	41,8	61,7	22,4	62,9	21,9	62,8	23,2	62,4	24,2	60,6	26,5	60,6	27,2	59,0	29,8
Lotyšsko	65,1	18,0	60,9	18,1	63,1	19,6	64,2	18,2	64,6	19,4	62,1	21,5	62,4	21,4	61,1	23,7
Lucembursko	42,6	18,3	41,1	18,1	43,0	18,7	44,8	14,3	39,6	23,7	39,3	26,6	41,5	24,0	38,1	28,1
Maďarsko	55,3	14,0	56,1	13,9	57,2	14,0	58,8	15,2	58,5	16,6	59,0	17,0	60,1	17,8	61,1	17,9
Malta	12,8	5,4	9,8	9,4	9,6	8,8	11,3	9,2	12,3	11,0	14,1	12,1	14,7	12,3	14,6	12,4
Německo	57,4	23,8	59,0	23,5	60,7	22,3	59,5	24,0	59,0	24,9	58,8	24,5	59,5	24,2	60,3	24,3
Nizozemsko	42,0	24,1	42,9	24,0	42,7	24,9	41,9	27,3	41,5	29,3	41,5	30,3	42,2	30,1	42,4	30,6
Polsko	68,3	11,4	68,3	11,7	68,6	12,2	68,2	13,9	68,1	15,3	68,1	16,5	67,9	17,8	67,5	18,8
Portugalsko	10,6	9,0	10,9	9,3	11,5	9,5	11,7	10,5	12,7	12,6	13,6	12,7	14,3	13,4	14,0	13,6
Rakousko	61,7	14,5	62,5	15,2	62,8	15,1	63,9	14,2	61,8	18,4	62,4	17,6	62,7	17,7	62,5	17,7
Rumunsko	60,1	9,2	60,6	10,0	61,1	10,0	60,4	9,8	60,7	10,4	61,8	11,0	62,0	11,8	62,4	12,0
Řecko	34,5	16,9	35,0	17,2	35,9	17,9	37,2	18,6	38,1	20,6	39,2	20,5	37,4	21,3	37,7	21,9
Slovensko	73,3	10,2	74,3	10,7	75,0	10,8	75,1	11,6	73,9	12,8	73,7	13,9	74,3	14,4	74,7	14,4
Slovinsko	59,1	15,7	61,2	14,1	62,1	14,8	60,7	17,7	60,5	18,8	60,5	20,0	60,1	21,5	59,4	22,9
Španělsko	15,8	22,5	16,6	23,6	17,1	24,6	17,7	25,0	18,6	26,4	20,1	28,2	20,8	28,4	21,6	28,9
Švédsko	47,5	29,7	55,0	25,5	55,1	26,4	54,8	27,2	54,8	28,1	54,0	29,5	53,5	30,5	53,2	31,3
Velká Británie	35,8	28,1	35,8	28,5	36,4	29,2	36,2	30,5	41,3	29,1	41,7	29,5	42,2	30,5	41,3	31,7

Poznámka: 3–4 = ISCED 3–4; 5–6 = ISCED 5–6. Podíl obyvatelstva s úrovní vzdělání ISCED 0–2 – zbytek do 100 %. Pramen: EUROSTAT, Population and Social Conditions. LFS – 2.čtvrtletí. Kód tabulky: lfsq_pgaed. Datum: 27. 2. 2008. Vlastní výpočty.

Tabulka 1a. Struktura populace podle nejvyššího dosaženého vzdělání ve vybraných věkových skupinách (v %)

	2003 – 25–39 let			2003 – 50–64 let			2007 – 25–39 let			2007 – 50–64 let		
	0–2	3–4	5–6	0–2	3–4	5–6	0–2	3–4	5–6	0–2	3–4	5–6
EU-27	25,3	50,1	24,6	44,6	39,0	16,4	22,1	49,4	28,5	38,5	43,0	18,5
EU-15	28,7	44,5	26,8	47,2	35,1	17,7	24,9	44,7	30,4	42,0	38,1	20,0
Belgie	24,7	39,0	36,3	53,5	26,3	20,2	19,6	40,5	39,9	46,6	29,7	23,7
Bulharsko	21,4	55,5	23,1	41,5	40,3	18,3	18,0	57,7	24,2	31,3	48,8	19,9
Česká republika	6,7	80,6	12,7	17,8	72,1	10,1	5,7	79,1	15,2	14,6	74,0	11,4
Dánsko	15,8	50,1	34,1	23,6	49,3	27,1	16,1	45,2	38,7	33,2	40,6	26,2
Estonsko	8,3	65,1	26,5	19,6	49,5	30,9	11,4	54,5	34,1	14,1	55,5	30,5
Finsko	12,7	48,6	38,7	39,6	33,8	26,6	11,3	48,0	40,8	30,3	39,6	30,1
Francie	23,1	44,5	32,4	48,6	35,8	15,6	19,3	42,4	38,3	44,5	38,2	17,3
Irsko	24,1	40,8	35,1	58,4	25,2	16,4	18,9	39,1	42,0	53,0	27,4	19,6
Itálie	41,5	45,9	12,6	68,8	22,9	8,3	35,5	46,7	17,8	61,9	28,0	10,1
Kypr	18,8	41,5	39,6	57,4	25,2	17,4	16,0	39,8	44,3	47,5	31,4	21,0
Litva	10,5	64,6	24,9	26,1	55,0	18,9	12,1	52,2	35,7	15,8	61,0	23,2
Lotyšsko	13,4	67,3	19,3	27,9	54,6	17,6	16,0	58,9	25,1	19,4	61,6	19,0
Lucembursko	33,5	49,5	17,1	50,2	38,5	11,3	26,0	40,2	33,8	44,1	36,2	19,7
Maďarsko	17,3	66,3	16,4	39,0	47,0	13,9	15,4	64,1	20,5	28,2	56,2	15,5
Malta	67,2	18,3	14,5	88,2	5,8	5,9	58,4	21,8	19,8	86,3	6,1	7,7
Německo	14,4	61,9	23,7	20,3	57,0	22,7	14,6	61,5	23,9	17,8	58,3	23,9
Nizozemsko	22,8	46,5	30,7	40,6	36,2	23,1	18,8	46,1	35,1	35,9	36,9	27,2
Polsko	9,8	71,7	18,5	31,2	58,4	10,4	8,2	64,6	27,1	22,1	65,5	12,3
Portugalsko	67,1	18,1	14,8	89,0	5,2	5,8	60,0	20,7	19,3	84,7	6,8	8,4
Rakousko	14,9	67,2	17,9	30,6	55,5	13,9	14,2	66,5	19,3	28,0	56,9	15,0
Rumunsko	17,4	72,6	10,0	51,5	39,5	9,0	18,6	67,0	14,4	38,8	51,2	9,9
Řecko	27,9	48,7	23,4	65,5	22,5	11,9	26,4	47,1	26,5	58,7	25,9	15,4
Slovensko	6,9	80,9	12,2	24,9	65,2	9,9	6,0	77,7	16,3	18,5	68,6	12,8
Slovinsko	12,2	66,0	21,8	30,8	55,0	14,2	10,3	61,2	28,5	27,8	55,8	16,4
Španělsko	43,2	22,6	34,2	77,6	9,5	12,9	37,6	25,0	37,4	67,6	14,8	17,6
Švédsko	9,3	60,4	30,2	28,0	47,7	24,3	9,0	53,5	37,5	23,7	49,5	26,8
Velká Británie	29,2	36,7	34,0	39,5	34,7	25,7	21,9	41,9	36,2	31,3	41,3	27,4

Poznámka: 0–2 = ISCED 0–2; 3–4 = ISCED 3–4; 5–6 = ISCED 5–6. Chybějící odpovědi vyloučeny. Pramen: EUROSTAT, Population and Social Conditions. LFS – roční průměry. Kód tabulky: lfsa_pgaed. 18. 11. 2008. Vlastní výpočty.

Tabulka 2. Kvalita terciárního vzdělání z hlediska potřeb konkurenceschopné ekonomiky

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU-27	5,7 ^p	5,8 ^p	5,8 ^p	5,7 ^p	5,4 ^p	5,4 ^p	4,8 ^p
EU-15	5,8 ^p	5,9 ^p	5,8 ^p	5,9 ^p	5,6 ^p	5,8 ^p	5,2 ^p
Belgie	7,3	7,1	7,6	7,6	7,0	7,2	6,2
Bulharsko	4,1	3,0
Česká republika	5,4	6,0	6,3	5,1	5,7	6,1	4,7
Dánsko	6,7	6,8	6,8	7,0	6,6	7,1	6,7
Estonsko	5,9	5,7	5,4	6,1	5,5	6,1	4,4
Finsko	8,2	8,9	8,7	8,2	8,0	7,7	7,2
Francie	5,3	6,3	6,1	6,0	5,7	5,0	4,9
Irsko	8,1	8,0	7,6	7,6	7,5	7,7	7,1
Itálie	3,9	4,3	4,3	4,1	3,8	4,1	4,0
Kypr
Litva	4,1
Lotyšsko
Lucembursko	3,0	3,4	4,5	4,0	3,5	4,4	5,2
Maďarsko	7,0	7,0	6,7	6,1	6,4	5,5	5,1
Malta
Německo	5,5	4,5	4,6	5,1	5,0	5,9	4,8
Nizozemsko	6,8	7,0	5,3	6,2	6,6	6,0	6,1
Polsko	4,4	3,9	4,7	5,3	4,3	4,8	3,7
Portugalsko	4,2	3,9	4,2	4,9	4,0	4,8	3,3
Rakousko	6,3	7,2	7,3	7,0	6,4	7,3	6,8
Rumunsko	2,5	3,4
Řecko	4,6	3,9	4,3	4,3	4,1	4,1	3,4
Slovensko	6,2	6,4	5,9	5,7	5,2	4,0	3,7
Slovinsko	4,7	5,0	4,5	3,8	3,3	3,8	4,1
Španělsko	5,5	5,1	5,0	4,7	4,2	4,0	3,5
Švédsko	6,0	6,3	6,0	6,6	6,0	6,5	5,1
Velká Británie	5,4	5,4	5,2	5,0	5,2	5,6	4,1

Poznámky: 0 – nejnižší hodnota, 10 – nejvyšší hodnota. p – nevážený arit. průměr (z dostupných údajů). Pramen: IMD – International Competitiveness Year Book, kód indikátoru 4. 5. 08.

Tabulka 3. Flexibilita a adaptabilita lidí v ekonomice

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU-27	6,5 ^p	6,5 ^p	6,2 ^p	6,3 ^p	6,0 ^p	6,1 ^p	6,2 ^p
EU-15	6,6 ^p	6,7 ^p	6,3 ^p	6,4 ^p	6,0 ^p	6,2 ^p	6,5 ^p
Belgie	6,7	6,6	6,4	6,5	5,9	5,5	5,9
Bulharsko	6,2	6,0
Česká republika	5,7	5,8	5,5	5,7	6,3	6,5	6,2
Dánsko	6,2	6,6	6,4	7,2	7,1	7,9	8,0
Estonsko	7,6	7,1	7,0	6,9	6,8	7,2	6,7
Finsko	7,6	7,7	7,6	7,2	6,9	6,7	6,4
Francie	4,8	4,9	4,6	4,6	4,4	4,0	3,9
Irsko	7,4	8,0	7,7	8,2	7,6	7,9	8,4
Itálie	6,4	7,5	6,7	6,1	6,2	6,4	6,5
Kypr
Litva	6,9
Lotyšsko
Lucembursko	7,2	7,4	6,7	6,1	5,4	6,9	6,1
Maďarsko	7,2	6,7	6,1	6,6	6,9	5,7	4,9
Malta
Německo	5,5	4,9	4,3	4,7	4,5	4,6	5,6
Nizozemsko	7,5	7,8	6,8	6,8	6,4	6,5	6,9
Polsko	5,4	4,8	4,6	4,8	5,1	5,2	4,2
Portugalsko	6,9	7,2	6,8	6,2	5,6	6,2	6,9
Rakousko	6,5	6,5	6,4	6,5	6,0	6,8	6,7
Rumunsko	5,2	5,6
Řecko	6,7	7,1	6,6	6,2	6,1	6,2	6,5
Slovensko	6,8	6,4	6,0	6,5	6,0	6,6	6,6
Slovinsko	5,5	5,6	5,9	5,5	5,1	4,4	4,6
Španělsko	6,4	6,4	5,5	6,4	5,6	5,4	6,2
Švédsko	7,1	6,6	6,1	6,9	5,9	6,5	6,8
Velká Británie	6,0	6,1	6,0	6,3	6,0	6,3	6,6

Poznámky: 0 – nejnižší hodnota, 10 – nejvyšší hodnota. p – nevážený arit. průměr (z dostupných údajů). Pramen: IMD – International Competitiveness Year Book. Kód indikátoru 3.5.04.

Tabulka 4. Podíl osob s nízkou, střední a vysokou úrovní počítačových dovedností na populaci 16–74 let (v %)

	2005			2006 ^a			2007 ^a		
	Nízká	Střední	Vysoká	Nízká	Střední	Vysoká	Nízká	Střední	Vysoká
EU-27	15	27	22	13	23	21	13	24	23
EU-15	15	28	24	12	24	24	13	26	26
Belgie	15	23	22	16	24	22
Bulharsko	11	13	6	10	15	7
Česká republika	16	22	14	17	21	17
Dánsko	13	37	39	14	32	38	12	21	46
Estonsko	16	18	29	10	18	25	10	17	29
Finsko	17	37	13	15	29	29	16	23	34
Francie	10	23	21	12	27	27
Irsko	13	10	19	17	19	18
Itálie	5	18	19	8	17	17	8	17	19
Kypr	9	22	15	9	18	19	10	18	19
Litva	10	19	18	11	20	16	9	21	19
Lotyšsko	20	24	11	16	20	12	16	23	14
Lucembursko	13	25	42	11	26	36	10	29	39
Maďarsko	7	16	20	10	21	25	10	22	27
Německo	23	34	22	17	31	27	15	32	28
Nizozemsko	17	36	33	16	29	33	16	31	32
Polsko	19	22	13	16	18	11	16	20	12
Portugalsko	9	16	21	8	14	21	9	16	22
Rakousko	12	26	31	12	24	31	12	26	33
Rumunsko	13	10	5	14	10	5
Řecko	12	14	9	14	14	16	11	16	15
Slovensko	17	35	19	18	30	17	18	30	18
Slovinsko	12	22	27	10	20	28	12	21	28
Španělsko	10	20	23	9	20	28
Švédsko	20	37	32	18	33	30	18	33	27
Velká Británie	16	29	31	12	27	26	15	30	26

Poznámky: a – metodika tvorby indikátoru byla oproti roku 2005 pozměněna – viz metodická část. Tabulka obsahuje podíl na celkové populaci 16–74 let, zbytek do 100 % představují jedinci, kteří nikdy nepoužili počítač nebo na něm neprovedli ani jeden ze sledovaných úkonů. Pramen: EUROSTAT – Data tree – Population and Social Conditions. Kód tabulky: isoc_sk_cskl_i. Datum: 27. 2. 2008

Tabulka 5. Podíl osob ve věku 16–74 let využívajících internet na této věkové skupině obyvatelstva (v %)

	2003	2004	2005	2006	2007
EU-27	43	45	51
EU-15	38	41	46	49	55
Belgie	53	58	63
Bulharsko	..	13	..	22	28
Česká republika	20	25	26	36	42
Dánsko	64	70	73	78	76
Německo	44	50	54	59	64
Estonsko	..	45	54	56	59
Irsko	25	27	31	44	51
Řecko	14	17	18	23	28
Španělsko	29	31	35	39	44
Francie	39	57
Itálie	25	26	28	31	34
Kypr	..	28	26	29	35
Lotyšsko	..	27	36	46	52
Litva	20	26	30	38	45
Lucembursko	48	59	63	65	72
Maďarsko	..	21	34	42	49
Malta	36	..
Nizozemsko	74	76	81
Rakousko	36	46	49	55	61
Polsko	..	22	29	34	39
Portugalsko	22	25	28	31	35
Rumunsko	..	10	..	18	22
Slovensko	..	33	40	47	49
Slovinsko	..	40	43	43	51
Finsko	58	63	62	71	75
Švédsko	69	75	76	80	75
Velká Británie	46	49	54	57	65

Poznámky: 2004 – Dánsko: poslední měsíc, V. Británie: 1–4 dny týdně, Pramen: EUROSTAT – Science and Technology, Information Society, únor 2008.

Tabulka 6. Přehled celkových výsledků v matematické, přírodovědné a čtenářské gramotnosti a ve dvou subškálách matematické gramotnosti z let 2000, 2003 a 2006

	Matematická						Přírodovědná			Čtenářská			
	2000			2003			2000	2003	2006	2000	2003	2006	
	Prostor	Změna*	celk. skór	Prostor	Změna	celk. skór	celk. skór						
Belgie	502	514	520	530	535	529	520	496	509	510	507	507	501
Bulharsko	413	434	430	..	402
Česká rep.	510	484	498	527	515	516	510	511	523	513	492	489	483
Dánsko	526	499	514	512	509	514	513	481	475	496	497	492	494
Estonsko	515	531	501
Finsko	533	529	536	539	543	544	548	538	548	563	546	543	547
Francie	501	515	517	508	520	511	496	500	511	495	505	496	488
Irsko	474	501	503	476	506	503	501	513	505	508	527	515	517
Itálie	455	443	547	470	452	466	462	478	486	475	487	476	469
Japonsko	565	536	557	553	536	534	523	550	548	531	522	498	498
Korea	538	530	547	552	548	542	547	552	538	522	525	534	556
Kypr
Litva	486	488	470
Lotyšsko	452	450	463	486	487	483	486	460	489	490	458	491	479
Lucembursko	449	424	446	488	487	493	490	443	483	486	441	479	479
Maďarsko	478	479	488	479	495	490	491	496	503	504	480	482	482
Malta
Německo	486	485	490	500	507	503	504	487	502	516	484	491	495
Nizozemsko	526	551	538	531	..	524	525	..	513	507
Polsko	470	451	470	490	484	490	495	483	498	498	479	497	508
Portugalsko	440	448	454	450	468	466	466	459	468	474	470	478	472
OECD ¹	494	488	500	496	499	500	498	500	500	500	498	494	492
Rakousko	510	499	515	515	500	506	505	519	491	511	507	491	490
Rumunsko	415	418	428	..	396
Řecko	450	430	447	437	436	445	459	461	481	473	474	472	460
Slovensko	505	494	498	492	..	495	488	..	469	466
Slovinsko	504	519	494
Vel. Británie	505	519	529	495	532	..	515	495
USA	461	486	493	472	486	483	474	499	491	489	504	495	..
Španělsko	473	468	476	476	481	485	480	491	487	488	493	481	461
Švédsko	510	502	510	498	505	509	502	512	506	503	516	514	507

Poznámky: Šrafované sloupce nejsou statisticky srovnatelné s výsledky téže gramotnosti v ostatních letech; .. nejsou k dispozici validní data; ¹ průměr výsledků členských zemí OECD nezahrnuje všechny uvedené země. Pramen: Knowledge and Skills for Life – The First Results from PISA 2000, OECD 2001; PISA 2003 online database, OECD 2004; PISA 2006 online database, OECD 2007.

Tabulka 6a. Míra závislosti výsledků žáků v testech PISA na nejvyšším dosaženém vzdělání rodičů (v % varian- ce výsledků vysvětlitelných vzděláním rodičů)

	Přírodovědná gramotnost			Čtenářská gramotnost			Matematická gramotnost		
	2000	2003	2006	2000	2003	2006	2000	2003	2006
Rakousko	8	6	6	9	7	4	9	5	4
Belgie	5	8	9	5	7	7	6	8	8
Česká republika	11	10	5	14	9	3	13	12	6
Dánsko	12	7	7	13	7	6	11	7	6
Finsko	3	3	4	3	4	4	4	3	4
Francie	7	8	9	6	8	6	5	8	9
Německo	13	14	9	12	11	8	13	11	8
Řecko	5	5	10	6	4	6	6	6	10
Maďarsko	18	15	17	18	14	14	21	19	19
Irsko	5	6	7	3	5	6	4	7	7
Itálie	6	7	5	6	6	3	4	6	4
Japonsko	..	5	8	..	5	7	..	6	10
Korea	4	5	4	5	4	3	7	7	5
Lucembursko	..	8	13	..	8	11	..	8	9
Nizozemsko	..	6	7	..	5	5	..	6	6
Polsko	10	10	12	10	7	9	9	8	11
Portugalsko	6	7	9	7	5	9	6	8	9
Slovensko	..	11	12	..	9	9	..	11	12
Španělsko	11	7	9	11	5	7	9	7	8
Švédsko	2	4	3	3	4	3	2	4	3
Velká Británie	4	4	4
Spojené státy	11	5	9	8	5	..	10	6	9
průměr OECD	8	7	8	8	6	6	8	7	7
Bulharsko	11	..	12	12	..	12	10	..	12
Estonsko	2	1	3
Lotyšsko	3	1	3	3	1	3	2	2	4
Litva	6	5	8
Rumunsko	3	..	4	5	..	2	4	..	4
Slovinsko	11	9	12

Poznámky: .. data nejsou k dispozici. Pramen: PISA 2006 online database, OECD 2007.

Tabulka 6b. Podíl žáků v jednotlivých úrovních čtenářské gramotnosti – vývoj mezi lety 2000–2006 (v %)

	Čtenářská gramotnost																	
	Pod úroveň 1			Úroveň 1			Úroveň 2			Úroveň 3			Úroveň 4			Úroveň 5		
	00	03	06	00	03	06	00	03	06	00	03	06	00	03	06	00	03	06
OECD prům.	6	7	7	12	12	13	22	23	23	29	29	28	22	21	21	10	8	9
Belgie	8	8	9	11	10	11	17	18	19	26	26	26	26	25	24	12	13	11
Česká republika	6	7	10	11	13	15	25	25	22	31	30	25	20	19	19	7	6	9
Dánsko	6	5	5	12	12	12	23	25	26	30	33	32	22	20	21	8	5	6
Finsko	2	1	1	5	5	4	14	15	16	29	32	31	32	33	32	19	15	17
Francie	4	6	9	11	11	13	22	23	21	31	30	28	24	23	22	9	7	7
Irsko	3	3	3	8	8	9	18	21	21	30	32	30	27	26	25	14	9	12
Itálie	5	9	11	14	15	15	26	25	25	31	28	26	20	18	18	5	5	5
Japonsko	3	7	7	12	12	18	21	22	22	33	27	29	29	23	22	10	10	9
Korea	1	1	1	5	5	4	19	17	13	39	34	27	31	31	33	6	12	22
Lotyšsko	13	5	6	18	13	15	26	26	28	25	31	30	14	20	17	4	6	5
Lucembursko	14	9	9	21	14	14	28	24	25	25	29	28	11	19	19	2	5	6
Maďarsko	7	6	7	16	14	14	25	27	25	29	30	31	19	18	19	5	5	5
Německo	10	9	8	13	13	12	22	20	20	27	26	27	19	22	23	9	10	10
Nizozemsko	..	2	5	..	9	10	..	23	21	..	31	29	..	26	26	..	9	9
Norsko	6	6	8	11	12	14	20	21	23	28	29	28	24	22	19	11	10	8
Polsko	9	5	5	15	12	11	24	24	22	28	30	28	19	21	23	6	8	12
Portugalsko	10	8	9	17	14	16	25	26	26	28	31	28	17	18	17	4	4	5
Rakousko	4	7	8	10	13	13	22	23	22	30	27	26	25	21	21	9	8	9
Řecko	9	10	12	16	15	16	26	25	27	28	27	28	17	17	14	5	6	4
Slovensko	..	8	11	..	17	17	..	28	25	..	28	26	..	15	16	..	4	5
Spojené Státy	6	7	..	12	13	..	21	23	..	27	28	..	22	21	..	12	9	..
Španělsko	4	7	9	12	14	17	26	26	30	33	30	30	21	18	13	4	5	2
Švédsko	3	4	5	9	9	10	20	21	22	30	30	29	26	25	23	11	11	11
Velká Británie	4	..	7	9	..	12	20	..	23	28	..	29	24	..	21	16	..	9

Poznámky: .. data nejsou k dispozici. Pramen: PISA 2006 online database, OECD 2007.

Tabulka 6c. Podíl žáků v jednotlivých úrovních matematické a přírodovědné gramotnosti – vývoj mezi lety 2003–2006 (v %)

	Matematická gramotnost ¹												Přírodovědná gramotnost ¹								
	< 1		1		2		3		4		5		6		<	1	2	3	4	5	6
	03	06	03	06	03	06	03	06	03	06	03	06	03	06	03	06	06	06	06	06	06
OECD	8	8	13	14	21	22	24	24	19	19	11	10	4	3	5	14	24	27	20	8	1
Belgie	7	7	9	10	16	17	20	21	21	22	18	16	9	6	5	12	21	28	25	9	1
Česká rep.	5	7	12	12	20	21	24	23	21	19	13	12	5	6	4	12	23	28	22	10	2
Dánsko	5	4	11	10	21	26	29	22	23	12	11	4	3	4	14	26	29	20	6	1	
Finsko	2	1	5	5	16	14	28	27	26	17	18	7	6	1	4	14	29	32	17	4	
Francie	6	8	11	14	20	21	26	24	22	20	12	10	4	3	7	15	23	27	21	7	1
Irsko	5	4	12	12	24	24	28	29	20	21	9	9	2	2	4	12	24	30	21	8	1
Itálie	13	14	19	19	25	26	23	22	13	13	6	5	2	1	7	18	28	27	15	4	0
Japonsko	5	4	9	9	16	19	22	26	24	24	16	14	8	5	3	9	19	28	27	12	3
Korea	3	2	7	7	17	15	24	24	25	26	17	18	8	9	3	9	21	32	26	9	1
Lotyšsko	8	6	16	14	26	26	26	29	17	17	6	6	2	1	4	14	29	33	17	4	0
Lucembursko	7	8	14	15	23	23	26	25	19	18	9	8	2	2	7	16	25	29	18	5	1
Maďarsko	8	7	15	15	24	25	24	27	18	17	8	8	3	3	3	12	26	31	21	6	1
Německo	9	7	12	13	19	21	23	24	21	19	12	11	4	5	4	11	21	28	24	10	2
Nizozemsko	3	2	8	9	18	19	23	24	23	24	18	16	7	5	2	11	21	27	26	12	2
Norsko	7	7	14	15	24	24	25	26	19	17	9	8	3	2	6	15	27	29	17	6	1
Polsko	7	6	15	14	25	25	25	26	18	19	8	9	2	2	3	14	28	29	19	6	1
Portugalsko	11	12	19	19	27	25	24	24	13	14	5	5	1	1	6	19	29	29	15	3	0
Rakousko	6	8	13	13	22	20	25	23	21	21	11	12	4	4	4	12	22	28	24	9	1
Řecko	18	13	21	19	26	27	20	23	11	13	3	4	1	1	7	17	29	29	14	3	0
Slovensko	7	8	13	13	24	24	25	25	19	19	10	9	3	2	5	15	28	28	18	5	1
USA	10	10	16	18	24	26	24	23	17	15	8	6	2	1	8	17	24	24	18	8	2
Španělsko	8	9	15	16	25	25	27	26	18	17	7	6	1	1	5	15	27	30	18	5	0
Švédsko	6	5	12	13	22	23	26	26	20	20	12	10	4	3	4	13	25	30	21	7	1
Velká Británie	..	6	..	14	..	25	..	26	..	18	..	9	..	3	5	12	22	26	22	11	3

 Poznámka: .. data nejsou k dispozici; ¹ v matematické gramotnosti byly výsledky rozdělovány do úrovní od roku 2003, v přírodovědné od roku 2006. Pramen: Knowledge and Skills for Life – The First Results from PISA 2000, OECD 2001; PISA 2003 online database, OECD 2004; PISA 2006 online database, OECD 2007.

Tabulka 7. Podíl osob ve věku 18–24 let s maximálně ukončeným základním vzděláním, které se dále nevzdělávají (v % z dané věkové skupiny)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU-27	17,6	17,3	17,1	16,6	15,9	15,5	15,2	14,8
EU-15	20,6	23,6	20,5	19,5	19,0	18,7	18,3	17,5	17,1	16,9	16,4
Belgie	12,7	14,5	15,2 ^b	12,5	13,6	12,4	12,8	11,9 ^b	13,0	12,6	12,3
Bulharsko	20,3	21,0	22,4	21,4	20,0	18,0	16,6
Česká republika	5,5	6,0 ^b	6,1	6,4	5,5	..
Dánsko	10,7	9,8	11,5	11,6	9,0	8,6	10,3 ^b	8,5	8,5	10,9	12,4 ^b
Estonsko	..	12,6	14,0	14,2	14,1	12,6	11,8	13,7	14,0	13,2	14,3
Finsko	8,1	7,9	9,9	8,9 ^b	10,3	9,9	8,3 ^b	8,7	9,3	8,3	7,9 ^a
Francie	14,1	14,9	14,7	13,3	13,5	13,4	13,6 ^b	13,1	12,0	12,3	12,7
Irsko	18,9	14,7	12,3 ^b	12,9 ^a	12,3 ^a	12,3	11,5
Itálie	30,1	28,4	27,2	25,3	26,4	24,3	23,5	22,3	21,9	20,8	19,3
Kypr	17,5	18,5	17,9	15,9	17,4 ^b	20,6	18,1	16,0	12,6
Litva	16,7	13,7	14,3 ^b	11,8	9,5 ^b	9,2	10,3	8,7
Lotyšsko	19,5	18,1	15,6	11,9	19,0 ^a	16,0 ^a
Lucembursko	30,7	..	19,1 ^b	16,8	18,1	17,0	12,3	12,7	13,3	17,4	15,1
Maďarsko	17,8	15,9	13,0	13,8	12,9	12,2	11,8 ^b	12,6	12,3	12,4	10,9
Malta	54,2	54,4	53,2	48,2	42,0 ^b	41,2	41,7	37,6
Německo	12,9	..	14,9	14,9	12,5	12,6	12,8 ⁱ	12,1	13,8	13,9	12,7
Nizozemsko	16,0	15,5	16,2	15,5	15,3	15,0	14,2 ^b	14,0	13,6	12,9	12,0
Polsko	7,9	7,6	6,3	5,7 ^b	5,5	5,6	5,0
Portugalsko	40,6	46,6 ^b	44,9	42,6	44,0	45,1	40,4	39,4 ^b	38,6	39,2 ^b	36,3 ^a
Rakousko	10,8	..	10,7	10,2	10,2	9,5	9,3 ^b	8,7 ⁱ	9,0	9,6	10,9
Rumunsko	19,7	19,1	21,5	22,3	21,3	23,2	23,2	23,6 ^b	20,8	19,0	19,2
Řecko	19,9	20,7	18,6	18,2	17,3	16,7	15,5 ^b	14,9	13,3	15,9	14,7
Slovensko	5,6	4,9 ^b	7,1	5,8	6,4	7,2
Slovinsko	7,5	4,8 ^u	4,3 ^u	4,2 ^u	4,3 ^u	5,2 ^u	4,3 ^u
Španělsko	30,0	29,6	29,5	29,1	29,2	29,9	31,3	31,7	30,8 ^b	29,9	31,0
Švédsko	6,8	..	6,9	7,7	10,5 ^b	10,4	9,0 ^b	8,6	11,7 ^b	12,0	..
Velká Británie	19,7	18,4	17,7	17,8	16,8	14,9 ⁱ	14,0	13,0	..

Poznámky: a – provizorní hodnota, u – nespolehlivá data, b – přerušení časové řady – změna v metodice výzkumu, i – IE, AT – ISCED 3 kratší než 2 roky je započítán jako vyšší sekundární vzdělání, vysoká variabilita u některých zemí je způsobena malou velikostí výběrového souboru. Pramen: EUROSTAT, Population and Social Conditions. Kód tabulky: lfsi_edu_a. Datum: 30. 5. 2008.

Tabulka 8. Podíl osob účastnících se terciárního vzdělávání na populaci ve věku typickém pro terciární vzdělávání – hrubá míra (v %)

	1991	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU-27 ^p	28,7	44,7	47,0	49,8	52,1	55,1	57,5	61,7	62,1
EU-15 ^p	35,1	51,9	53,6	55,7	57,5	59,8	61,9	67,3	63,8
Belgie	39,4	56,7	57,8	58,6	59,8	60,8	62,3	62,4	62,8
Bulharsko	31,0	45,4	44,4	42,5	39,9	40,9	41,2	43,7	45,6
Česká republika	16,0	26,4	29,4	30,9	35,0	36,9	43,2	47,8	49,8
Dánsko	36,5	56,1	57,6	60,2	63,5	67,2	74,3	80,8	79,9
Estonsko	25,6 ^e	50,4	55,6	59,7	62,0	64,1	65,0	66,0	65,5
Finsko	48,9	82,4	82,8	84,3	84,8	87,0	89,6	91,9	93,2
Francie	39,6	52,4	52,9	53,5	53,3	55,3	55,8	56,1	56,2
Irsko	29,2	45,9	48,6	50,5	53,6	55,5	58,1	58,2	58,8
Itálie	32,3	47,1	48,6	52,0	55,2	58,9	62,9	65,3	67,0
Kypr	12,8	21,0 ^a	19,6 ^a	21,6 ^a	25,1 ^a	32,0 ^a	35,9 ^a	33,2 ^a	33,4
Litva	33,5	43,5	50,3	56,6	61,7	68,5	73,1	76,5	76,4
Lotyšsko	25,1	50,2	56,3	63,3	67,3	71,2	74,8	74,9	73,6
Lucembursko	..	10,8	9,6	9,9	11,6	12,0	11,8	..	10,2
Maďarsko	14,0	33,2	36,7	40,3	44,8	52,0	59,7	65,3	68,6
Malta	12,7	19,7	21,4	25,0	24,3	29,8	26,2	31,5	..
Německo	33,8
Nizozemsko	39,8	49,5	52,1	54,3	55,7	56,4	57,5	59,0	59,8
Polsko	21,7	44,8	49,7	55,1	58,4	60,2	61,7	64,1	65,6
Portugalsko	23,0	45,2	48,2	51,1	53,4	55,2	55,7	55,1	54,5
Rakousko	34,0	53,5	55,8	56,6	47,4	47,9	48,6	48,9	49,9
Rumunsko	9,7	21,8	24,0	28,5	31,8	36,4	40,4	45,2	52,2
Řecko	36,3	46,8	51,2	58,7	66,4	72,7	80,2	90,4	94,9
Slovensko	..	26,2	28,7	30,4	32,3	34,1	36,2	40,7	45,3
Slovinsko	23,8	52,7	55,7	61,0	66,7	69,2	72,5	79,5	83,0
Španělsko	37,2	56,7	59,3	60,8	62,2	64,0	65,6	66,2	67,4
Švédsko	32,0	63,5	67,2	70,3	75,6	81,6	83,6	81,6	79,0
Velká Británie	29,3	59,7	58,1	59,0	62,9	62,7	59,9	59,4	59,3

Poznámka: p – nevážený arit. průměr z dost. dat, a – nár. odhad, e – část. odhad. Pramen: UNESCO. Institute for Statistics, 25. 4. 2008.

Tabulka 9. Podíl populace ve věku 25–64 let účastníci se vzdělávání v posledních 4 týdnech na této věkové skupině (v %)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU-27	7,1 ^e	7,1	7,2	8,5 ^b	9,3	9,7	9,6	9,7 ^p
EU-15	8,2 ^e	8,0 ^e	8,0 ^e	8,1	9,8 ^b	10,7	11,3	11,2	11,3 ^p
Belgie	2,8	2,9	3,0	4,4	6,9 ^b	6,2 ⁱ	6,4	..	7,0	8,6 ^b	8,3	7,5 ^p	7,2
Bulharsko	1,4	0,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Česká republika	5,6	5,1 ^b	5,8	5,6	5,6	5,7
Dánsko	16,8	18,0	18,9	19,8	19,8	19,4 ^b	18,4	18,0	24,2 ^b	25,6	27,4	29,2	29,2
Estonsko	4,3	6,3	6,5	6,5 ^b	5,4	5,4	6,7	6,4	5,9	6,5	7,0
Finsko	..	16,3	15,8	16,1	17,6	17,5 ^b	17,2	17,3	22,4 ^b	22,8	22,5	23,1	23,4
Francie	2,9	2,7	2,9	2,7	2,6	2,8	2,7	2,7	7,1 ^b	7,1	7,1	7,6	7,4
Irsko	4,3	4,8	5,2	5,5	5,9 ^b	6,1	7,4	7,3	7,6
Itálie	3,8	4,1	4,6	4,8	5,5	4,8 ^b	4,5	4,4	4,5	6,3 ^b	5,8	6,1	6,2
Kypr	2,6	3,1	3,4	3,7	7,9 ^b	9,3	5,9 ^b	7,1	8,4
Litva	3,9	2,8	3,5	3,0 ^b	3,8	5,9 ^b	6,0	4,9 ^p	5,3
Lotyšsko	7,3	7,8	8,4	7,9	6,9	7,1
Lucembursko	2,9	2,9	2,8	5,1 ^b	5,3	4,8	5,3	7,7	6,5 ^b	9,8	8,5	8,2	7,0
Maďarsko	2,9	3,3	2,9	2,9	2,7	2,9	4,5 ^b	4,0	3,9	3,8	3,6
Malta	4,5	4,6	4,4	4,2	4,3 ^b	5,3	5,5	6,0
Německo	..	5,7	5,4	5,3	5,5	5,2	5,2	5,8	6,0 ⁱ	7,4 ⁱ	7,7	7,5	7,8
Nizozemsko	13,1	12,5	12,6	12,9	13,6	15,5	15,9	15,8	16,4 ^b	16,4	15,9	15,6	16,6
Polsko	4,3	4,2	4,4	5,0 ^b	4,9	4,7	5,1
Portugalsko	3,3	3,4	3,5	3,1 ^b	3,4	3,4	3,3	2,9	3,2	4,3 ^b	4,1	4,2 ^p	4,4 ^p
Rakousko	7,7	7,9	7,8	..	9,1	8,3	8,2	7,5	8,6 ^b	11,6 ⁱ	12,9	13,1	12,8
Rumunsko	0,9	1,0	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,4 ^p	1,6	1,3	1,3
Řecko	0,9	0,9	0,9	1,0	1,3	1,0	1,2	1,1	2,6 ^b	1,8	1,9	1,9	2,1
Slovensko	8,5	3,7 ^b	4,3	4,6	4,1	3,9
Slovinsko	7,3	8,4	13,3 ^b	16,2	15,3	15,0	14,8
Španělsko	4,3	4,4	4,4	4,2	5,0	4,1 ^b	4,4	4,4	4,7	4,7	10,5 ^b	10,4	10,4
Švédsko	..	26,5	25,0	..	25,8	21,6	17,5 ^b	18,4	31,8 ^b	32,1	33,4 ^e	32,0 ^e	..
Velká Británie	19,2	20,5 ^b	20,9	21,3	26,8 ^b	29,4	27,5	26,6 ^p	..

Poznámky: e – odhadovaná hodnota; p – předběžná hodnota; b – přerušení časové řady z důvodu metodických změn; i – nebyly zahrnuty zájmové kurzy; data založena na ročních průměrech; do roku 2000 u všech zemí a 2000–2002 DE, FR, LU, CY, MT, AT, SE a 2003–4 CY a DE na datech z 2. kvartálu. Pramen: EUROSTAT – Long-term Indicators/Life-long Learning, 2. 7. 2008.

Tabulka 9a. Podíl populace účastníci se vzdělávání v posledních 4 týdnech ve vybraných věkových skupinách (v %)

	2003						2007					
	25–64	25–74	25–49	50–64	55–64	50–74	25–64	25–74	25–49	50–64	55–64	50–74
EU-27	8,5	7,5	10,6	4,3	3,5	3,3	9,3	8,3	11,3	5,3	4,5	4,3
EU-15	9,7	8,6	11,9	5,2	4,2	3,9	10,6	9,4	12,8	6,4	5,4	5,0
Belgie	8,5	7,4	10,5	4,3	3,3	3,1	7,2	6,4	8,6	4,5	3,8	3,6
Bulharsko	1,4	1,2	2,1	1,3	1,1	2,0
Česká republika	5,4	4,8	7,0	2,5	1,9	1,9	5,7	5,4	7,5	2,7	1,9	2,3
Dánsko	18,9	17,2	23,0	11,3	9,5	9,5	29,2	27,7	32,7	23,1	21,9	21,7
Estonsko	6,2	5,3	8,1	2,4	..	1,8	7,1	6,0	9,1	2,9	..	2,1
Finsko	17,6	15,9	21,4	11,3	9,6	9,2	23,4	21,3	28,2	15,9	13,6	13,7
Francie	7,4	6,5	9,4	3,5	2,2	2,6	7,4	6,6	9,4	3,8	2,8	3,0
Irsko	9,6	8,8	11,1	5,9	5,1	4,9	7,6	7,0	8,9	4,3	3,7	3,8
Itálie	4,7	4,1	6,4	1,4	1,0	1,1	6,2	5,4	8,0	2,7	2,1	2,1
Kypr	7,9	7,0	9,9	3,2	2,3	2,4	8,4	7,5	10,0	4,8	4,0	3,6
Litva	4,5	3,9	5,9	1,5	..	1,0	5,3	4,6	6,8	2,0	1,6	1,4
Lotyšsko	8,1	6,9	10,4	3,5	3,3	2,6	7,1	6,1	9,0	3,1	2,3	2,3
Lucembursko	6,5	5,7	8,0	2,9	1,8	2,1	6,9	6,2	8,5	3,5	2,9	2,7
Maďarsko	6,0	5,2	8,2	1,6	1,0	1,2	3,6	3,1	5,3	0,7	0,4	0,5
Malta	4,2	3,8	5,6	6,0	5,4	8,2	2,4	..	2,2
Německo	6,0	5,2	8,1	2,3	1,7	1,7	7,8	6,6	10,0	3,6	2,9	2,6
Nizozemsko	17,4	15,6	21,3	9,4	7,6	7,3	16,6	15,0	20,3	9,7	7,9	8,0
Polsko	5,0	4,3	6,9	1,0	0,5	0,6	5,1	5,1	7,2	1,1	0,7	1,1
Portugalsko	3,7	3,2	5,2	0,3	3,9	3,4	5,2	1,3	0,9	0,9
Rakousko	8,0	7,0	10,4	2,8	1,9	2,1	12,8	11,5	15,3	7,6	6,1	6,2
Rumunsko	1,3	1,1	1,8	1,3	1,1	1,9
Řecko	3,9	3,3	5,4	0,7	0,5	0,5	2,1	1,8	3,0	0,3	..	0,2
Slovensko	4,8	4,3	5,7	2,5	1,7	1,9	3,9	3,6	4,8	1,8	1,6	1,7
Slovinsko	15,1	13,3	19,8	5,4	4,1	4,4	14,8	13,1	19,1	6,5	5,3	5,4
Španělsko	5,8	5,1	7,5	1,6	1,4	1,4	10,4	9,5	12,5	5,4	4,5	4,8
Švédsko	34,2	32,2	36,7	29,5	27,8	25,8	18,6	17,3	21,7	13,4	12,0	12,2
Velká Británie	21,3	21,1	24,1	15,1	13,2	14,9	20,0	18,1	22,7	14,7	12,9	11,9

Pramen: EUROSTAT, Population and social conditions, LFS roční průměry, vlastní výpočty.

Tabulka 10. Rozsah vzdělávání zaměstnanců (Firmy investují do školení zaměstnanců hodně x málo)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU-27	4,8 ^{pa}	4,8 ^{pa}	4,8 ^{pa}	..	4,7 ^p	4,7 ^{pa}	4,6 ^{pa}	4,6 ^p	4,6 ^p	4,5 ^p
EU-15	5,0 ^p	5,1 ^p	5,1 ^p	..	5,1 ^p	5,1 ^p	5,0 ^p	5,1 ^p	5,1 ^p	5,0 ^p
Belgie	5,0	4,9	5,6	..	5,2	5,5	5,4	5,5	5,4	5,4
Bulharsko	3,0	2,6	2,8
Česká republika	3,7	3,6	3,5	..	4,3	3,7	3,9	4,5	4,7	4,5
Dánsko	5,7	5,7	6,0	..	5,5	6,0	5,8	5,9	5,9	5,9
Estonsko	4,3	4,0	4,3	4,3	4,8	4,7
Finsko	5,6	5,7	5,6	..	5,8	5,8	5,7	5,4	5,6	5,3
Francie	5,3	5,4	5,0	..	5,2	5,2	5,0	5,3	5,1	5,0
Irsko	5,0	5,0	4,9	..	5,2	4,9	5,0	5,2	5,4	5,2
Itálie	4,3	4,2	4,0	..	4,3	4,3	3,6	3,7	3,6	3,5
Kypr	3,6	3,8	3,4	3,6
Litva	3,4	3,4	3,9	3,7	4,0	4,3
Lotyšsko	3,7	4,2	3,8	3,8	4,0	4,0
Lucembursko	5,2	5,2	6,2	5,3	5,2	5,4	5,4	5,1
Maďarsko	4,2	4,2	3,9	..	4,7	3,5	3,4	3,8	3,8	3,6
Malta	4,2	3,9	3,9	4,0	4,2
Německo	5,7	5,4	5,8	..	5,8	5,9	5,9	5,9	5,7	5,5
Nizozemsko	5,7	5,7	5,6	..	5,5	5,5	5,7	5,4	5,7	5,5
Polsko	3,8	4,0	3,6	..	3,3	3,6	3,4	3,8	3,8	3,7
Portugalsko	3,7	4,0	3,8	..	3,6	3,6	3,7	3,6	3,8	3,9
Rakousko	5,3	5,6	5,3	..	5,3	5,3	5,3	5,7	5,8	5,6
Rumunsko	3,5	3,3	3,5
Řecko	4,1	4,0	3,6	..	3,5	3,8	3,9	4,0	3,8	3,9
Slovensko	3,8	4,0	4,2	..	4,0	4,1	4,2	4,1	4,0	4,2
Slovinsko	4,4	4,4	4,2	4,3	4,4	4,4
Španělsko	4,7	4,7	4,2	..	4,6	4,3	4,2	4,3	4,0	4,0
Švédsko	5,7	5,9	5,6	..	5,8	5,9	5,9	5,8	5,9	5,8
Velká Británie	4,8	4,8	4,9	..	5,5	5,4	5,1	5,4	5,3	5,2

Poznámky: škála: 7 – nejlepší výsledek, 1 – nejhorší výsledek; p – nevážený arit. průměr (z dostupných údajů); a – v letech 1998–2004 neobsahuje údaje za Rumunsko a Bulharsko. Pramen: WEF – The Global Competitiveness Report.

Tabulka 10a. Důvody neposkytování DOV (% , 2005)

	Vysoké náklady na kurzy DOV	Větší zaměření na POV než na DOV	Vzdělávání v předchozím roce	Úroveň dovedností zaměstnanců je vyhovující	Nedostatek vhodných kurzů DOV na trhu	Přijetí mají odpovídající dovednosti	Ostatní důvody	Obtíže v hodnocení potřeb podniku	Omezené časové možnosti zaměstnaných osob
EU-27	23	10	8	72	15	51	20	10	32
Belgie	20	3	3	82	9	49	31	8	45
Bulharsko	35	10	3	83	13	78	26	5	30
Česká republika	13	0	9	80	3	42	28	2	26
Dánsko	10	19	1	65	9	56	10	13	33
Estonsko	51	6	6	50	21	42	31	8	17
Finsko	15	11	0	60	15	37	6	9	40
Francie	16	21	12	53	13	49	20	12	48
Itálie	16	9	16	66	17	53	20	10	19
Kypr	12	12	7	84	12	68	39	5	51
Litva	53	2	3	85	8	75	26	18	30
Lotyšsko	39	8	2	85	11	70	34	22	29
Lucembursko	10	14	1	74	11	54	29	13	52
Maďarsko	29	2	3	84	9	40	11	4	33
Malta	13	5	3	80	8	64	28	11	52
Německo	40	18	6	77	14	20	38	9	49
Nizozemsko	11	3	11	77	3	42	17	13	22
Norsko	12	35	8	61	5	29	9	12	1
Polsko	29	9	7	79	6	60	34	3	10
Portugalsko	34	5	2	84	15	53	..	20	41
Rakousko	25	9	2	85	10	23	12	6	45
Rumunsko	52	..	3	86	20	79	3	24	32
Řecko	30	11	2	79	19	65	11	11	56
Slovensko	8	4	3	..	4	49	3	3	10
Slovinsko	26	4	5	79	10	42	40	6	18
Španělsko	12	12	2	78	25	57	11	12	37
Švédsko	26	6	2	56	9	16	27	9	37
Velká Británie	15	7	10	79	12	54	17	11	32

Poznámka: EU-27 je nevážený aritmetický průměr z dostupných dat. Pramen: CVTS 3, vlastní propočty.

Tabulka 10b. Vliv politik na poskytování DOV (% podniků poskytujících DOV, 2005)

	Jakékoli opatření	Veřejně financované poraden- ské služby	Finanční pří- spěvky	Daňová úleva	Postupy k zajiš- tění úrovně školení	Standardy pro uznávání kvalifi- kací
EU 27	36	9	17	10	11	20
Belgie	60	14	45	24	22	23
Bulharsko	32	5	0	10	7	23
Česká republika	21	2	1	..	3	19
Dánsko	33	6	21	6	6	22
Estonsko	20	1	5	3	7	13
Finsko	25	5	14	14
Francie	56	26	41	16	20	16
Itálie	17	5	6	10
Kypr	72	50	50	17	37	43
Litva	15	11	5	..	3	..
Lotyšsko	24	5	0	..	5	22
Lucembursko	22	6	10	4	13	..
Maďarsko	0	0	..
Malta	32	5	14	6	12	23
Německo	18	1	2	1	6	14
Nizozemsko	52	8	26	28	8	36
Norsko	5	2	3
Polsko	25	2	2	..	5	22
Portugalsko	54	12	23	49
Rakousko	43	6	23	21	16	19
Rumunsko	8	2	0	0	6	1
Řecko	59	18	47	26	20	38
Slovensko	21	4	2	1	6	18
Slovinsko	30	2	9	7	7	21
Španělsko	38	4	17	26	2	16
Švédsko	37	5	10	10	6	26
Velká Británie	45	9	17	9	25	32

Poznámka: EU-27 je nevážený aritmetický průměr z dostupných dat. Pramen: CVTS 3, vlastní propočty.

Tabulka 10c. Obsahové zaměření kurzů DOV (% z celkového počtu hodin, 2005)

	Osobní rozvoj; pracovní prostředí	Jazyky (cizí + mateřský)	Obchod a mar- keting	Účetnictví, řízení, kancelář- ské práce	Výpočetní technika	Technika, zpracování a výstavba	Přepravní služby, ochrana majetku a osob	Ochrana životního prostředí	Jiné obory	Total
EU-27	16	7	11	12	11	16	5	11	14	103
Belgie	12	5	9	7	12	24	6	8	16	99
Bulharsko	2	7	14	6	5	24	11	5	25	99
Česká republika	9	18	7	7	7	10	5	20	17	100
Dánsko	13	2	7	18	18	13	4	6	19	100
Estonsko	11	9	9	15	7	17	9	6	18	101
Finsko	21	6	9	9	10	16	9	10	10	100
Francie	16	7	14	13	12	16	4	14	22	118
Itálie	16	8	10	17	9	22	2	11	4	99
Kypr	20	2	12	25	6	11	2	14	8	100
Litva	12	6	6	9	6	24	7	7	24	101
Lotyšsko	5	8	10	12	8	24	5	13	17	102
Lucembursko	17	7	6	17	10	13	2	7	22	101
Maďarsko	7	13	8	11	7	23	12	5	13	99
Malta	9	1	8	12	10	31	2	5	22	100
Německo	16	8	11	8	14	14	2	6	20	99
Nizozemsko	14	2	10	16	9	19	4	6	19	99
Norsko	13	1	16	14	13	12	6	10	15	100
Polsko	18	10	17	15	9	20	7	3	2	101
Portugalsko	19	6	11	9	9	11	6	11	19	101
Rakousko	14	4	14	14	11	19	5	6	12	99
Rumunsko	29	3	4	7	5	29	11	8	4	100
Řecko	16	15	26	23	23	34	20	12	29	198
Slovensko	18	15	7	18	6	11	3	10	12	100
Slovinsko	15	14	10	13	12	23	7	8	41	143
Španělsko	11	11	16	13	9	14	3	11	13	101
Švédsko	16	2	10	12	11	18	9	9	12	99
Velká Británie	23	1	6	12	11	15	10	20	2	100

Poznámka: EU-27 je nevážený aritmetický průměr z dostupných dat. Pramen: CVTS 3, vlastní propočty.

Tabulka 10d. Podíl nákladů na kurzy DOV na celkových nákladech práce (% , 2005)

	celkem	C, E, F, H, I	D	G	J	K	O
EU-27	1,6	1,4	1,4	1,3	2,7	1,9	1,7
Belgie	1,6	1,5	1,6	1,2	2,8	1,6	1,0
Bulharsko	1,1	1,1	0,8	1,4	2,0	2,1	0,9
Česká republika	1,9	1,9	1,6	1,5	5,1	2,4	1,2
Dánsko	2,7	1,9	1,8	1,1	2,0	4,7	4,7
Estonsko	1,6	1,3	0,9	1,9	5,6	2,6	1,6
Finsko	1,5	1,1	1,5	1,4	2,9	2,0	1,5
Francie	2,3	2,3	2,3	1,9	3,5	2,2	2,5
Itálie	1,3	1,3	0,9	1,1	2,7	1,6	0,7
Kypr	1,3	1,2	1,0	1,3	1,9	2,1	0,8
Litva	1,2	1,2	0,8	0,8	3,7	1,8	0,6
Lotyšsko	0,8	0,7	0,3	0,6	2,4	1,4	0,5
Lucembursko	2,0	1,6	2,3	1,0	2,2	2,9	2,2
Maďarsko	2,6	2,2	1,8	6,3	2,5	1,5	1,0
Malta	1,8	1,7	2,5	1,1	2,0	2,0	0,7
Německo	1,3	1,1	1,3	0,8	2,6	1,7	1,1
Nizozemsko	2,0	2,2	1,6	1,5	3,1	2,4	1,4
Norsko	1,3	1,1	1,4	1,1	3,0	1,1	1,2
Polsko	1,3	1,2	1,0	1,1	3,2	1,4	0,4
Portugalsko	1,1	0,9	0,9	1,4	1,6	1,5	0,8
Rakousko	1,4	1,4	1,2	1,1	3,4	1,1	1,3
Rumunsko	1,1	1,2	1,0	0,9	2,2	1,6	0,6
Řecko	0,6	0,4	0,4	0,6	1,3	0,9	0,2
Slovensko	1,8	2,1	1,6	1,8	3,4	1,6	1,2
Slovinsko	2,0	1,3	2,3	1,4	3,0	2,7	1,7
Španělsko	1,2	1,0	1,2	1,3	2,3	1,2	0,8
Švédsko	2,1	1,3	2,6	1,4	2,1	2,4	2,3
Velká Británie	1,3	0,8	0,9	1,3	1,3	1,9	2,3

Poznámky: C – těžba nerostných surovin, D – zpracovatelský pr., E – výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, F – stavebnictví, G – obchod, opravy mot. vozidel, H – ubytování a stravování, I – doprava, skladování a spoje, J – finanční zprostředkování, K – činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu, podnikatelská činnost. EU-27 aritmetický průměr z dostupných dat. Pramen: CVTS 3, vlastní propočty.

Tabulka 11. Průměrný počet vyučovaných cizích jazyků na studenta (ISCED 2 a 3)

	1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006	
	ISCED		ISCED		ISCED		ISCED		ISCED		ISCED		ISCED		ISCED		ISCED	
	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3
EU-27 ^p	1,3	1,2	1,5	1,3	1,4	1,3	1,4	1,1	1,4	1,2	1,4	1,3	1,5	1,2	1,5	1,2	1,6	1,4
EU-15 ^p	1,5	1,3	1,6	1,3	1,5	1,3	1,6	1,4	1,5	1,4	1,5	1,5	1,6	1,2	1,6	1,3	1,6	1,4
Belgie	1,0 ⁱ	1,3 ⁱ	1,2 ⁱ	1,8 ⁱ	1,2 ⁱ	1,8 ⁱ	1,2 ⁱ	1,8 ⁱ	1,2	1,8 ⁱ	1,2 ⁱ	1,7 ⁱ	1,2 ⁱ	1,7 ⁱ
Bulharsko	1,1 ⁱ	1,1 ⁱ	1,1 ⁱ	1,1 ⁱ	1,1 ⁱ	1,2 ⁱ	1,1 ⁱ	1,4 ⁱ	1,1 ⁱ	1,5 ⁱ	1,1 ⁱ	1,4 ⁱ	1,2	1,4 ⁱ	1,2 ⁱ	1,4 ⁱ	1,3 ⁱ	1,5 ⁱ
Česká republika	1,0 ⁱ	1,3 ⁱ	1,0 ⁱ	1,3 ⁱ	1,1 ⁱ	1,3 ⁱ	1,0 ⁱ	1,3 ⁱ	1,0 ⁱ	1,3 ⁱ	1,0 ⁱ	1,4 ⁱ	1,0	1,4 ⁱ	1,0	1,4 ⁱ	1,1 ⁱ	1,4 ⁱ
Dánsko	1,7	1,4	1,6	1,3	1,7	1,3	1,6	1,5	1,9	1,5	1,9	1,5	2,0	1,5	2,0	1,5	2,0	1,5
Estonsko	2,0 ^j	2,0 ^j	2,0 ^j	2,1 ⁱ	2,0 ^j	2,2 ^j	2,0 ^j	2,2 ^j	2,0 ^j	2,2 ^j	2,0	2,2 ^j	2,0 ^j	2,2 ^j	2,0 ^{is}	2,2 ^{is}
Finsko	2,3 ⁱ	..	2,3 ⁱ	..	2,3 ⁱ	..	2,2 ⁱ	..	2,2 ⁱ	..	2,2 ⁱ	..	2,2	..	2,2 ⁱ	..	2,2 ⁱ	..
Francie	1,5 ⁱ	1,6 ⁱ	1,5 ⁱ	1,6 ⁱ	1,5 ⁱ	1,6 ⁱ	1,5 ⁱ	1,7 ⁱ	1,5 ⁱ	1,7 ⁱ	1,5 ⁱ	1,7	1,5	1,7 ⁱ	1,5	1,7	1,5 ⁱ	1,7 ⁱ
Irsko	1,1 ⁱ	1,0 ⁱ	1,1 ⁱ	0,9 ⁱ	1,0 ⁱ	0,9 ⁱ	1,0 ⁱ	0,9 ⁱ	1,0 ⁱ	0,9 ⁱ	1,0 ⁱ	0,9 ⁱ	1,0	0,9 ⁱ	1,0 ⁱ	0,9 ⁱ	1,0 ⁱ	0,9 ⁱ
Itálie	1,2	2,0	1,2	1,2	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,2	1,3	1,2	1,3	1,4	1,3	1,7	1,4
Kypr	2,0	1,9	2,0	1,9	2,0 ⁱ	1,6 ⁱ	1,9	1,6	1,9	1,4	1,9	1,5	1,9	1,6	1,9	1,6
Litva	1,6 ⁱ	1,7	1,6 ⁱ	1,8	1,7 ⁱ	1,8	1,7 ⁱ	1,6	1,7 ⁱ	1,4	1,7 ⁱ	1,4	1,7	1,4	1,8	1,4	1,8	1,4
Lotyšsko	1,5	..	1,5	..	1,5	..	1,5	..	1,6	..	1,6	1,2	1,6	1,2
Lucembursko	2,5 ^j	2,2 ^j	2,5 ^j	2,2 ^j	2,5 ^j	2,3 ^j	2,5 ^j	2,3 ^j	2,5 ^j	2,3 ^j	2,5	2,2 ^j	2,5 ^j	2,3 ^j	2,5 ^j	2,3 ^j
Maďarsko	0,7 ⁱ	1,0 ⁱ	0,7 ⁱ	1,1 ⁱ	0,7 ⁱ	1,2 ⁱ	0,7 ⁱ	1,2 ⁱ	0,9 ⁱ	1,1 ⁱ	1,0 ⁱ	1,2 ⁱ	1,0	1,2 ⁱ	1,0 ⁱ	1,2	1,0 ⁱ	1,2 ⁱ
Malta	2,1	0,4	2,1	0,8	2,1	0,7	2,2	0,8	2,2	0,5	2,2	0,4	2,2	0,6	2,1	0,5
Německo	1,2	0,7	1,2	0,7	1,2	0,7	1,2	0,7	1,2	0,7	1,2	0,8	1,2	0,8	1,2	0,9	1,2	0,9
Nizozemsko	1,6 ⁱ	..	1,5	..	2,6 ⁱ	2,0	..	2,0	2,6	2,0	2,6	2,0
Polsko	1,4 ⁱ	1,3 ⁱ	1,4 ⁱ	1,3 ⁱ	1,4 ⁱ	1,3 ⁱ	1,4 ⁱ	1,3 ⁱ	1,5 ⁱ	1,2	1,6 ⁱ	1,1 ⁱ	1,7 ⁱ	1,1 ⁱ	1,7 ⁱ
Portugalsko	1,4	0,7	1,8	0,8	2,0	0,8	1,9	0,8	1,9	0,8
Rakousko	1,1 ⁱ	1,3	1,1 ⁱ	1,3	1,1 ⁱ	1,3	1,1	1,4	1,1 ^{is}	1,4 ^{is}
Rumunsko	1,6 ⁱ	1,2 ⁱ	1,7 ⁱ	1,2 ⁱ	1,9 ⁱ	1,3 ⁱ	1,9 ⁱ	1,4 ⁱ	1,9 ⁱ	1,4 ⁱ	1,9 ⁱ	1,4 ⁱ	1,9	1,4 ⁱ	1,9 ⁱ	1,5	2,0 ⁱ	1,6 ⁱ
Řecko	1,9	1,2	2,2	1,0	1,9	1,0	1,9	1,0	1,9	1,2	1,9	1,0
Slovensko	1,3 ⁱ	1,3 ⁱ	1,3 ⁱ	1,4 ⁱ	1,1 ⁱ	1,4 ⁱ	1,1 ⁱ	1,4 ⁱ	1,1 ⁱ	1,4 ⁱ	1,1 ⁱ	1,5 ⁱ	1,1	1,5	1,1	1,5	1,1	1,5 ⁱ
Slovinsko	1,0 ^j	1,4	1,0 ^j	1,4	1,1 ⁱ	1,5	1,0 ^j	1,4	1,0	1,5	1,1	1,5	1,0	1,6	1,3	1,6	1,3	1,6
Španělsko	1,6	1,0	1,4	0,8	1,5	1,1	1,4	1,2	1,4	1,2	1,4	1,2	1,4	1,2	1,4	1,2	1,4	1,2
Švédsko	1,7 ⁱ	1,7 ⁱ	1,7 ⁱ	1,7 ⁱ	1,7 ⁱ	1,7 ⁱ	1,7 ⁱ	1,7 ⁱ	1,7 ⁱ	1,7 ⁱ	1,7 ⁱ	1,6 ⁱ	1,7	1,6 ⁱ	1,7 ⁱ	1,6 ⁱ	1,7 ⁱ	1,6 ⁱ
Velká Británie	0,8 ⁱ	..	0,8 ⁱ	..	0,7	0,1 ⁱ	0,7 ⁱ	0,1 ⁱ	0,6 ⁱ	0,1 ⁱ

Poznámky: p – nevážený arit. průměr z dostupných dat; s – odhad EUROSTATu; i – LT, HU, BG, RO – zahrnuje žáky s poruchou kognitivního vývoje; SE – ISCED 3 zahrnuje jen studenty, kteří ukončili vzdělání; 2002–2005 UK – Číslo nezahrnují žáky, kteří se učili více než jeden jazyk; BE – chybí data za německou komunitu. Pramen: EUROSTAT, Population and Social Conditions, 21. 3. 2008.

Tabulka 12. Účast v počítačových kurzech – podíl populace ve věku 16–74 let účastníci se počítačových kurzů (v %)

	2003		2004		2005		2006		2007	
	někdy v	v posl.	někdy v	v posl.	někdy v	v posl.	někdy v	v posl.	někdy v	v posl.
EU-27	75	10	..	10	74	10	70	11
EU-15	73	12	9	72	10	68	11
Belgie	68	12	64	11
Bulharsko	85	2	84	5	81	7
Česká republika	81	10	83	11	..	12	80	12	76	12
Dánsko	69	16	74	15	..	11	66	11	65	10
Estonsko	15	71	7	64	8
Finsko	69	14	17	74	15	72	15
Francie	78	11	64	17
Irsko	80	10	82	9	..	10	80	15	77	11
Itálie	4	75	4	74	5
Kypr	84	9	..	12	89	15	87	12
Litva	87	11	87	12	..	13	84	14	82	15
Lotyšsko	78	8	..	10	76	9	79	14
Lucembursko	73	11	65	10	..	13	65	12	64	14
Maďarsko	82	11	..	11	83	11	81	11
Německo	67	9	68	9	..	8	67	10	66	9
Nizozemsko	9	58	8	55	8
Polsko	77	9	..	13	74	13	74	14
Portugalsko	83	14	8	76	8	77	9
Rakousko	74	10	8	69	10	67	10
Rumunsko	92	2	88	10	82	10
Řecko	87	6	7	86	13	85	13
Slovensko	67	7	..	11	64	11	59	7
Slovinsko	78	9	..	12	77	17	73	14
Španělsko	78	8	77	9	..	8	71	7	77	11
Švédsko	81	15	17	78	15	78	15
Velká Británie	71	18	71	17	..	16	73	16	61	13

Pramen: EUROSTAT - Science and technology. Kód tabulky.. isoc_sk_rtc_i. Datum: 3. 3. 2008. Vlastní výpočty.

Tabulka 13. Příliv studentů (ISCO 5–6) z EU-27, ze zemí EHP a z kandidátských zemí jako % všech studentů (ISCO 5–6)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU-27	2,3	2,5	2,4	2,4	2,4	2,5	2,5	2,6
Belgie	..	6,2 ⁽ⁱ⁾	6,6 ⁽ⁱ⁾	6,6 ⁽ⁱ⁾	6,8 ⁽ⁱ⁾	6,2 ⁽ⁱ⁾	7,1 ⁽ⁱ⁾	7,5 ⁽ⁱ⁾
Bulharsko	2,3	2,3	2,3	2,5	2,2	2,5	2,7	2,7
Česká republika	1,0	1,0	1,2	1,9	2,1	2,8	2,8	3,6
Dánsko	2,5	2,7	2,6	2,8	3,0	3,5	3,5	3,9
Estonsko	1,3	1,4	1,3	0,9	0,5	1,3	0,9	1,0
Finsko	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0
Francie	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0	2,4	2,4	2,2
Irsko	2,5 ⁽ⁱ⁾	2,3 ⁽ⁱ⁾	2,4 ⁽ⁱ⁾	2,6 ⁽ⁱ⁾	2,4 ⁽ⁱ⁾	2,4 ⁽ⁱ⁾	2,6	..
Itálie	0,8	0,7	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8
Kypr	..	3,1	4,0	3,9	3,9	3,7	3,7	3,9
Litva	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Lotyšsko	0,2	0,2	0,4	0,6	0,5	0,6	0,6	0,8
Lucembursko	27,0	21,9	24,5
Maďarsko	1,5	1,5	..	2,2	2,1	2,0	2,0	2,0
Malta	..	2,0	1,7	1,5	3,0	1,4	1,7	2,0
Německo	4,6 ⁽ⁱ⁾	4,9 ⁽ⁱ⁾	5,1 ⁽ⁱ⁾	5,3 ⁽ⁱ⁾	5,5 ⁽ⁱ⁾	5,6 ⁽ⁱ⁾	5,7 ⁽ⁱ⁾	5,7 ⁽ⁱ⁾
Nizozemsko	..	1,6	1,6	1,9	2,2	2,3	2,3	3,4
Polsko	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Portugalsko	0,6	0,7	..	0,7	0,7	0,8
Rakousko	8,7	9,0	9,2	9,4	10,2	10,8	11,1	10,9
Rumunsko	1,6 ⁽ⁱ⁾	1,3 ⁽ⁱ⁾	1,0 ⁽ⁱ⁾	0,7 ⁽ⁱ⁾	0,5 ⁽ⁱ⁾	0,3	0,3	0,3
Řecko	.. ⁽ⁱ⁾	.. ⁽ⁱ⁾	.. ⁽ⁱ⁾	.. ⁽ⁱ⁾	1,4	1,9	2,0	2,0
Slovensko	0,6	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5
Slovinsko	0,5 ⁽ⁱ⁾	0,4 ⁽ⁱ⁾	0,5 ⁽ⁱ⁾	0,6 ⁽ⁱ⁾	0,6 ⁽ⁱ⁾	0,6 ⁽ⁱ⁾	0,7 ⁽ⁱ⁾	0,7 ⁽ⁱ⁾
Španělsko	1,0	1,1	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6	0,7
Švédsko	2,8	4,1	4,2	4,3	4,3	4,3	4,5	4,6
Velká Británie	5,8	6,1	5,9	5,7	4,9	4,8	5,1	5,1
Chorvatsko	0,2	0,2	0,1
Island	1,8	1,9	3,2	3,2	3,1	3,3	2,2	2,2
Makedonie	0,3	0,4	0,3	0,2	0,1	0,0	0,2	0,2
Norsko	1,6	1,7	2,0	2,2	2,2	2,2	2,4	2,5
Turecko	..	0,2	0,6	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1

 Poznámky: (i) viz <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 2000-ISCED. Pramen: EUROSTAT, tab. educ_thmob.

Tabulka 13a. Studenti studující v jiné zemi EU-27, EHP a v kandidátských zemích jako % všech studentů (ISCO 5–6)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU-27	2,0	2,2	2,1	2,1	2,1	2,2	2,2	2,3
Belgie	..	2,5 ⁽ⁱ⁾	2,4 ⁽ⁱ⁾	2,4 ⁽ⁱ⁾	2,4 ⁽ⁱ⁾	2,6 ⁽ⁱ⁾	2,6 ⁽ⁱ⁾	2,6 ⁽ⁱ⁾
Bulharsko	1,9	2,6	3,2	4,3	6,0	7,4	8,6	8,7
Česká republika	1,0	1,2	1,3	1,5	1,6	1,8	1,8	1,8
Dánsko	2,6	2,8	2,7	2,6	2,6	2,7	2,5	2,3
Estonsko	2,3	2,4	2,5	3,2	3,0	3,2	3,5	3,6
Finsko	2,9	3,3	3,2	3,0	3,0	3,0	2,9	2,7
Francie	1,3	1,9	1,8	1,9	1,9	1,9	2,0	2,0
Irsko	11,7	11,1	9,4	8,0	7,4	7,5	8,5	8,7
Itálie	1,4	1,8	1,7	1,7	1,6	1,6	1,6	1,5
Kypr	..	32,7 ⁽ⁱ⁾	46,5 ⁽ⁱ⁾	44,4 ⁽ⁱ⁾	52,2	53,6	54,8	56,5
Litva	1,5	1,5	1,8	2,0	2,1	2,3	2,3	2,6
Lotyšsko	1,0	1,2	1,3	1,4	1,3	1,7	1,6	1,7
Lucembursko	71,8	71,4	74,5	68,6	66,0	66,7
Maďarsko	1,8	1,8	1,7	1,8	1,7	1,7	1,5	1,5
Malta	..	8,3	8,2	6,9	12,4	5,9	8,4	7,8
Německo	1,6 ⁽ⁱ⁾	1,9 ⁽ⁱ⁾	1,8 ⁽ⁱ⁾	1,9 ⁽ⁱ⁾	1,9 ⁽ⁱ⁾	1,9 ⁽ⁱ⁾	1,9 ⁽ⁱ⁾	2,2 ⁽ⁱ⁾
Nizozemsko	1,5	2,2	1,9	1,8	1,7	1,8	1,8	1,8
Polsko	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,1	1,2	1,3
Portugalsko	2,3	2,6	2,3	2,3	2,3	2,5	2,7	2,9
Rakousko	4,0	4,2	3,8	3,8	4,7	4,7	4,7	4,4
Rumunsko	1,5 ⁽ⁱ⁾	1,7 ⁽ⁱ⁾	1,5 ⁽ⁱ⁾	2,0 ⁽ⁱ⁾	2,1 ⁽ⁱ⁾	2,2	2,4	2,3
Řecko	13,8	14,1	12,4	10,9	8,6	7,9	7,3	5,9
Slovensko	2,6	3,0	3,0	5,5	6,4	7,9	8,2	8,6
Slovinsko	1,9 ⁽ⁱ⁾	1,7 ⁽ⁱ⁾	2,2 ⁽ⁱ⁾	1,8 ⁽ⁱ⁾	1,7 ⁽ⁱ⁾	2,4 ⁽ⁱ⁾	2,1 ⁽ⁱ⁾	2,0 ⁽ⁱ⁾
Španělsko	1,0	1,1	1,1	1,2	1,1	1,2	1,2	1,1
Švédsko	2,7	2,7	2,7	2,7	2,4	2,3	2,2	2,2
Velká Británie	0,7	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6	0,4
Chorvatsko	6,8	6,9	6,3
Island	18,3	18,5	16,9	16,3	15,3	15,7	15,5	17,0
Lichtenštejnsko	22,1	28,2	24,5	76,6
Makedonie	2,8	4,0	6,2	7,2	4,3	9,2	10,4	11,9
Norsko	4,4	5,1	4,7	4,9	4,6	4,5	4,7	4,7
Turecko	..	2,4	3,3	2,1	2,1	1,8	1,8	1,6

 Poznámky: (i) viz <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 2000-ISCED. Pramen: EUROSTAT, tab. educ_thmob.

Tabulka 13b. Mobilita studentů terciárního vzdělávání (ISCED 5-6) v rámci EU-27, EHP a kandidátských zemích (tisíce)

	Příliv			Odliv		
	1998	2002	2006	1998	2002	2006
EU-27	327,5	395,1	515,4	280,9	345,8	458,0
Belgie	..	23,7 ⁽ⁱ⁾	30,5 ⁽ⁱ⁾	6,3	8,0	9,0
Bulharsko	6,0	4,9	6,8	4,9	14,1	22,8
Česká republika	2,2	6,0	16,7	2,2	4,4	6,6
Dánsko	4,4	5,6	9,8	4,5	4,8	5,5
Německo	93,6 ⁽ⁱ⁾	113,5 ⁽ⁱ⁾	119,3 ⁽ⁱ⁾	31,0 ⁽ⁱ⁾	37,4 ⁽ⁱ⁾	57,9 ⁽ⁱ⁾
Estonsko	0,6	0,3	0,7	1,0	1,9	2,9
Irsko	3,5 ⁽ⁱ⁾	4,1 ⁽ⁱ⁾	4,5 ⁽ⁱ⁾	18,0	13,3	27,7
Řecko	.. ⁽ⁱ⁾	7,4	10,7	59,9	49,0	36,9
Španělsko	17,4	7,4	13,8	16,5	20,8	23,3
Francie	35,6	38,5	45,2	25,1	35,1	47,2
Itálie	15,7	13,1	17,0	25,7	29,3	34,8
Kypr	..	0,4	0,7	4,0	11,9	17,0
Lotyšsko	0,1	0,6	0,7	0,7	1,4	2,9
Litva	0,1	0,1	0,7	1,5	3,3	6,1
Lucembursko	0,5	..	1,0 ⁽ⁱ⁾	3,3	5,8	6,6
Maďarsko	3,8	7,5	9,2	4,5	6,1	7,1
Malta	..	0,2	0,2	0,4	1,0	0,9
Nizozemsko	..	11,0	22,0	6,9	8,5	11,5
Rakousko	20,7	22,2	29,4	9,1	9,5	10,3
Polsko	1,7	2,2	3,1	10,6	18,8	33,9
Portugalsko	3,0	8,2	9,2	13,5
Rumunsko	5,5 ⁽ⁱ⁾	2,8 ⁽ⁱ⁾	1,6	5,5 ⁽ⁱ⁾	12,3 ⁽ⁱ⁾	18,9
Slovinsko	0,3 ⁽ⁱ⁾	0,6 ⁽ⁱ⁾	0,9	1,3 ⁽ⁱ⁾	1,7 ⁽ⁱ⁾	2,5
Slovensko	..	0,7	1,0	3,0	10,3	22,3
Finsko	1,8	2,6	3,3	7,3	8,7	9,2
Švédsko	7,7	15,9	19,1	7,3	8,8	10,4
Velká Británie	106,3	103,6	144,4	12,2	10,4	10,4

 Poznámky: (i) viz <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 2000-ISCED. Pramen: EUROSTAT, tab. educ_thmob.

Tabulka 14. Celkové výdaje na vzdělávací instituce jednotlivých úrovní vzdělání na žáka/studenta v 1 000 PPS

	2001			2002			2003			2004			2005		
	pr.	sek.	ter.	pr.	sek.	ter.	pr.	sek.	ter.	pr.	sek.	ter.	pr.	sek.	ter.
EU-27	3,8 ^s	5,3 ^s	7,5 ^s	4,1 ^s	5,5 ^s	7,8 ^s	4,2 ^s	5,6 ^s	7,9 ^s	4,4 ^s	5,6 ^s	7,9 ^s	4,5 ^s	5,9 ^s	8,4 ^s
EU-15	4,3 ^p	5,7 ^p	8,7 ^p	4,6 ^p	6,0 ^p	9,1 ^p	4,8 ^p	6,1 ^p	9,1 ^p	4,9 ^p	6,2 ^p	9,3 ^p	5,2 ^p	6,6 ^p	9,9 ^p
Belgie	4,7 ⁱ	7,0 ⁱ	10,2	4,9 ⁱ	7,2 ⁱ	10,5	5,2 ⁱ	6,5 ⁱ	10,0	5,4 ⁱ	6,3 ⁱ	9,6 ⁱ	5,6 ⁱ	6,5 ⁱ	10,1
Bulharsko	0,9	1,0	3,0	1,1	1,2	3,5	1,2	1,3	3,6	1,3	1,4	3,6	1,7	1,6	3,6
Česká republika	1,6	2,9	5,1	1,8	3,0	5,3	2,0	3,5	5,9	2,3	3,8	5,6	2,4	4,0	5,6
Dánsko	6,4	7,2 ⁱ	12,6	6,7	6,9 ⁱ	13,2	6,6	6,9 ⁱ	11,8	6,8	7,5 ⁱ	12,8	7,2	8,0 ⁱ	12,7
Estonsko	2,7	3,3	3,3
Finsko	4,0	5,7	7,8	4,2	5,9	9,7	4,3	6,0	9,8	4,7	6,3	10,5	4,7	6,2	10,4
Francie	4,1 ⁱ	6,9 ⁱ	7,5 ⁱ	4,3 ⁱ	7,2 ⁱ	7,9 ⁱ	4,0	7,0	8,7	4,2	7,2	8,8	4,5	7,7	9,4
Irsko	3,2	4,5	8,5	3,6	4,9	8,4	4,0 ⁱ	5,4 ⁱ	7,9 ⁱ	4,5 ⁱ	5,9 ⁱ	8,5 ⁱ	4,8 ⁱ	6,1 ⁱ	8,9 ⁱ
Itálie	5,7	7,1	7,3	5,6	6,1 ⁱ	7,0	5,9	6,5 ⁱ	7,1	5,8	6,4 ⁱ	6,4	5,6	6,3 ⁱ	6,8
Kypr	3,7	6,1	8,5	4,0	6,7	8,7	4,6	7,4	7,5	4,6	7,4	7,3	5,2	8,2	8,8
Litva	..	1,6 ⁱ	3,0 ⁱ	..	1,7 ⁱ	3,2 ⁱ	1,5 ⁱ	2,0 ⁱ	3,3	1,6 ⁱ	2,1 ⁱ	3,7	1,8 ⁱ	2,2 ⁱ	3,8
Lotyšsko	1,7	1,9	2,8	2,0	2,1	2,9	2,0	2,1	2,8	2,1	2,3	2,9	2,5	2,5	3,8
Lucembursko
Maďarsko	3,1	3,2	5,5	3,7	3,2	5,4
Malta	2,7 ⁱ	3,6 ⁱ	5,9 ⁱ	2,6 ⁱ	3,8 ⁱ	7,0 ⁱ	2,5	3,6	5,8	2,5	3,5	5,8	1,6	2,4	3,9
Německo	3,8	6,0	9,3	3,9	6,2	9,6	4,0	5,9	10,1	4,2	6,1	10,1	4,2	6,6	10,4
Nizozemsko	4,3	5,6	11,5	4,8	5,9	11,8	4,9	6,0	11,3	5,2	6,3	11,5	5,3	6,5	11,7
Polsko	2,4 ⁱ	1,5 ⁱ	3,4	2,3	2,2	4,1	2,4 ⁱ	2,2 ⁱ	3,5 ⁱ	2,6 ⁱ	2,3 ⁱ	3,7 ⁱ	2,8 ⁱ	2,4 ⁱ	4,7 ⁱ
Portugalsko	3,4 ⁱ	4,9 ⁱ	4,2 ⁱ	3,6 ⁱ	5,1 ⁱ	4,0 ⁱ	3,6 ⁱ	5,1 ⁱ	4,4 ⁱ	3,6 ⁱ	4,8 ⁱ	4,7 ⁱ	3,8 ⁱ	5,1 ⁱ	6,2 ⁱ
Rakousko	5,8	6,9	9,6	6,1	7,8	10,8	6,1 ⁱ	8,0 ⁱ	11,0	6,3 ⁱ	8,0 ⁱ	11,9	6,9 ⁱ	8,3 ⁱ	12,8
Rumunsko	1,1	1,3	2,4
Řecko	2,4 ⁱ	3,1 ⁱ	3,9 ⁱ	2,7 ⁱ	3,5 ⁱ	4,2 ⁱ	2,9 ⁱ	4,1 ⁱ	4,1	3,2 ⁱ	4,4 ⁱ	4,7	3,8 ⁱ	4,9 ⁱ	5,2
Slovensko	1,1	1,7 ⁱ	4,8 ⁱ	1,3	1,9 ⁱ	4,1 ⁱ	1,7	2,1 ⁱ	4,0 ⁱ	1,7	2,3 ⁱ	5,5 ⁱ	2,4	2,3 ⁱ	4,9 ⁱ
Slovinsko	5,0 ⁱ	4,0 ⁱ	8,1	5,2 ⁱ	3,9 ⁱ	6,2	5,6 ⁱ	3,8 ⁱ	5,8	6,1 ⁱ	4,2 ⁱ	6,2	6,6 ⁱ	4,6 ⁱ	7,1
Španělsko	3,7	4,8	6,6	4,0	5,2	6,9	4,1 ⁱ	5,4 ⁱ	7,5 ⁱ	4,2 ⁱ	5,6 ⁱ	7,9 ⁱ	4,7 ⁱ	6,1 ⁱ	8,5 ⁱ
Švédsko	5,5	5,6	13,2	6,1	6,3	13,4	6,1 ⁱ	6,4 ⁱ	13,5	6,3 ⁱ	6,8 ⁱ	13,8	6,4 ⁱ	6,9 ⁱ	13,5
Velká Británie	3,8 ⁱ	4,9 ⁱ	9,1 ⁱ	4,3 ⁱ	5,5 ⁱ	9,8 ⁱ	4,8 ⁱ	6,0 ⁱ	9,8 ⁱ	4,9 ⁱ	5,8 ⁱ	9,4 ⁱ	5,6 ⁱ	7,0 ⁱ	12,1

Poznámky: s – propočten EUROSTATu; p – EU-15 nevážený průměr z dostupných údajů; i – viz <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.
 Pramen: EUROSTAT – Population and Social Conditions/Education and Lifelong Learning/Expenditure, 2. 8. 2008.

Tabulka 15. Podíl soukromých výdajů na vzdělávací instituce na HDP (v %)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU-27	0,6 ^s	0,6 ^s	0,6 ^s	0,6 ^s	0,7 ^s
EU-15	1,0 ^p	1,0 ^p	1,0 ^p	0,8 ^p	0,5 ^p	0,5 ^p	0,5 ^p	0,5 ^p	0,6 ^p	0,5 ^p	0,5 ^p
Belgie	0,3 ⁱ	0,4 ⁱ	0,4 ⁱ	0,4 ⁱ	0,4 ⁱ	0,3 ⁱ	0,4 ⁱ
Bulharsko	0,6	0,7 ⁱ	0,8 ⁱ	0,7 ⁱ	0,7 ⁱ	0,7	0,6	0,6
Česká republika	0,5	0,4	0,4	0,2	0,4	0,6	0,6
Dánsko	0,3 ⁱ	0,3 ⁱ	0,3 ⁱ	0,3 ⁱ	0,3 ⁱ	0,3 ⁱ	0,6
Estonsko	0,4
Finsko	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Francie	0,5 ⁱ	0,5 ⁱ	0,5 ⁱ	0,5 ⁱ	0,5 ⁱ	0,5 ⁱ	0,5 ⁱ	0,5 ⁱ	0,6	0,5	0,6
Irsko	0,5	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Itálie	0,5	0,4	0,3	0,4	0,4	0,5	0,4
Kypr	1,6	1,7	1,8	1,7	1,8	1,7	1,2	1,4	1,4	1,2	1,2
Litva	0,5	0,5	0,5
Lotyšsko	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6 ⁱ	0,6 ⁱ	0,8 ⁱ	0,8 ⁱ	0,8	0,8	0,8
Lucembursko
Maďarsko	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5
Malta	0,3 ⁱ	0,5 ⁱ	0,9	0,6	1,4	0,5	0,2
Německo	1,0	..	1,0	..	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9
Nizozemsko	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4
Polsko	0,2	0,6 ⁱ	0,7 ⁱ	0,6 ⁱ	0,6 ⁱ
Portugalsko	0,1 ⁱ	0,1 ⁱ	0,1 ⁱ	0,1 ⁱ	0,1 ⁱ	0,1 ⁱ	0,4 ⁱ
Rakousko	0,4	0,4	0,5	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,4	0,5
Rumunsko	0,2 ⁱ	0,3 ⁱ	0,3 ⁱ	0,2 ⁱ	0,2 ⁱ	0,4
Řecko	0,3 ⁱ	0,2 ⁱ	0,2 ⁱ	0,2 ⁱ	0,2	0,2	0,3
Slovensko	0,1	0,1	0,1 ⁱ	0,2 ⁱ	0,1	0,2	0,5 ⁱ	0,8 ⁱ	0,7 ⁱ
Slovinsko	0,9	0,8	0,9	0,8	0,8
Španělsko	0,9	0,8	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6	0,5
Švédsko	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Velká Británie	0,8 ⁱ	0,8 ⁱ	0,8 ⁱ	0,9 ⁱ	1,0 ⁱ	1,0 ⁱ	1,3 ⁱ

Poznámky: s – propočten EUROSTATu; p – nevážený arit. průměr z dostupných dat; i – viz <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>. BE – nezahrnutý nezávislé soukromé vzdělávací instituce a instituce německy hovořící komunity; DK – nezahrnutý výdaje ost. soukr. institucí; NL – nezahrnutý výdaje na ISCED 5B; PL, Pramen: EUROSTAT – Long-term Indicators, 2. 7. 2008.

Tabulka 16. Podíl veřejných výdajů na vzdělávání na HDP (v %)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU-27	4,9 ^s	5,1 ^s	5,1 ^s	5,1 ^s	5,0 ^s
EU-15	5,5 ^p	5,4 ^p	5,4 ^p	5,5 ^p	5,4 ^p	5,5 ^p	5,4 ^p	5,3 ^p	5,3 ^p	5,4 ^p	5,4 ^p	5,4 ^p	5,4 ^p
Belgie	6,0 ⁱ	6,1 ⁱ	6,1 ⁱ	6,0 ⁱ	6,0 ⁱ
Bulharsko	5,1	4,2	3,4	2,6	2,7	4,3	4,5	4,2	3,8	4,0	4,2	4,5	4,5
Česká republika	4,7	4,5	4,0	4,0	4,0	4,1	4,3	4,5	4,4	4,3
Dánsko	7,7 ⁱ	8,1 ⁱ	7,9 ⁱ	8,3 ⁱ	8,1 ⁱ	8,3 ⁱ	8,4 ⁱ	8,4 ⁱ	8,3	8,4	8,3 ⁱ
Estonsko	5,9 ⁱ	5,5 ⁱ	5,9 ⁱ	6,1 ⁱ	5,9 ⁱ	5,7 ⁱ	6,1 ⁱ	5,6 ⁱ	5,3	5,5	5,3	5,0	4,9
Finsko	6,9	6,7	6,9	7,0	6,5	6,3	6,2	6,1	6,0	6,2	6,4	6,4	6,3
Francie	6,1 ⁱ	6,0 ⁱ	6,0 ⁱ	6,0 ⁱ	6,0 ⁱ	6,0 ⁱ	5,9 ⁱ	5,8 ⁱ	5,6 ⁱ	5,6 ⁱ	5,9	5,8	5,7
Irsko	5,9	5,9	5,1	5,3	5,1	4,8	4,5	4,3	4,3	4,3	4,4	4,7	4,8
Itálie	5,4	5,0	4,9	4,8	4,5	4,7	4,7	4,5	4,9	4,6	4,7	4,6	4,4
Kypr	4,6 ⁱ	4,8 ⁱ	4,6 ⁱ	4,9 ⁱ	5,5 ⁱ	5,6 ⁱ	5,5 ⁱ	5,4 ⁱ	5,9 ⁱ	6,6 ⁱ	7,3 ⁱ	6,7 ⁱ	6,9 ⁱ
Litva	4,6	5,6	5,1	5,2	5,5	6,0	6,1	5,6	5,9	5,9	5,2 ⁱ	5,2 ⁱ	5,0 ⁱ
Lotyšsko	6,1	6,1	6,2	5,1	5,4	5,9	5,8	5,6	5,6	5,7	5,3	5,1	5,1
Lucembursko	4,3 ⁱ	4,0 ⁱ	4,1 ⁱ	3,7 ⁱ	3,8 ⁱ	3,8 ⁱ	3,9 ⁱ	3,8 ⁱ
Maďarsko	6,3	6,1	5,4	4,5	4,6	4,6	4,7	4,5	5,0	5,4	5,9	5,4	5,5
Malta	4,8	4,4	4,5	4,5	4,4	4,7	4,9	2,9
Německo	4,6	..	4,6	..	4,5	4,5	4,5	4,7	4,7	4,6	4,5
Nizozemsko	5,2	5,1	5,1	5,0	4,8	4,8	4,8	4,9	4,8	4,9	5,1	5,2	5,2
Polsko	5,1 ⁱ	4,7 ⁱ	4,8 ⁱ	5,0 ⁱ	4,8 ⁱ	4,9 ⁱ	5,4 ⁱ	5,4 ⁱ	5,4 ⁱ	5,4 ⁱ	5,5 ⁱ
Portugalsko	5,4 ⁱ	5,3 ⁱ	5,4 ⁱ	5,4 ⁱ	5,4 ⁱ	5,4 ⁱ	5,6 ⁱ	5,5 ⁱ	5,6 ⁱ	5,3 ⁱ	5,4 ⁱ
Rakousko	6,0	5,9	5,8	5,8	5,8	5,7	5,7	5,7	5,5	5,4	5,4
Rumunsko	3,4	2,9	3,3	3,5	3,4	3,3	3,5
Řecko	2,7 ⁱ	3,0 ⁱ	2,9 ⁱ	3,1 ⁱ	3,5 ⁱ	3,5 ⁱ	3,6 ⁱ	3,7 ⁱ	3,5 ⁱ	3,6 ⁱ	3,6 ⁱ	3,8 ⁱ	4,0
Slovensko	4,7 ⁱ	3,9 ⁱ	5,0 ⁱ	4,5 ⁱ	4,8 ⁱ	4,5 ⁱ	4,4 ⁱ	4,2 ⁱ	4,0 ⁱ	4,3 ⁱ	4,3 ⁱ	4,2 ⁱ	3,9 ⁱ
Slovinsko	6,6	5,9	5,9	5,9	5,8
Španělsko	4,9	4,7	4,7	4,6	4,5	4,4	4,4	4,3	4,2	4,3	4,3	4,3	4,2
Švédsko	7,4	7,1	7,2	7,4	7,6	7,7	7,4	7,3	7,1	7,4	7,3	7,2	7,0
Velká Británie	5,4 ⁱ	5,4 ⁱ	5,0 ⁱ	5,1 ⁱ	5,0 ⁱ	4,8 ⁱ	4,6 ⁱ	4,6 ⁱ	4,7 ⁱ	5,2 ⁱ	5,3 ⁱ	5,3 ⁱ	5,5 ⁱ

Poznámky: s – propočteno EUROSTATU; p – nevážený arit. průměr z dostupných hdát; i – viz <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>. Pramen: EUROSTAT – Population and social conditions, kód tabulky: educ_figdp (fp01_1), 2. 7. 2008.

Tabulka 17. Odvětvová struktura zaměstnanosti (2007, v %)

	A+B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	Tot
EU-27	5,6	0,4	18,1	0,9	8,2	14,4	4,2	6,1	3,0	9,6	7,1	6,9	9,5	4,6	1,1	0,1	100
EU-15	3,5	0,3	17,1	0,7	8,2	14,5	4,6	6,0	3,3	10,6	7,3	7,0	10,6	4,9	1,4	0,1	100
Belgie	1,9	0,2	16,5	0,8	6,9	13,4	3,4	7,2	3,7	9,4	9,9	8,6	12,2	4,2	0,8	0,7	100
Bulharsko	7,5	1,1	23,6	1,9	9,0	16,0	5,0	6,8	1,3	5,0	7,3	6,7	5,0	3,6	0,2	..	100
Česká republika	3,6	1,1	28,6	1,5	9,1	12,5	3,7	7,4	2,1	7,2	6,6	5,9	6,9	3,9	0,1	0,0	100
Dánsko	3,0	0,1	15,5	0,6	7,0	14,9	2,9	6,2	3,1	9,8	5,8	7,7	17,9	5,3	0,1	..	100
Estonsko	4,8	..	20,	1,5	12,5	13,6	3,5	9,0	1,4	7,6	6,0	8,4	5,6	5,3	100
Finsko	4,5	0,2	17,9	0,6	7,0	12,5	3,4	7,0	2,0	12,4	4,7	6,7	15,0	5,7	0,3	..	100
Francie	3,4	0,1	15,5	0,8	6,9	13,9	3,4	6,3	3,2	10,4	10,1	6,8	12,3	4,5	2,3	0,1	100
Irsko	5,6	0,5	12,8	0,6	13,3	14,3	6,0	5,8	4,4	9,3	5,1	6,6	10,3	4,9	0,4	0,1	100
Itálie	4,0	0,2	21,0	0,6	8,4	15,2	5,0	5,4	2,9	10,9	6,1	6,9	6,8	5,0	1,5	0,1	100
Kypr	4,4	0,1	9,8	0,7	11,8	18,0	6,3	5,9	4,9	8,3	8,3	7,0	4,5	5,0	4,2	0,7	100
Litva	10,4	0,3	17,5	1,7	11,2	17,1	2,2	7,3	1,5	4,9	5,5	9,4	6,6	4,4	100
Lotyšsko	9,9	0,5	14,8	1,9	11,4	16,6	2,8	9,2	1,9	6,6	7,6	7,4	4,5	4,9	100
Lucembursko	1,9	..	8,0	0,7	7,9	10,9	3,4	6,8	10,6	10,2	11,4	8,0	10,1	3,4	1,8	4,9	100
Maďarsko	4,6	0,4	22,3	1,6	8,4	15,2	4,1	7,6	2,2	7,3	7,0	8,0	6,7	4,7	100
Malta	1,8	..	16,6	2,0	7,4	15,9	8,3	7,8	4,1	7,4	9,0	8,2	7,2	4,1	100
Německo	2,2	0,3	22,0	0,9	6,6	14,0	3,8	5,6	3,4	10,3	7,6	5,9	11,4	5,4	0,5	0,1	100
Nizozemsko	3,1	0,1	13,1	0,6	6,3	14,7	4,4	6,4	3,4	12,7	7,1	7,0	16,6	4,5	0,1	..	100
Polsko	14,7	1,6	20,8	1,4	6,9	14,9	1,9	6,4	2,4	6,3	6,2	7,4	5,7	3,4	0,1	..	100
Portugalsko	11,6	0,4	18,5	0,7	11,0	14,5	5,6	4,3	1,9	6,3	6,3	5,9	6,6	3,1	3,2	..	100
Rakousko	5,7	0,2	18,1	0,7	8,2	16,0	6,4	6,0	3,4	9,0	6,8	5,3	8,6	5,0	0,2	0,2	100
Rumunsko	29,5	1,2	21,1	1,9	7,3	12,3	1,5	5,2	1,0	3,0	5,0	4,3	4,0	2,3	0,4	..	100
Řecko	11,5	0,4	12,4	0,9	8,8	17,7	6,9	5,9	2,5	6,6	8,5	7,1	5,4	3,6	1,6	..	100
Slovensko	4,2	0,7	26,9	1,7	10,1	12,7	4,3	7,0	2,0	6,2	6,8	6,9	6,6	3,5	0,3	..	100
Slovinsko	9,9	0,5	27,7	1,1	6,1	12,1	4,0	6,2	2,5	6,9	5,6	7,7	5,8	4,1	100
Španělsko	4,5	0,3	15,2	0,5	13,3	15,4	7,1	5,8	2,5	9,9	6,1	5,5	6,0	4,2	3,8	..	100
Švédsko	2,3	0,2	14,5	0,6	6,4	12,3	3,2	6,2	2,0	14,7	5,7	10,8	16,0	5,3	100
Velká Británie	1,4	0,4	12,7	0,7	8,2	14,5	4,4	6,7	4,4	12,1	7,0	9,1	12,1	5,7	0,5	0,0	100

Pramen: EUROSTAT – Population and social conditions, kód tabulky: lfsa_egana, 9. 5. 2008, vlastní výpočty.

Tabulka 17a. Podíl terciárně vzdělaných na celkové zaměstnanosti v odvětvích (2007, v %)

	A+B	C+D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	Tot
EU-27	6,4	17,9	27,0	11,9	15,4	10,4	16,7	41,1	42,7	35,5	64,1	39,4	28,0	26,1
EU-15	9,7	20,2	30,8	12,3	15,4	10,7	17,2	39,5	42,7	34,5	64,5	40,2	28,3	27,5
Belgie	16,5	27,0	40,2	13,7	22,1	11,7	22,3	66,2	58,0	33,8	79,5	53,9	35,8	37,9
Bulharsko	5,3	12,5	19,7	10,0	20,2	10,6	23,2	66,6	52,1	42,9	70,0	60,4	28,9	25,5
Česká republika	7,7	7,3	13,3	7,9	8,1	3,9	7,1	29,7	34,7	24,9	51,3	22,2	16,2	15,0
Dánsko	14,5	21,8	31,8	11,8	12,6	8,9	14,2	34,1	46,1	45,8	69,1	41,9	27,0	30,4
Estonsko	18,6	23,2	40,7	17,5	31,4	15,1	31,0	58,9	48,6	59,5	64,0	52,0	39,4	34,5
Finsko	17,4	29,3	48,3	13,8	27,0	14,5	20,6	65,2	48,2	63,9	72,9	43,9	31,6	36,3
Francie	12,2	25,1	28,0	10,5	22,7	13,1	19,8	51,6	48,0	27,7	65,3	37,1	32,6	30,2
Irsko	10,6	31,6	32,4 ^u	14,6	19,8	25,3	23,1	57,9	58,8	41,5	77,0	52,0	31,9	35,0
Itálie	2,8	7,2	11,8	2,2	7,1	4,5	8,8	27,4	31,7	19,6	48,0	39,9	14,7	16,0
Kypr	7,4 ^u	14,8	41,2 ^u	14,4	23,8	22,3	42,6	52,9	61,3	51,4	84,1	65,4	39,4	35,7
Litva	7,5	19,7	32,9	19,1	30,1	20,9 ^u	27,2	78,9	62,7	59,2	62,6	49,7	36,8	32,8
Lotyšsko	8,0	16,1	29,3	10,1	19,2	10,6	16,7	64,1	36,3	48,0	58,7	27,1	26,8	24,1
Lucembursko	..	17,7	..	4,8 ^u	15,1	..	9,6 ^u	45,3	50,7	20,5	73,4	23,7	27,3	29,5
Maďarsko	9,6	9,8	18,0	7,7	12,4	7,3	10,5	41,6	44,9	35,5	65,3	27,8	28,2	21,6
Malta	..	6,7 ^u	6,5 ^u	..	14,0 ^u	29,9	38,9	16,0 ^u	65,2	31,4	..	17,9
Německo	17,1	20,5	29,7	19,1	13,3	7,3	12,8	25,8	35,7	33,5	63,0	31,7	27,9	25,3
Nizozemsko	9,1	20,5	35,6	11,8	11,7	8,5	16,8	47,5	46,6	44,4	77,1	36,5	33,0	30,7
Polsko	3,4	12,4	22,3	10,2	15,9	9,2	15,9	57,5	42,1	47,8	67,3	35,0	28,1	22,7
Portugalsko	1,5	5,4	12,3	4,1	7,9	3,8	13,4	42,7	31,0	21,7	59,5	34,6	16,3	14,2
Rakousko	9,7	15,0	25,5	12,2	10,1	5,7	9,1	17,0	27,6	18,3	58,8	26,4	23,9	18,0
Rumunsko	1,1	10,3	18,4	12,7	13,4	7,7 ^u	13,8	58,8	42,3	33,6	51,3	26,4	25,3	13,8
Řecko	2,3	14,3	19,0	5,8	15,1	8,0	14,6	47,3	59,3	44,3	83,5	54,1	17,2	25,5
Slovensko	8,6	7,7	12,4	6,2	9,8	4,0	10,2	40,9	37,2	30,4	51,8	21,9	18,0	16,4
Slovinsko	5,4	11,5	32,9 ^u	8,2	18,2	6,2 ^u	15,9	43,5	42,1	54,8	64,7	39,9	27,7	23,5
Španělsko	10,4	28,0	48,0	15,0	23,1	16,1	29,1	60,8	51,0	47,4	82,4	60,0	34,5	32,9
Švédsko	11,4	16,3	30,8	7,2	14,9	10,6	15,5	38,4	39,6	53,4	63,7	39,2	30,2	30,8
Velká Británie	20,7	27,7	41,0	15,0	14,7	14,7	19,1	37,9	47,2	41,7	60,2	46,3	32,7	32,9

Poznámka: .. data nepublikována z důvodu nízké spolehlivosti, u – omezená spolehlivost dat vzhledem k rozsahu třídění a velikosti výběrového souboru. Odvětví P a Q nepublikována z důvodu nízké spolehlivosti dat, celkový součet všech odvětví (A–Q) je však zahrnuje. Pramen: EUROSTAT – LFS 2007 roční průměry, vlastní výpočty, červen 2008.

Tabulka 17b. Podíl účastníků dalšího vzdělávání na celkové zaměstnanosti v odvětvích – populace 25–64 let (2007, v %)

	A+B	C+D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	A-Q
EU-27	2,4	6,4	10,4	4,8	6,9	6,1	8,0	16,8	12,7	14,3	18,5	18,4	10,8	10,0
EU-15	3,9	7,5	13,6	5,5	7,7	6,5	9,0	17,5	13,3	15,3	20,5	19,7	11,7	11,4
Belgie	..	6,2	12,2 ^u	3,2	4,8	3,5 ^u	6,7	10,5	10,1	9,0	11,1	11,3	8,0	7,8
Bulharsko	..	0,5 ^u	1,5	3,1 ^u	2,4 ^u	1,2
Česká republika	2,8	4,0	7,4	3,1	4,3	3,4	6,2	17,5	10,0	11,4	14,0	9,6	7,0	6,5
Dánsko	21,3	22,8	35,2	19,3	25,0	26,4	24,3	40,8	30,6	38,6	39,3	36,4	29,8	29,9
Estonsko	..	4,1	..	2,3 ^u	6,7	..	5,5	..	12,2	17,8	17,3	12,2	9,7	7,7
Finsko	16,8	19,0	27,7 ^u	11,6	22,2	20,7	17,7	38,2	27,2	36,5	40,0	32,9	29,1	25,4
Francie	2,3	7,3	12,3	3,5	6,3	3,8	8,5	13,2	8,1	10,9	10,9	12,1	8,0	8,2
Irsko	..	5,3	..	3,4	5,3	6,4	5,4	12,3	9,6	9,7	14,5	12,6	6,7	7,5
Itálie	1,7	3,0	6,4	1,9	3,6	3,4	5,3	12,1	8,0	9,4	13,3	15,0	7,6	6,2
Kypr	..	3,3 ^u	..	3,6 ^u	5,9	4,0	11,9	19,8	12,9 ^u	13,8	20,5	16,8	8,1 ^u	9,0
Litva	..	3,1	4,9	..	6,3 ^u	..	8,8 ^u	11,0	11,3	8,7	..	5,7
Lotyšsko	4,4	3,6	..	2,6	6,4	..	6,8	18,9	8,5	15,9	15,2	16,9	11,0	7,8
Lucembursko	..	5,8 ^u	4,0 ^u	..	6,1 ^u	13,1	6,5 ^u	6,2 ^u	10,4	8,8	..	7,4
Maďarsko	1,4 ^u	2,2	2,8	1,5	3,0	2,4 ^u	2,8	7,7	6,1	6,2	6,2	5,0	4,5	3,6
Malta	7,8
Německo	3,3	5,1	10,1	3,2	5,5	5,5	5,4	12,1	9,4	9,6	16,6	14,2	8,1	8,0
Nizozemsko	7,7	14,8	25,4	10,7	12,7	14,2	14,8	35,1	19,9	24,6	24,2	21,6	15,9	18,3
Polsko	1,2	4,1	8,4	2,8	5,0	4,4 ^u	5,0	12,6	10,2	13,0	12,4	12,5	7,2	6,3
Portugalsko	..	2,3	..	1,3	2,7	2,0	3,2	5,7	5,5	6,1	8,0	6,4	4,4	3,4
Rakousko	9,0	9,0	19,7 ^u	8,4	10,6	5,7	10,6	19,8	17,1	17,4	30,6	22,8	14,3	13,7
Rumunsko	..	0,7	1,3	3,3	3,5	1,8 ^u	..	1,0
Řecko	..	0,8	1,4	1,2 ^u	..	4,0 ^u	3,7	2,5	3,6	3,4	2,0 ^u	1,7
Slovensko	..	2,2	..	1,6	5,1	..	4,3	11,0	8,7	7,6	8,2	8,2	5,2	4,5
Slovinsko	9,6	10,4	18,2 ^u	8,2	15,7	11,7 ^u	14,9	30,2	22,4	27,6	31,0	21,8	20,7	16,6
Španělsko	4,2	7,7	14,4	5,2	7,7	6,3	9,0	18,3	12,5	18,3	24,7	20,2	11,7	10,5
Švédsko	9,1	12,1	19,3	8,7	13,4	13,3	11,8	22,0	17,8	22,1	25,8	24,1	17,5	17,5
Velká Británie	10,2	15,9	22,8	12,0	14,7	13,7	14,5	26,0	23,1	30,2	33,4	34,4	20,4	22,1

Poznámka: .. data nepublikována z důvodu nízké spolehlivosti, u – omezená spolehlivost dat vzhledem k rozsahu třídění a velikosti výběrového souboru. Odvětví P a Q nepublikována z důvodu nízké spolehlivosti dat, celkový součet všech odvětví (A–Q) je však zahrnuje. Pramen: EUROSTAT – LFS 2007 roční průměry, vlastní výpočty, červen 2008.

Tabulka 17c. Podíl kvalifikačně náročných profesí na celkové zaměstnanosti v odvětvích (2007,%)

	A+B	C+D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	A-Q
EU-27	7,5	27,7	41,4	16,8	33,3	21,3	24,5	59,9	60,7	50,9	76,4	55,6	42,4	38,3
EU-15	11,4	30,1	45,7	16,3	34,8	22,3	25,0	57,7	60,6	48,9	77,0	54,0	42,7	40,0
Belgie	12,0	33,3	53,5	25,0	35,6	38,2	25,7	45,2	64,1	37,7	85,3	64,3	39,9	44,8
Bulharsko	5,8	16,2	26,3	14,3	22,9	13,7	23,7	69,5	58,2	47,1	71,3	63,7	41,1	28,7
Česká republika	21,0	25,3	47,0	25,8	35,3	18,8	27,1	79,2	73,4	59,9	78,6	66,8	42,9	40,1
Dánsko	8,6	34,1	56,6	16,7	32,8	17,0	29,8	71,7	69,6	57,6	81,9	46,9	48,1	43,9
Estonsko	18,1	25,0	34,0	23,1	39,5	12,1	31,1	62,2	65,1	73,5	73,4	64,1	45,5	40,2
Finsko	9,1	38,0	52,7	23,9	39,6	18,4	25,5	54,0	66,2	66,3	81,1	46,2	51,3	44,3
Francie	3,3	34,2	55,5	15,6	40,7	25,8	31,0	63,8	58,0	38,0	78,1	43,1	46,9	40,3
Irsko	80,3	30,0	37,5	11,4	27,7	20,2	22,6	47,8	56,8	27,4	74,8	55,6	35,3	37,9
Itálie	16,1	26,9	46,3	15,2	41,8	25,3	26,7	64,8	64,1	42,4	82,5	70,2	34,6	40,7
Kypr	4,1 ^u	14,8	54,5 ^u	10,2	20,1	10,4	33,5	50,6	60,4	40,9	85,1	66,0	32,0	30,9
Litva	5,5	22,5	39,4	17,9	33,4	24,1	30,7	74,9	71,2	64,9	66,8	71,2	44,3	36,7
Lotyšsko	11,9	22,3	40,3	18,9	45,9	14,6	27,1	80,1	54,6	69,4	66,0	66,6	41,3	38,3
Lucembursko	-	25,9	42,8 ^u	12,2	28,7	23,8	19,1	65,1	63,0	39,8	91,6	55,2	46,4	45,1
Maďarsko	13,0	19,3	32,7	16,2	23,7	12,8	19,8	80,7	57,4	52,9	74,4	62,9	41,1	34,0
Malta	-	20,9	-	13,5 ^u	22,9	17,6 ^u	37,7	54,6	63,7	36,0	80,5	49,9	29,8 ^u	34,9
Německo	9,0	29,3	42,2	15,9	35,9	20,0	22,1	44,9	58,4	68,0	83,9	61,0	43,4	41,9
Nizozemsko	50,0	32,6	48,3	25,9	25,8	20,2	22,3	71,0	65,4	62,7	88,0	65,1	49,9	48,1
Polsko	2,7	21,0	33,5	19,7	25,3	13,8	20,8	75,3	59,3	67,1	72,8	73,5	39,4	32,7
Portugalsko	1,9	13,9	33,1	11,8	26,3	20,7	22,8	45,1	49,2	43,0	63,8	38,0	32,0	24,2
Rakousko	3,2	29,3	42,9	21,4	36,1	25,6	25,9	46,2	55,0	41,1	79,7	51,5	44,4	36,9
Rumunsko	1,3	16,5	27,5	17,5	24,0	11,5	18,7	71,0	55,0	51,6	76,7	64,7	37,9	21,5
Řecko	0,8 ^u	19,1	23,9	7,1	38,6	30,1	19,0	55,3	70,3	34,8	89,8	66,5	32,2	33,6
Slovensko	20,5	21,1	41,9	14,4	28,5	12,0	23,6	75,6	69,4	61,3	74,5	59,3	37,7	34,9
Slovinsko	3,0 ^u	24,8	49,8	24,6	31,0	11,8	28,1	71,4	68,1	63,8	82,0	67,4	47,4	37,2
Španělsko	7,9	23,9	40,0	11,6	30,1	18,3	22,8	62,2	53,8	41,9	84,6	52,5	37,8	31,8
Švédsko	8,7	31,9	56,9	17,6	33,2	11,0	21,9	87,6	66,2	72,9	71,9	39,6	53,4	44,6
Velká Británie	21,8	40,4	46,9	22,2	29,9	23,0	25,2	60,2	63,3	43,6	60,2	48,0	45,8	42,1

Poznámka: .. data nepublikována z důvodu nízké spolehlivosti, u – omezená spolehlivost dat vzhledem k rozsahu třídění a velikosti výběrového souboru. Odvětví P a Q nepublikována z důvodu nízké spolehlivosti dat, celkový součet všech odvětví (A–Q) je však zahrnuje. Vyloučení příslušníci armády. Pramen: EUROSTAT – LFS 2007 roční průměry, vlastní výpočty, červen 2008.

Tabulka 18. Počet absolventů technických a přírodovědných disciplín na 1000 obyvatel ve věku 20–29 let

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU-27	..	9,5 ^s	9,8 ^s	10,6 ^s	11,1 ^s	12,1 ^s	12,5 ^s	13,2	13,0
EU-15 ^p	10,0 ^p	11,4 ^p	11,0 ^p	12,3 ^p	11,9 ^p	13,4 ^p	12,5 ^p	14,1 ^p	13,9 ^p
Belgie	9,7 ⁱ	10,1 ⁱ	10,5 ⁱ	11,0 ⁱ	11,2 ⁱ	10,9 ⁱ	10,6 ⁱ
Bulharsko	5,5	6,5	6,6	7,9	11,7	8,3	8,5	8,6	8,5
Česká republika	4,6	5,0	5,5	5,6	6,0	6,4	7,4	8,2	10,0
Dánsko	8,1	8,2	11,7	12,2	11,7	12,5	13,8	14,7	13,8
Estonsko	3,3	6,3	7,0 ⁱ	7,3 ⁱ	6,6 ⁱ	8,8	8,9	12,1	11,2
Finsko	15,9	17,8	16,0	17,2	17,4	17,4	..	17,7	17,9
Francie	17,9	18,4	19,0	19,5	..	21,3	..	22,5	20,7
Irsko	22,9	23,8	24,2	22,9	20,5	24,2	23,1	24,5	21,4
Itálie	5,1	5,5	5,7	6,1	7,4	9,0	10,8	12,4	9,1 ⁱ
Kypr	..	3,8 ⁱ	3,4 ⁱ	3,7 ⁱ	3,8 ⁱ	3,6 ⁱ	4,2 ⁱ	3,6 ⁱ	4,3 ⁱ
Litva	9,3	11,7	13,5	14,8	14,6	16,3	17,5	18,9	19,5
Lotyšsko	6,1	6,4	7,4	7,6	8,1	8,6	9,4	9,8	8,9
Lucembursko	1,4 ⁱ	..	1,8 ⁱ
Maďarsko	5,0	5,1	4,5	3,7	4,8	4,8	5,1 ⁱ	5,1	5,8
Malta	..	3,9	3,4	2,7	3,1	3,6	..	3,4	5,0
Německo	8,8	8,6	8,2	8,0	8,1 ⁱ	8,4	9,0	9,7	10,7
Nizozemsko	6,0	5,8	5,8	6,1	6,6	7,3	7,9	8,6	9,0
Polsko	4,9	5,7	6,6 ⁱ	7,6	8,3	9,0	9,4	11,1	13,3
Portugalsko	5,2	6,1	6,3	6,6	7,4	8,2	11,0 ⁱ	12,0	12,6
Rakousko	7,9 ⁱ	6,9 ⁱ	7,2 ⁱ	7,3	7,9	8,2	8,7	9,8	10,8
Rumunsko	4,5 ⁱ	4,4 ⁱ	4,9 ⁱ	5,3 ⁱ	5,8 ⁱ	9,4	9,8	10,3	10,5
Řecko	8,0	10,1	..
Slovensko	4,3 ⁱ	5,1	5,3	7,5	7,8	8,3	9,2	10,2	10,3
Slovinsko	8,0	8,4	8,9	8,2	9,5	8,7	9,3	9,8	9,5
Španělsko	8,0	9,5	9,9	11,2	11,9	12,6	12,5	11,8	11,5
Švédsko	7,9	9,7	11,6	12,4	13,3	13,9	15,9 ⁱ	14,4	15,1
Velká Británie	15,5	16,0	16,6	20,0 ⁱ	20,3	21,0	18,1	18,4	17,8

Poznámka: s – odhad EUROSTATu; p – nevážený aritmetický průměr z dostupných údajů; i – viz <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>. Pramen: EUROSTAT – Population and social conditions, kód tabulky: educ_thfids, 30. 7. 2008.

Tabulka 19. Podíl odborníků a technických pracovníků na celkové zaměstnanosti (v %)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU-27	26,6	26,9	27,3	28,0	28,8	29,1	29,2	29,6
EU-15	26,9	27,3	27,8	28,1	28,4	29,0	30,0	30,2	30,2	30,7
Belgie	29,2	30,8	29,8	30,1	30,3	30,4	30,9	32,1	31,6	32,6
Bulharsko	24,3	25,4	24,7	23,7	22,5	23,0	21,2	21,7
Česká republika	27,7	28,2	29,5	30,1	29,3	30,4	31,0	32,5	32,4	33,4
Dánsko	30,4	31,9	33,1	34,2	35,0	35,1	35,4	36,3	36,2	35,8
Estonsko	24,4	25,4	26,4	24,5	27,3	25,5	25,0	27,5	29,6	27,5
Finsko	33,4	33,8	34,8	35,8	32,4	32,4	33,3	33,5	33,4	34,0
Francie	30,9	31,1	31,1	30,7	30,9
Irsko	20,4	20,6	20,5	20,8	22,0	23,0	23,5	23,1	22,4	23,3
Itálie	23,6	24,7	26,8	27,4	27,9	28,0	29,8	29,4	30,6	32,2
Kypr	..	23,0	23,5	24,9	25,8	26,4	25,6	25,5	25,6	27,0
Litva	20,6	20,7	21,8	24,7	24,2	23,4	24,8	27,0	25,5	27,1
Lotyšsko	23,4	24,1	24,3	23,7	26,2	23,3	23,1	25,7	26,8	29,5
Lucembursko	34,1	34,6	33,7	31,6	31,9	33,2	39,2	38,4	39,1	42,7
Maďarsko	24,6	24,8	24,9	24,0	24,3	25,7	26,5	25,8	26,5	26,3
Malta	25,9	22,9	23,0	23,4	24,0	25,5	27,3	27,4
Německo	32,8	32,7	33,2	33,5	34,0	35,0	35,4	36,0	36,1	35,8
Nizozemsko	34,6	35,0	33,9	34,0	33,9	36,1	37,4	37,5	36,0	36,5
Polsko	21,6	..	23,4	23,5	23,6	25,0	25,3	25,6	25,7	26,4
Portugalsko	13,8	14,3	14,4	14,6	14,6	14,4	17,0	16,9	17,1	17,2
Rakousko	..	23,3	24,0	24,5	24,8	24,1	30,8	30,3	30,3	29,6
Rumunsko	14,5	14,3	14,1	14,5	16,6	16,6	17,3	17,6	18,6	18,2
Řecko	19,0	18,5	18,4	18,7	19,5	20,1	21,7	21,7	22,6	22,9
Slovensko	26,2	27,7	28,0	28,9	28,8	28,7	28,5	29,3	29,4	29,3
Slovinsko	22,4	24,6	24,5	25,2	26,8	29,1	29,1	30,6	30,9	30,9
Španělsko	20,6	20,6	21,1	21,9	22,3	22,2	23,4	24,0	23,1	24,5
Švédsko	35,2	35,8	37,0	37,2	37,7	38,1	38,6	39,0	38,1	39,2
Velká Británie	24,0	24,8	24,9	24,7	24,9	25,2	25,9	26,1	26,6	26,8

Pramen: EUROSTAT – Data tree – Population and Social Condition, LFS. Kód tabulky: lfsq_egais. Datum: 27. 2. 2008. Data pocházejí z 2. kvartálu příslušného roku (Rakousko a Francie do roku 2004 1. kvartál, Lucembursko od roku 2003 roční data). Vlastní výpočty.

Tabulka 20. Podíl ICT zaměstnání na celkové zaměstnanosti (v %)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU-27	2,8 ^x	2,9 ^x	3,0 ^x	3,0 ^x	3,2 ^x	2,9 ^{ru}	2,9 ^{ru}	3,0	3,0 ^{lu}	3,0
EU-15	2,8	3,0	3,0	3,2	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1 ^{lu}	3,1
Belgie	2,4	2,3	2,1	2,3	2,4	2,1	2,7	2,5	2,4	2,8
Bulharsko	3,0	3,0	3,1	2,6	2,7	3,1	2,9	2,6
Česká republika	3,7	4,0	3,8	3,9	4,0	3,8	3,9	3,9	4,0	4,5
Dánsko	3,1	3,2	3,2	3,2	3,2	4,2	4,0	3,5	3,9	4,0
Estonsko	3,0	2,4	2,6	2,7	3,4	2,3	2,4	2,6	2,6	2,6
Finsko	3,2	3,7	3,5	3,8	4,0	4,1	4,0	4,3	4,3	4,2
Francie	3,0	3,2	2,9	2,9	2,4
Irsko	2,7	2,7	2,7	2,7	2,8	2,9	2,8	2,6	2,5	2,4
Itálie	2,5	2,6	2,7	2,8	3,0	2,8	2,8	2,9	2,7	2,8
Kypr	..	2,4	2,6	2,8	2,6	2,6	2,6	2,4	2,4	2,9
Litva	1,9	2,0	1,7	1,8	1,3	1,6	2,0	1,5	1,6	1,5
Lotyšsko	2,6	2,8	3,1	3,0	3,6	3,0	3,3	3,3	3,1	3,3
Lucembursko	3,1	4,3	3,5	3,6	3,3	3,1	3,6	3,5	..	3,4
Maďarsko	2,6	2,6	2,7	2,9	2,9	3,2	2,9	2,6	2,8	2,8
Malta	3,9	3,1	4,1	3,3	2,4	3,4
Německo	2,6	2,7	2,9	3,0	3,0	3,0	3,0	3,2	3,4	3,2
Nizozemsko	3,9	4,1	4,3	4,3	4,2	4,4	4,2	4,2	4,0	4,0
Polsko	2,8	..	2,7	3,0	2,8	2,7	2,8	2,7	2,7	2,8
Portugalsko	2,3	2,2	2,1	2,3	2,2	2,2	2,1	2,2	2,7	2,8
Rakousko	..	3,2	3,4	3,7	3,9	3,6	3,0	3,0	3,0	2,9
Rumunsko	2,4	2,3	2,5
Řecko	2,2	2,3	2,4	2,3	2,4	2,2	2,4	2,2	2,0	2,2
Slovensko	3,2	3,2	3,2	3,4	3,2	2,7	3,0	3,2	3,3	3,5
Slovinsko	2,0	2,2	2,1	2,2	2,1	2,6	2,5	2,8	3,2	2,9
Španělsko	2,4	2,5	2,5	2,7	2,6	2,4	2,7	2,6	2,7	3,0
Švédsko	3,5	3,8	4,6	4,8	4,9	4,7	4,4	4,9	4,9	4,9
Velká Británie	3,1	3,4	3,4	3,4	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2

Poznámky: x – země pozdější EU-27, ru – mimo Rumunsko; lu – mimo Lucembursko; r – nezahrnuje Rumunsko a Bulharsko. Pramen: EUROSTAT, LFS. Vlastní výpočty z výsledku šetření – 1998–2006 ve 2. čtvrtletí příslušného roku, za rok 2007 roční data. Data k červnu 2008.

Tabulka 21. Podíl zaměstnanosti v high-tech a medium-high-tech zprac. průmyslu na celkové zaměstnanosti (v %)

	1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006		2007		
	HI	ME	HI	ME	HI	ME	HI	ME	HI	ME	HI	ME	HI	ME	HI	ME	HI	ME	HI	ME	
EU-27	1,3	6,1	1,3	6,0	1,3	6,0	1,2	5,7	1,1	5,7	1,1	5,5	1,1	5,5	1,1	5,6	
EU-15	1,4	6,3	1,4	6,3	1,3	6,3	1,4	6,2	1,3	6,1	1,2	5,8	1,2	5,8	1,1	5,6	1,1	5,6	1,2	5,6	
Belgie	1,0	6,3	0,8	6,4	0,9	6,2	0,9	6,0	0,9	5,7	0,7	5,7	0,8	5,6	0,7	5,8	0,7	5,7	0,8	5,5	
Bulharsko	0,6	5,0	0,6	5,0	0,5	4,9	0,5	4,2	0,4	4,2	0,5	4,2	0,5	4,4	0,5	4,6	
Česká rep.	1,1	7,6	1,2	7,6	1,2	7,7	1,6	7,6	1,4	7,6	1,2	7,5	1,3	7,7	1,5	8,0	1,7	8,7	1,8	9,0	
Dánsko	0,9	5,9	1,0	5,4	1,0	5,4	1,0	6,0	1,1	5,2	1,0	5,2	1,0	5,0	1,0	5,3	0,8	5,2	1,1	5,0	
Estonsko	0,3	3,4	1,1	2,9	1,4	2,9	1,0	3,9	..	2,9	1,4	2,0	1,8	3,4	1,4	3,4	1,1	2,7	1,0	2,9	
Finsko	1,9	5,3	2,1	5,2	2,0	5,3	2,2	5,3	2,0	5,4	1,8	5,1	2,0	4,9	2,1	4,7	2,1	4,7	2,1	5,1	
Francie	1,5	5,5	1,5	5,8	1,4	5,8	1,4	5,8	1,3	5,5	1,3	5,1	1,2	5,2	1,2	5,1	1,1	4,8	1,3	5,0	
Irsko	3,6	4,0	3,2	4,1	3,4	3,5	3,6	3,7	3,1	3,7	2,9	3,4	2,7	3,8	2,7	3,3	2,7	3,0	2,5	2,8	
Itálie	1,0	6,7	1,0	6,6	1,0	6,6	1,1	6,3	1,1	6,3	1,1	6,3	1,0	6,4	1,1	6,3	1,3	6,3	1,3	6,3	
Kypr	1,0	..	1,1	..	1,0	..	1,1	..	1,1	..	1,0	..	1,1	0,1	0,9	..	0,8	
Litva	0,6	3,3	0,6	3,2	0,7	2,6	0,6	2,5	0,7	2,0	0,7	2,3	0,9	2,0	0,8	1,8	0,6	1,9	0,4	2,0	
Lotyšsko	..	0,6	..	0,8	..	0,5	..	1,6	..	1,8	..	1,6	..	1,3	..	1,5	..	1,6	0,3	1,6	
Lucembursko	0,3	1,3	0,5	1,4	0,3	1,8	..	1,0	0,3	0,9	0,5	1,0	0,4	0,8	0,5	0,9	..	1,0	0,3	0,7	
Maďarsko	1,8	6,7	1,9	6,5	2,2	5,9	2,6	6,1	2,6	5,9	2,5	5,8	2,6	5,7	2,4	5,8	2,5	6,0	2,6	6,2	
Malta	4,1	4,5	3,3	4,8	3,7	4,5	2,3	3,8	4,0	3,6	3,1	3,5	3,1	3,4	2,7	3,4	
Německo	1,8	9,2	1,7	9,1	1,8	9,4	1,9	9,3	1,9	9,4	1,9	9,1	1,8	9,4	1,7	8,8	1,7	9,0	1,8	8,8	
Nizozemsko	1,3	3,6	1,2	3,5	0,9	3,5	1,1	3,2	1,1	3,0	0,9	3,1	0,8	2,8	0,7	2,7	0,6	2,5	0,6	2,6	
Polsko	0,5	4,4	0,6	4,5	0,6	4,5	0,7	4,8
Portugalsko	0,4	3,2	0,4	3,2	0,5	3,2	0,5	3,1	0,4	3,0	0,3	2,9	0,5	3,1	0,5	2,9	0,4	2,9	0,4	3,0	
Rakousko	1,9	4,6	1,8	4,8	2,1	4,7	1,8	4,7	1,8	4,8	1,7	4,5	1,3	4,9	1,4	5,1	1,4	5,6	1,4	5,3	
Rumunsko	0,3	6,0	0,3	5,7	0,3	4,8	0,3	4,7	0,4	5,3	0,5	4,9	0,4	5,3	0,3	5,1	0,3	5,1	0,4	5,3	
Řecko	0,2	2,2	0,2	1,9	0,2	1,9	0,2	2,0	0,3	1,9	0,3	1,8	0,2	2,1	0,2	2,0	0,2	2,0	0,3	2,1	
Slovensko	0,9	6,2	0,9	5,7	1,1	5,8	1,0	5,8	1,5	6,7	1,2	6,8	1,6	7,0	1,7	7,7	1,8	7,8	1,8	8,1	
Slovinsko	0,9	7,7	1,0	7,4	0,9	7,8	0,9	7,9	0,9	8,4	0,9	8,1	1,1	7,3	1,2	8,5	1,1	7,6	1,2	7,9	
Španělsko	0,6	4,9	0,6	4,8	0,6	4,8	0,6	4,9	0,5	4,8	0,5	4,6	0,5	4,4	0,5	4,2	0,4	4,0	0,4	4,2	
Švédsko	1,9	6,8	1,8	6,5	1,5	6,4	1,7	6,0	1,5	5,8	1,1	5,9	1,1	6,0	1,1	5,4	0,9	5,4	0,9	5,4	
Velká Británie	1,8	6,0	1,6	6,0	1,6	5,8	1,5	5,6	1,3	5,3	1,3	5,0	1,1	4,6	1,1	4,5	1,0	4,5	0,9	4,4	

Poznámky: HI = high tech; ME = medium-high-tech; Do 2005 2. čtvrtletí, od 2006 roční průměry; u – nespol. údaj; a – vlastní výpočty.
Pramen: EUROSTAT Science and Technology. Kód tabulky: htec_emp_nat. 1. 8. 2008, rok 2007 – vlastní výpočty z primárních dat.

Tabulka 21a. Podíl terciárně vzdělaných v high-tech a medium high-tech průmyslu (v %)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU-27	22,5	22,5	23,7	23,7	24,1	25,1	25,2
EU-15	24,1	24,1	25,4	25,9	26,4	27,4	27,6
Belgie	30,0	31,0	32,0	30,1	30,4	33,2	34,5
Bulharsko	19,6	19,9	19,3	20,5	19,8	18,6	19,8
Česká republika	9,5	9,7	8,1	10,1	9,4	11,0	9,6
Dánsko	23,1	25,8	29,0	32,8	35,2	31,4	29,5
Estonsko	31,3 ^u	26,5 ^u	33,8 ^u	34,3	29,8 ^u	35,0	30,5
Finsko	33,5	35,4	34,7	39,9	39,5	40,0	40,8
Francie	25,3	26,1	26,5	28,7	30,4	33,5	34,1
Irsko	29,8	33,5	36,9	40,3	40,4	40,5	45,6
Itálie	8,4	9,0	8,5	8,3	8,5	10,0	10,2
Kypr	24,9 ^u	35,4 ^u	30,3 ^u	35,0 ^u	30,7 ^u	32,5 ^u	27,1 ^u
Litva	21,3	18,4	25,0	21,0 ^u	20,3 ^u	23,5	24,5
Lotyšsko	..	24,9	16,3 ^u	23,3 ^u	..	19,1	27,0
Lucembursko	31,0 ^u	22,5 ^u	24,3 ^u	..	25,4 ^u
Maďarsko	8,5	9,5	11,7	11,3	13,3	12,3	12,3
Malta
Německo	26,2	24,8	27,2	28,0	27,1	27,3	27,1
Nizozemsko	21,0	21,2	25,1	30,9	32,9	31,1	31,8
Polsko	17,8	16,9	18,7	18,4
Portugalsko	7,9 ^u	7,1 ^u	11,0	10,0	12,7	11,2	11,7
Rakousko	15,9	14,6	17,6	17,4	18,7	18,7	19,2
Rumunsko	12,8	12,9	12,7	10,9	12,5	12,9	15,3
Řecko	19,2	19,8	17,6	20,4	20,2	22,7	23,9
Slovensko	8,6	6,7	7,7	7,5	9,1	9,7	9,5
Slovinsko	7,5 ^u	10,2	14,2	12,3 ^u	16,1	17,4	15,1
Španělsko	35,4	37,5	38,3	38,4	39,0	42,7	40,6
Švédsko	18,3	18,9	18,4	17,9	21,5	21,7	21,9
Velká Británie	29,5	29,5	31,5	29,9	31,7	33,1	34,5

Poznámka: u – omezená spolehlivost dat vzhledem k rozsahu třídění a velikosti výběrového souboru. Pramen: EUROSTAT – LFS 2001–2005 2. čtvrtletí, 2006–2007 roční průměry, vlastní výpočty, červen 2008.

Tabulka 21b. Podíl kvalifikačně náročných profesí na zaměstnanosti v high-tech a medium-high-tech průmyslu (v %)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU-27	34,3	35,0	36,1	36,5	37,0	38,0	37,7
EU-15	35,6	36,4	37,6	38,5	39,1	40,4	40,3
Belgie	41,0	38,3	41,6	37,6	40,2	42,3	42,7
Bulharsko	29,5	29,0	27,1	26,2	25,1	23,4	25,2
Česká republika	32,3	31,6	32,0	30,9	30,9	31,6	30,3
Dánsko	34,4	37,5	37,5	41,4	40,4	42,0	44,0
Estonsko	30,5 ^u	38,7	36,0 ^u	34,7	33,4
Finsko	43,9	45,6	43,8	49,2	51,4	51,0	51,4
Francie	38,8	39,6	43,6	44,0	47,6	46,1	48,3
Irsko	30,3	33,1	36,5	41,4	39,6	38,4	38,7
Itálie	27,0	27,4	28,2	32,0	32,3	34,7	35,7
Kypr	30,7 ^u	36,2 ^u	27,5 ^u	27,1 ^u	29,3 ^u	28,9 ^u	24,8 ^u
Litva	18,6	18,2	22,4	18,6 ^u	27,1 ^u	22,7	28,1
Lotyšsko	34,5 ^u	42,2	35,7	36,3	..	21,4	29,2
Lucembursko	44,1 ^u	32,2 ^u	28,5 ^u	32,1 ^u	27,9 ^u	33,5 ^u	30,7 ^u
Maďarsko	20,9	21,8	25,0	24,2	24,6	23,6	23,7
Malta	13,3 ^u	26,0	17,9 ^u	27,9	28,3 ^u	28,3 ^u	27,7 ^u
Německo	37,5	37,6	38,4	38,4	38,3	40,5	38,6
Nizozemsko	40,2	42,1	42,0	46,3	44,7	43,2	44,8
Polsko	31,1	29,6	30,1	28,5
Portugalsko	21,9	22,6	24,9	25,6	26,1	25,4	23,3
Rakousko	31,5	31,6	33,1	40,2	39,9	41,4	39,6
Rumunsko	21,1	23,2	22,3	21,0	22,7	21,2	21,9
Řecko	21,6	22,9	22,7	27,0	25,1	29,0	29,2
Slovensko	28,2	25,1	25,6	24,7	27,1	27,0	25,7
Slovinsko	27,1	29,6	30,0	27,7	32,5	35,1	30,4
Španělsko	28,0	29,3	30,0	31,0	30,0	31,5	32,2
Švédsko	40,8	40,3	40,6	41,0	40,2	40,9	40,3
Velká Británie	39,3	41,9	43,0	42,8	44,5	46,7	47,0

Poznámka: u – omezená spolehlivost dat vzhledem k rozsahu třídění a velikosti výběrového souboru. Pramen: EUROSTAT – LFS 2001–2005 2. čtvrtletí, 2006–2007 roční průměry, vlastní výpočty, červen 2008.

Tabulka 21c. Podíl osob ve věku do 29 a nad 50 let na zaměstnanosti v high-tech a medium high-tech průmyslu (v %)

	2003		2004		2005		2006		2007	
	15–29	50+	15–29	50+	15–29	50+	15–29	50+	15–29	50+
EU-27	21,3	21,6	21,1	21,8	20,7	22,1	21,1	22,1	21,1	22,6
EU-15	21,3	21,8	20,7	22,1	20,2	22,3	20,2	22,1	19,9	22,7
Belgie	23,7	16,9	24,2	15,7	21,9	17,5	20,7	17,6	21,7	18,5
Bulharsko	12,1	31,2	13,5	28,7	12,6	28,7	13,4	28,3	13,8	29,3
Česká republika	25,7	26,3	24,0	25,8	25,8	24,8	25,9	24,4	26,1	23,5
Dánsko	15,3	21,6	17,2	20,9	16,1	19,6	13,9	25,1	17,1	24,2
Estonsko	..	35,2 ^u	24,3 ^u	30,3 ^u	24,0	30,3	27,0	26,5
Finsko	22,2	22,1	21,0	23,0	18,8	24,6	20,9	25,7	21,0	23,6
Francie	20,7	21,1	21,3	22,4	19,5	23,2	20,6	22,4	20,4	22,3
Irsko	36,0	11,2	33,1	11,9	32,5	12,5	31,2	12,4	29,4	12,1
Itálie	24,3	17,1	23,0	16,6	21,5	16,6	20,2	17,3	19,0	18,1
Kypr	32,5 ^u	20,5 ^u	30,1 ^u	24,9 ^u	24,7 ^u	28,4 ^u	16,2 ^u	21,5 ^u	18,6 ^u	21,4 ^u
Litva	15,5	22,2	27,0	23,3	22,0	22,7	24,7	25,4	21,9	26,8
Lotyšsko	13,6 ^u	29,6	..	41,7	20,4	29,6	17,8	38,1
Lucembursko
Maďarsko	28,6	19,6	28,1	20,6	27,3	22,2	26,5	23,7	27,3	23,2
Malta	37,0	16,7 ^u	45,7	..	47,1	..	42,3	..	44,0	..
Německo	18,7	22,4	18,7	23,2	19,5	23,2	20,6	23,2	19,5	24,2
Nizozemsko	17,1	22,1	15,5	20,9	17,1	21,8	15,1	21,9	15,5	23,3
Polsko	26,2	17,4	23,9	19,4	29,3	19,6	30,5	20,9
Portugalsko	29,5	21,0	28,9	17,9	27,0	19,9	27,3	16,1	26,2	17,9
Rakousko	28,1	15,1	26,5	17,9	25,8	15,2	27,0	16,4	27,5	15,7
Rumunsko	12,7	13,3	14,0	17,9	16,0	20,0	16,8	22,2	19,8	21,7
Řecko	23,9	18,6	20,8	18,3	16,5	21,3	20,3	19,4	18,5	21,2
Slovensko	31,6	14,3	34,2	17,1	33,5	15,0	33,6	17,5	32,6	16,0
Slovinsko	17,6	15,8	20,9	18,0	19,9	18,5	23,7	19,7	25,0	20,5
Španělsko	30,0	21,5	26,9	22,7	24,9	21,7	22,8	18,6	23,0	21,4
Švédsko	19,5	27,0	17,5	27,2	16,3	28,7	16,1	26,9	16,0	27,1
Velká Británie	19,4	27,3	17,7	26,8	17,7	27,2	16,7	28,0	18,5	27,7

Poznámka: u – omezená spolehlivost dat vzhledem k rozsahu třídění a velikosti výběrového souboru. Pramen: EUROSTAT – LFS 2001–2005 2. čtvrtletí, 2006–2007 roční průměry, vlastní výpočty, červen 2008.

Tabulka 22. Podíl zaměstnanosti ve znalostně náročných a high-tech službách na celkové zaměstnanosti (v %)

	1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006		2007	
	KIS	HT	KIS	HT	KIS	HT	KIS	HT	KIS	HT	KIS	HT	KIS	HT	KIS	HT	KIS	HT	KIS	HT
EU-27	30,3	3,2	30,9	3,4	31,4	3,4	32,0	3,3	32,2	3,2	32,4	3,3	32,8	3,3	32,9	3,3
EU-15 ^a	31,4	3,0	32,0	3,2	32,3	3,4	32,8	3,6	33,3	3,5	33,8	3,5	34,6	3,5	34,8	3,5	35,3	3,5	35,4	3,5
Belgie	35,9	3,5	36,0	3,2	37,0	3,9	37,8	4,0	37,8	3,8	39,0	4,1	38,6	3,9	38,4	3,7	38,8	3,9	38,2	3,9
Bulharsko	21,2	2,5	23,1	2,7	22,2	2,7	22,1	2,7	22,2	2,8	22,0	2,9	22,0	2,6	21,7	2,5
Česká rep.	22,6	3,2	22,8	3,1	24,0	3,0	24,1	3,2	23,8	3,1	24,4	3,2	24,5	3,1	25,0	3,1	25,1	2,9	25,7	3,0
Dánsko	40,6	4,2	41,6	4,5	42,1	5,0	42,7	4,9	44,0	4,7	43,2	4,5	42,3	4,1	42,8	4,7	43,5	4,4	43,6	4,2
Estonsko	28,1	2,9	28,6	2,6	26,9	2,9	28,0	3,4	30,9	2,9	31,6	2,3	27,5	2,4	29,0	2,8	28,6	2,5	27,9	2,5
Finsko	38,3	4,6	37,4	4,3	37,9	4,4	39,1	4,4	39,2	4,7	39,7	4,7	40,3	4,6	40,5	4,5	41,1	4,6	41,1	4,8
Francie	34,3	3,6	34,7	3,8	34,7	3,9	35,0	4,1	35,5	4,1	36,0	4,1	36,2	3,8	36,7	4,0	36,9	3,9	36,6	3,5
Irsko	30,4	3,8	31,3	4,0	31,8	4,0	32,0	4,1	33,5	4,3	33,4	3,9	33,5	3,6	34,0	3,6	34,9	3,9	35,2	3,6
Itálie	25,7	2,6	26,2	2,7	26,7	2,9	27,0	3,1	27,5	3,0	27,5	2,9	30,3	3,1	29,8	2,9	30,4	3,1	30,7	3,1
Kypr	24,5	1,5	25,5	1,7	26,5	1,8	26,3	1,9	27,0	2,0	26,3	2,2	27,0	2,0	28,3	2,0	29,2	2,3
Litva	23,8	2,5	24,6	2,1	26,2	2,3	26,9	2,1	24,7	1,7	24,2	1,7	25,0	1,9	25,5	2,1	25,6	2,1	26,0	2,1
Lotyšsko	22,7	1,8	24,2	2,2	24,8	2,3	24,8	2,2	24,8	2,3	24,0	2,3	24,6	2,9	25,8	2,7	25,5	2,5	24,8	2,5
Lucembursko	35,3	2,5	37,9	3,6	35,5	2,7	35,8	3,1	38,1	2,2	38,7	2,9	39,0	3,5	42,0	3,3	43,5	3,3	43,0	3,4
Maďarsko	25,8	2,7	25,5	2,8	26,5	3,1	26,3	3,2	26,5	3,1	28,0	3,1	28,5	3,0	28,3	3,0	28,4	3,4	28,2	3,3
Malta	29,7	3,1	27,8	2,8	28,5	3,1	28,8	3,0	29,1	2,6	30,4	2,7	31,0	3,1	32,7	3,3
Německo	29,2	2,6	29,9	2,8	30,4	3,0	31,0	3,2	31,8	3,3	33,0	3,3	33,4	3,4	33,6	3,4	34,1	3,5	34,5	3,4
Nizozemsko	38,0	3,3	39,1	3,6	39,2	4,1	40,0	4,2	38,8	3,7	42,4	3,9	42,2	4,0	41,9	4,1	42,0	3,8	44,6	4,3
Polsko	24,3	2,1	24,2	2,2	24,7	2,4	24,9	2,6
Portugalsko	18,3	1,4	19,6	1,3	19,4	1,2	19,7	1,5	19,8	1,5	20,3	1,5	22,5	1,4	23,1	1,9	23,1	1,9	23,1	1,7
Rakousko	28,0	2,5	28,0	2,7	28,2	2,8	29,3	3,0	30,1	3,4	30,2	3,3	31,3	2,6	31,0	2,7	30,4	2,8	30,0	2,6
Rumunsko	11,7	1,7	11,4	1,5	11,1	1,4	11,3	1,5	13,1	1,6	13,0	1,5	14,1	1,5	13,7	1,4	14,6	1,6	14,4	1,5
Řecko	21,5	1,5	21,8	1,5	21,8	1,6	22,5	1,7	22,8	1,7	23,1	1,7	24,9	1,9	24,5	1,7	25,0	2,0	25,0	1,9
Slovensko	23,0	2,9	24,2	2,7	24,5	3,0	25,3	3,0	24,0	2,8	24,1	2,5	25,1	2,3	25,6	2,7	24,9	2,6	24,8	2,9
Slovinsko	21,4	2,1	23,2	2,2	22,8	2,5	23,1	2,7	23,0	2,4	24,3	2,7	24,3	2,5	25,0	3,0	26,2	2,7	26,4	2,8
Španělsko	23,9	2,0	24,1	2,2	24,6	2,3	24,8	2,7	25,3	2,5	25,4	2,3	26,1	2,5	27,0	2,8	27,9	3,0	27,6	2,7
Švédsko	43,9	4,4	45,4	4,8	45,7	5,1	46,1	5,2	47,1	5,2	47,2	4,9	47,0	4,8	47,8	5,1	47,7	5,1	48,0	5,1
Velká Británie	38,4	3,7	39,5	4,1	39,8	4,3	40,5	4,7	40,9	4,4	41,1	4,3	42,1	4,3	42,4	4,3	43,0	4,2	43,1	4,3

Poznámky: KIS – znalostně náročné služby celkem, HT – high-tech služby; a – zahrnuje jen dostupné údaje, vlastní výpočty, Do roku 2005 data za 2. čtvrtletí, od roku 2006 roční průměry, 2007 – vlastní výpočty z primárních dat Pramen: EUROSTAT – Data tree – Science and Technology. Kód tabulky: htec_emp_nat. Datum: 1. 8. 2008. Vlastní výpočty.

Tabulka 22a. Podíl terciárně vzdělaných v high-tech službách (v %)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU-27	37,6	37,4	38,5	39,3	41,0	41,8	42,8
EU-15	38,3	37,9	39,3	39,9	41,3	41,8	42,9
Belgie	45,8	46,5	44,8	49,8	47,9	52,7	53,5
Bulharsko	41,6	43,3	37,4	42,0	48,5	47,8	49,0
Česká republika	29,6	26,5	24,9	26,6	26,4	31,6	34,4
Dánsko	35,4	35,9	38,9	43,6	43,1	43,0	40,9
Estonsko	43,8 ^u	55,4 ^u	45,2 ^u	53,0 ^u	52,9 ^u	52,7	54,0
Finsko	45,4	46,6	46,6	51,1	44,2	43,2	50,6
Francie	43,7	45,2	45,0	41,0	46,2	53,2	52,3
Irsko	49,3	48,6	50,5	53,9	53,1	52,9	53,7
Itálie	21,1	20,3	20,4	23,3	24,3	25,3	26,7
Kypr	51,7	63,8	57,9	56,2	61,1	58,6	60,3
Litva	35,3	29,4	40,2	55,7 ^u	56,8 ^u	48,8	49,3
Lotyšsko	29,3 ^u	44,2	24,6	33,3	34,1	35,7	34,1
Lucembursko	38,0	24,5 ^u	25,7 ^u	41,8	36,7	36,9	45,0
Maďarsko	30,5	27,5	34,2	37,5	41,3	40,4	40,1
Malta	37,7 ^u
Německo	34,5	32,0	36,3	36,5	39,5	33,9	36,8
Nizozemsko	38,4	40,4	40,9	42,0	42,3	40,8	42,1
Polsko	38,5	41,3	45,1	45,1
Portugalsko	22,5	28,1	27,0	29,8	32,7	31,6	33,5
Rakousko	19,4	20,0	23,0	28,6	24,5	24,4	22,7
Rumunsko	31,8	37,6	30,1	29,4	38,7	39,8	41,5
Řecko	32,7	34,4	39,1	38,4	38,1	40,1	42,6
Slovensko	25,6	31,5	27,7	34,6	33,0	35,5	37,1
Slovinsko	23,7 ^u	25,1 ^u	24,1 ^u	36,0 ^u	37,3 ^u	38,7	40,6
Španělsko	58,2	56,9	56,4	59,5	56,8	60,2	60,7
Švédsko	36,7	39,0	39,9	39,7	45,4	46,5	45,0
Velká Británie	41,3	40,2	42,2	42,0	40,8	41,4	43,6

Poznámka: u – omezená spolehlivost dat vzhledem k rozsahu třídění a velikosti výběrového souboru. Pramen: EUROSTAT – LFS 2001–2005 2. čtvrtletí, 2006–2007 roční průměry, vlastní výpočty, červen 2008.

Tabulka 22b. Podíl kvalifikačně náročných profesí na celkové zaměstnanosti v high-tech službách (v %)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU-27	56,9	57,9	58,8	59,3	60,4	61,4	62,1
EU-15	57,5	58,5	59,6	60,4	61,4	62,1	62,7
Belgie	55,1	54,1	55,0	59,5	52,1	58,6	61,5
Bulharsko	55,4	49,7	48,0	49,0	54,4	56,3	58,5
Česká republika	60,5	55,9	57,2	58,2	56,8	62,6	67,1
Dánsko	62,9	62,0	66,7	66,4	65,9	65,8	65,6
Estonsko	55,8	61,1	47,1 ^u	60,3 ^u	57,2 ^u	69,7	71,1
Finsko	64,8	65,3	66,7	72,0	68,2	66,8	72,6
Francie	61,9	62,4	64,9	63,5	66,5	68,7	69,7
Irsko	51,1	56,0	55,0	59,0	56,1	56,0	54,1
Itálie	52,4	54,4	55,9	59,1	61,7	62,1	61,3
Kypr	47,8	53,5	60,3	57,8	56,5	50,5	62,2
Litva	45,5	49,7	53,8 ^u	63,4 ^u	55,2	55,7	63,6
Lotyšsko	59,9	65,4	50,0	59,4	55,4	58,8	55,5
Lucembursko	54,2	41,3	45,1	59,5	53,6	58,8	57,6
Maďarsko	48,3	47,0	53,2	54,1	53,8	56,4	55,5
Malta	49,3 ^u	59,5 ^u	55,2 ^u	62,1 ^u	55,2 ^u	65,1	69,1
Německo	58,2	59,4	60,3	60,3	61,8	61,0	60,8
Nizozemsko	65,1	65,0	63,3	60,9	62,9	60,3	61,7
Polsko	52,2	53,3	57,0	58,2
Portugalsko	49,3	54,0	52,1	55,5	56,0	56,3	57,2
Rakousko	48,0	52,4	55,3	53,8	57,2	57,9	53,4
Rumunsko	41,5	47,2	43,6	37,4	46,1	48,3	50,7
Řecko	33,1	39,7	39,5	42,3	42,6	42,3	47,4
Slovensko	55,0	60,6	60,3	59,7	61,2	62,9	64,0
Slovinsko	51,6	49,1	50,7	61,6	59,4	60,7	60,9
Španělsko	56,0	55,9	54,6	56,9	56,9	59,4	61,1
Švédsko	66,7	68,7	70,0	71,3	74,1	74,4	74,5
Velká Británie	55,4	56,0	57,0	58,7	58,2	59,9	60,7

Poznámka: .. data nepublikována z důvodu nízké spolehlivosti, u – omezená spolehlivost dat vzhledem k rozsahu třídění a velikosti výběrového souboru. Pramen: EUROSTAT – LFS 2001–2005 2. čtvrtletí, 2006–2007 roční průměry, vlastní výpočty, červen 2008.

Tabulka 22c. Podíl osob ve věku do 29 a nad 50 let na celkové zaměstnanosti v high-tech službách (v %)

	2003		2004		2005		2006		2007	
	15–29	50+	15–29	50+	15–29	50+	15–29	50+	15–29	50+
EU-27	23,5	17,0	22,5	18,3	22,2	17,8	22,8	18,2	22,7	19,1
EU-15	23,2	16,7	22,0	18,0	21,6	17,5	22,0	18,0	21,5	19,2
Belgie	20,4	13,8	23,4	19,1	22,8	18,3	20,6	17,1	21,1	19,9
Bulharsko	19,9	23,4	18,1	25,5	19,2	24,6	20,8	24,4	24,5	23,4
Česká republika	26,9	23,1	26,4	24,0	27,2	25,6	27,7	23,8	25,0	23,6
Dánsko	26,8	20,0	20,7	22,9	20,8	24,6	26,4	19,6	22,9	21,1
Estonsko	43,6 ^u	..	40,5	19,4	37,0	24,6
Finsko	30,4	19,2	28,2	20,3	26,4	21,8	27,0	23,8	26,3	22,6
Francie	20,8	17,5	21,9	20,3	18,1	19,5	21,0	18,9	19,6	22,9
Irsko	33,2	12,3	29,2	13,9	30,7	13,3	29,3	13,4	27,6	15,6
Itálie	22,5	16,2	18,0	17,0	19,1	18,0	17,3	17,9	16,2	19,5
Kypr	31,6	13,1 ^u	36,9	11,7 ^u	38,0	12,4 ^u	25,2	11,4 ^u	31,6	9,9 ^u
Litva	..	31,3	31,0 ^u	..	25,9 ^u	19,2 ^u	23,6 ^u	21,5 ^u	21,6 ^u	17,7 ^u
Lotyšsko	21,2	31,3	24,8	29,6	18,3	26,2	31,5	22,3	31,9	25,5
Lucembursko	19,1 ^u	14,9 ^u	22,0 ^u	12,2 ^u	15,7 ^u	18,5 ^u	18,6 ^u	19,5 ^u	21,3 ^u	16,8 ^u
Maďarsko	28,9	17,4	25,2	19,4	20,8	21,1	23,7	18,2	24,6	20,3
Malta	45,4 ^u	60,0 ^u	..	45,4 ^u	..	45,7 ^u	..
Německo	19,1	16,0	18,4	17,2	19,8	15,7	19,1	18,9	19,6	20,0
Nizozemsko	27,7	12,3	26,4	15,0	23,8	16,4	25,9	16,3	27,0	16,5
Polsko	27,2	17,8	27,4	16,6	29,9	16,7	33,9	15,9
Portugalsko	40,7	15,2 ^u	33,5	19,4	32,9	16,4	32,1	12,8	28,5	11,0
Rakousko	25,9	11,3	23,8	10,9	27,4	11,8	23,9	9,6	23,7	11,6
Rumunsko	24,6	16,0	24,2	16,6	25,7	18,3	23,2	20,3	24,1	16,8
Řecko	22,4	17,7	26,3	20,6	27,4	19,1	28,1	16,4	26,3	14,2
Slovensko	28,0	18,3	24,5	17,0	30,0	15,9	31,3	18,6	30,0	16,7
Slovinsko	25,8 ^u	8,8 ^u	27,0 ^u	11,2 ^u	34,9 ^u	10,4 ^u	30,2	16,2	29,6	14,9
Španělsko	31,6	12,4	30,1	11,5	29,8	10,1	31,7	10,1	28,7	11,0
Švédsko	20,2	25,0	18,4	25,6	18,1	22,2	19,1	22,5	18,5	22,9
Velká Británie	23,8	18,8	22,3	19,4	21,2	19,7	21,0	20,8	22,1	20,4

Poznámka: u – omezená spolehlivost dat vzhledem k rozsahu třídění a velikosti výběrového souboru. Pramen: EUROSTAT – LFS 2001–2005 2. čtvrtletí, 2006–2007 roční průměry, vlastní výpočty, červen 2008.